

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА НА ИНСПЕКТОРАТА
КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
ЗА 2017 ГОДИНА

С четвъртото изменение и допълнение на Конституцията на Република България, обн. ДВ, бр. 12 от 2007 г., е предвидено създаването на Инспекторат към Висшия съдебен съвет – чл. 132а, ал. 1 КРБ. Органът е структуриран в рамките на съдебната система, т.е. той е вътрешен за нея, част от конституционната ѝ рамка. При създаването му на Инспектората са предоставени правомощията за проверка дейността на органите на съдебната власт, без да засяга независимостта на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите при осъществяването на техните функции.

С изменение и допълнение на Закона за съдебната власт с ДВ, бр. 50 от 3 юли 2012 г., на Инспектората са предоставени допълнителни правомощия – да извършва проверка на заявленията срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок. Макар това правомощие да е извън изрично изброените в чл. 132а, ал. 1 КРБ и тъй като решаващата компетентност за произнасяне по заявленията е на министъра на правосъдието, то извършваната проверка съответства на конституционно установената функция на Инспектората – контролно-установителната. Изпълнението от страна на ИВСС и министъра на правосъдието на правомощието по разглеждане и произнасяне по заявленията срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок е признато от Европейския съд за правата на човека за ефективно средство при нарушения на чл. 6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

В края на 2015 г., с публикувания в ДВ, бр. 100 от 18 декември 2015 г. Закон за изменение и допълнение на Конституцията на Република България, правомощията на Инспектората бяха допълнени, като едновременно с това в немалка степен се промени и фокусът на дейността на ИВСС. Предоставени бяха правомощия по проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и

такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Така, и то на конституционно ниво, проверките на ИВСС бяха разширени по отношение на субектите и качествата на проверяваните лица. Богатата палитра от правомощия показва действителната роля на Инспектората като орган, носещ голяма част от отговорността за реформиране на съдебната система. Постигането на целта съдебната власт да се осъществява при спазване върховенството на правото, като част от дейността на Инспектората, е и ще бъде съпътствано с редица трудности. Тези с нормативен характер ще бъдат посочени като пропуски в нормативната уредба в следващото изложение.

I. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ

В изпълнение на годишната си програма за 2017 г., приета с решение по т. 3 от Протокол от заседанието на 27.02.2017 г., ИВСС е извършил **50 комплексни планови проверки както следва:** по граждански, административни и търговски дела в **19 съдилища**, по наказателни дела в **12 съдилища** и в **19 прокуратури и окръжни следствени отдели към окръжните прокуратури** от Апелативен район Бургас, Апелативен район Варна, Апелативен район Велико Търново, Апелативен район Пловдив и Апелативен район София.

За сравнение, през 2016 г. Инспекторатът е извършил **102 комплексни планови проверки**, от които 40 в съдилищата – по граждански, търговски и административни дела, 31 в съдилищата – по наказателни дела и 31 в прокуратурите, от които пет окръжни, ведно с окръжните следствени отдели към тях.

По-малкият брой на комплексните планови проверки през отчетната година спрямо предходната се дължи на факта, че от 1 януари 2017 г. Инспекторатът изпълнява правомощията по проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Тези нови проверки доведоха до допълнителен обем от работа (виж. статистическите данни за проверки по глава девета, раздел I „а“ и раздел I „б“ ЗСВ).

A. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА СЪДИЛИЩАТА ПО ГРАЖДАНСКИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЛА

1. Проверени районни съдилища

През 2017 г. са проверени общо **9 (девет)** районни съдилища: РС – Нова Загора, РС - Кърджали, РС – Горна Оряховица, РС – Дряново, РС – Габрово, РС – Велико Търново, РС - Пловдив, РС - Плевен, РС - Русе.

1.1. Като обща положителна тенденция в работата на районните съдилища (РС) могат да се посочат следните констатации:

- преимуществено делата се образуват в деня на постъпване на съдебните книжа и се разпределят незабавно на докладчик. Често физическото предаване на образуваните дела на определения докладчик се извършва в същия ден, а делата с кратки процесуални срокове по правило се предават незабавно. По изключение дела се образуват на следващия ден от постъпването на исковите молби (наблюдава се във всички проверени съдилища);

- в районните съдилища се следи за изтичане на процесуалните срокове и делата се докладват своевременно на докладчиците при постъпили от страните процесуални искания (наблюдава се във всички проверени съдилища);

- производствата, образувани по общия исков ред се административат в много кратки срокове – разпорежданията, с които се оставят исковите молби без движение за отстраняване на нередовности и разпорежданията по чл. 131 ГПК за връчване на препис на ответника за отговор, се постановяват в срокове между 1 и 2 дни от определянето на докладчик, а често още същия ден (напр. РС – Кърджали);

- определенията по чл. 140 ГПК най-често, а разпорежданията по чл. 312 ГПК във всички случаи, съдържат проект на доклад по делото (напр. в РС – Горна Оряховица, РС – Велико Търново);

- определенията по чл. 140 ГПК се постановяват в разумни срокове – обикновено не по-големи от 2 седмици от изтичане на срока за отговор на исковата молба по чл. 131 ГПК ((напр. в РС – Горна Оряховица, РС – Велико Търново, РС – Кърджали, РС – Дряново);

- производствата са насрочвани в съдебни заседания и са отлагани за следващи заседания, когато това се е налагало, през кратки периоди от време – от 1 до 2 месеца (напр. в РС – Дряново, РС – Велико Търново);

- спазват се законоустановените срокове за произнасяне в производствата по чл. 390, чл. 410 и чл. 417 ГПК, както и кратките процесуални срокове в производствата по Закона за защита от домашното насилие и по Закона за закрила на детето (напр. в РС – Кърджали, РС – Горна Оряховица, РС – Дряново);

- като цяло проверките констатираат добра организация на административната дейност, в частност добра организация в работата на различните служби в съда. Книгите се водят прецизно и се попълват с необходимата информация, а призовките и съобщенията се изпращат най-късно на следващия ден от процесуалното действие на съда, за което трябва да бъдат уведомени адресатите (във всички проверени съдилища);

- административните ръководители следят за движението и приключването на делата, като предприемат организационни и дисциплиниращи мерки при констатирани забавяния по вина на съдии или съдебни служители (във всички проверени съдилища).

1.2. При комплексните планови проверки в районните съдилища са установени проблеми, които очертават и **обща негативни тенденции**, а именно:

- в отделни съдилища се констатира практика да се образуват дела едва след отстраняване на констатирани от разпределящия съдия нередовности (напр. в РС – Нова Загора, РС – Русе);

- устойчиво продължава практиката съдебните актове, постановявани в закрито заседание, да се изписват нечетливо върху други документи от делата и да не съдържат реквизитите, предвидени в чл. 254, ал. 2 ГПК (напр. в РС – Пловдив, РС – Русе). Често съдебните актове се именуват по различен начин - разпореждане/определение, а в отделни съдилища в производствата по чл. 310 и сл. ГПК разпорежданията по чл. 131 ГПК и чл. 312 ГПК се титулуват определения (напр. РС – Нова Загора, РС – Кърджали);

- negliжиране на регламентирани срокове, свързани с движението и приключването на производствата по чл. 310 и сл. ГПК – несвоевременно извършване на проверката по редовността на исковата молба; при постъпил отговор на исковата молба в отделни случаи не се извършват изискуемите процесуални действия в деня на постъпването му, както и не се насрочва първо открито съдебно заседание в срока, предвиден чл. 312, ал. 1, т. 1 ГПК; продължава практиката в някои от съдилищата в разпореждането по чл. 312 ГПК да се сочи като основание за постановяването му чл. 140 ГПК, което създава неяснота относно процесуалния ред, на който се подчинява производството (напр. в РС – Нова Загора);

- проверките през отчетния период продължават да констатируют разнородна практика в съдилищата при определяне на срока за предявяване на обезпечения иск, който се указва на молителите в производствата по чл. 390 ГПК – от датата на постановяване на определението, от получаване на съобщението, от по-ранната от двете дати - на получаване на съобщението за определението или на обезпечителната заповед, включително без определяне на началния момент на срока. В тази връзка се отчита, че съдилищата продължават да не съобразяват стриктно постановеното ТР № 6/14.03.2014 г. на ОСГТК на ВКС (напр. в РС – Пловдив, РС – Плевен, РС – Русе);

- не се спазва стриктно изискването на чл. 15, ал. 1 от Закона за защита от домашното насилие съдът да се произнася с решение в открито съдебно заседание (напр. в РС – Пловдив);

- не се спазва чл. 15, ал. 1 и ал. 6 от Закона за закрила на детето – при засягане на правата и интересите на дете, навършило 10 години, то задължително да бъде изслушано в производството, съответно да бъде изпратен представител на дирекция „Социално подпомагане“ за становище, а при невъзможност да се представя социален доклад (напр. в РС – Нова Загора);

- продължава практика за постановяване на макар и неголям брой определения за отмяна на определения за даване на ход по същество, но по

причини в отговорност на съда, което води до удължаване на периодите за приключване на делата (напр. в РС – Русе);

- като изолирани случаи (в отделните съдилища) съдиите продължават да не спазват едномесечния срок по чл. 235, ал. 5 ГПК за постановяване на съдебните решения, като някои от просрочията са съществени като брой и като продължителност на периодите на забавяне при изготвянето им (напр. в РС – Дряново до 7 месеца, в РС – Пловдив до 1 г. и 10 м., в РС – Русе до 9 месеца);

- установяват се отделни съдилища, в които съдиите се отвеждат често от разглеждане на делата (напр. в РС – Плевен 592 отвода по гр. д. за времето от 1.01.2015 г. до 31.12.2016 г., респ. в РС – Русе – 262 отвода по гр. д.).

1.3. За подобряване на организацията на административната дейност в проверените съдилища и с оглед констатираните общи нарушения, Инспекторатът най-често е дал следните препоръки на административните ръководители и на съдиите, които очертават и общите пропуски в дейността им:

- да се прекрати практиката жалбите или исковите молби да бъдат оставяни без движение от разпределящия ги преди образуването им в дела;

- да се спазват изискванията за форма и съдържание на съдебните актове, като се преустанови практиката за постановяване в закрито заседание на нечетливи, изписани ръкописно съдебни актове;

- да се уеднакви практиката в производствата по чл. 310 и сл. ГПК относно наименованието на съдебния акт, постановяван на основание чл. 312 ГПК и относно сроковете, свързани с администриране и приключване на производствата по глава двадесет и пета „Бързо производство” ГПК;

- да се обсъди и уеднакви практиката в производствата по чл. 390 ГПК при определяне на началния момент, от който за молителя тече срока за предявяване на бъдещия иск съгласно ТР № 6/2014 г. на ОСГТК на ВКС;

- да се спазва изискването на чл. 15, ал. 1 от Закона за защита от домашното насилие съдът да обявява решението си в открито съдебно заседание;

- да се охраняват интересите на децата в съдебните производства съобразно разпоредбите на чл. 15, ал. 1 и ал. 6 от Закона за закрила на детето;

- да се спазват стриктно разпоредбите на чл. 235, ал. 5, изр. 1-во ГПК и чл. 316 ГПК;

- предвид значителния брой отводи отново да бъдат прецизирани действителните обстоятелства, пораждащи основателно съмнение в безпристрастността на съдиите, и вметването им в хипотезата на чл. 22 ГПК.

1.4. В отговор на дадените препоръки от всички проверени органи е постъпила информация за тяхното изпълнение.

Срещу Акта за резултати от проверка на Районен съд - Дряново, изготвен на основание Заповед № ПП-01-31/07.06.2017 г. на главния

инспектор, е постъпило възражение от административния ръководител – председател на съда срещу част от направените констатации и дадените в тази връзка препоръки за своевременно постановяване на определенията по чл. 140 ГПК. С Решение № ПП-01-31-Р1/17 от 02.10.2017 г. главният инспектор на ИВСС е приел, че възражението е основателно, след като е установено, че някои обстоятелства в акта не отговарят на действителното фактическо положение.

От административния ръководител на Районен съд – Плевен е постъпило възражение срещу Акта за резултати от проверка, изготвен на основание Заповед № ПП-01-1/21.03.2017 г. Възражението е срещу препоръки, дадени в няколко пункта (т. II.1, т. II.3, т. II.4, т. II.6, т. II.8 и т. II.9.). С Решение № ПП-01-1-Р1/17 от 08.09.2017 г. главният инспектор е приел, че възражението е основателно единствено по отношение на препоръките в т. II.4, дадени в резултат на констатации за несвоевременно постановяване на определенията по чл. 140 ГПК, и в т. II.8, отнасящи се до приключване на производствата, образувани преди 01.01.2015 г., които са спрени на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК.

2. Проверени окръжни съдилища

През 2017 г. са проверени общо 7 (седем) окръжни съдилища: ОС - Кърджали; ОС - Сливен, ОС – Габрово, ОС – Велико Търново, ОС – Пловдив, ОС – Плевен и ОС – Русе.

2.1. В работата на окръжните съдилища са установени следните общи положителни тенденции:

- делата се образуват и се разпределят на докладчик най – често в деня на постъпване на съдебните книжа или най-късно на следващия ден и се предоставят на определения докладчик незабавно (наблюдава се във всички проверени съдилища);

- проверката по редовността на исковите молби и жалбите се извършва в деня на образуването или най-късно на следващия ден и по изключение в срок между 5 и 7 дни (наблюдава се във всички проверени съдилища);

- в подобни срокове се постановяват и актовете по размяна на книжа – чл. 131, чл. 367, чл. 372 и чл. 373 ГПК (наблюдава се във всички проверени съдилища);

- в общия случай определенията за насрочване на делото в първо открито съдебно заседание по граждански и търговски дела се постановяват в срок до 2 седмици от постъпването на отговор по исквата молба, съответно по допълнителната искова молба (наблюдава се във всички проверени съдилища);

- във въззивните производства са постановявани подробни определения по чл. 267 ГПК, независимо от това дали въззивната жалба

съдържа доказателствени искания (наблюдава се във всички проверени съдилища);

- въззивните производства най-често са обявявани за решаване в първото открито съдебно заседание (наблюдава се във всички проверени съдилища);

- като цяло в проверените съдилища се следи за изтичане на процесуалните срокове, делата се докладват своевременно на съдиите при направени процесуални искания от страните и съдебните състави се произнасят своевременно по тях (наблюдава се във всички проверени съдилища);

- открити съдебни заседания се насрочват в кратки срокове, в това число и при отлагане на делата – от 1 до 2 месеца (наблюдава се във всички проверени съдилища).

2.2.Негативни тенденции, установени в дейността на окръжните съдилища:

- актовете по чл. 131 ГПК, както и по чл. 267 ГПК се именува по различен начин – разпореждане/определение (напр. в ОС – Сливен);

- при постановяване на определението по чл. 140 ГПК е установена разнородна практика в случаите, в които отговорът е постъпил преди изтичане на месечния срок – в едни случаи съдилищата задължително изчакват изтичането му, а в други постановяват такова след отговора, независимо, че срокът не е изтекъл (напр. в ОС – Сливен);

- по спрените производства се изготвят недостатъчно пълни справки (напр. в ОС – Велико Търново);

- продължава практиката, включително в рамките на един съд, да се определя по различен начин началният момент за предявяване на обезпечения бъдещ иск, в това число да не се определя кога започва да тече (напр. в ОС – Плевен, ОС – Русе);

- в редки случаи съдиите не отменят служебно допуснатото обезпечение, когато не са представени доказателства за предявяване на бъдещия иск в определения срок по чл. 390, ал. 3, изр. 2-ро ГПК (напр. в ОС – Сливен);

- неспазване на срока по чл. 235, ал. 5 от ГПК за изготвяне на съдебните решения от отделни съдии (напр. в ОС – Велико Търново – до 6 месеца, в ОС – Габрово – до 1 месец);

- установяват се отделни съдилища, в които съдиите се отвеждат често от разглеждане на делата (напр. в ОС – Плевен 1184 отвода по гр. д., в гр. д. и търговски дела за времето от 1.01.2015 г. до 31.12.2016 г., респ. в ОС – Русе – 362 отвода).

2.3. Във връзка с установените негативни тенденции в дейността на окръжните съдилища са дадени следните препоръки:

- да се подобри практиката при извършване на справките по спрените производства чрез създаване на стандарти и образци, които да сочат резултат от справката, дата на извършване и др.;

- да се уеднакви практиката в съдилищата при определяне на срока за предявяване на бъдещия иск съобразно ТР № 6/2014 г. на ОСГТК на ВКС;

- да се спазва разпоредбата на чл. 390, ал. 3, изр. 2-ро ГПК съдът служебно да отменя допуснатото обезпечение;

- да се уеднакви диспозитива на определението, с което се отменя допуснатото обезпечение в производствата по чл. 390 ГПК;

- да спазват стриктно сроковете за изготвяне на съдебните решения;

- предвид значителния брой отводи, отново да бъдат прецизирани действителните обстоятелства, пораждащи основателно съмнение в безпристрастността на съдиите и вместването им в хипотезата на чл. 22 ГПК.

2.4. В отговор на дадените препоръки са постъпили отговори от проверените окръжни съдилища.

Срещу Акта за резултати от проверка на Окръжен съд - Плевен, изготвен на основание Заповед № ПП-01-6/10.04.2017 г., е постъпило възражение от и. ф. административен ръководител на съда, отнасящо се до изводи и препоръки, съдържащи се в акта. С Решение № ПП-01-6 Р1/02.10.2017 г. главният инспектор е отменил препоръката по т. II.2 от Акта и е изменил препоръката, дадена в т. II.4;

От административния ръководител на Окръжен съд – Русе е постъпило възражение срещу Акт за резултати от проверка, изготвен на основание Заповед № ПП-01-47/04.10.2017 г. Във възражението са развити съображения срещу т. 8 от дадените препоръки. С Решение № ПП-01-47/17 от 23.02.2018 г. главният инспектор е оставил възражението без разглеждане като недопустимо.

3. Проверени апелативни съдилища

През 2017 г. е извършена комплексна планова проверка на Апелативен съд – Пловдив.

Проверката е констатирала отлична организация в отделните служби на съда и в организацията на административната дейност. Като негативна тенденция в работата на съда се отчита обстоятелството, че част от съдиите са отразявали данните за насрочването на първо открито заседание в печат на съда, а в тази връзка липсва изричен съдебен акт за насрочване на делата в открито заседание, отговарящ на изискванията за форма и съдържание. Като изолиран случай, по отношение на двама от съдиите, е установено неспазване на сроковете за изготвяне на съдебните актове.

С оглед направените констатации ИВСС е дал препоръки на административния ръководител да свика общото събрание на съдиите, което да обсъди и приеме решение относно необходимостта от провеждане на подготвително заседание по реда на чл. 267 ГПК и обективизирането му в

надлежен съдебен акт. Председателят да упражни правомощията си, като предприеме мерки относно спазване на сроковете за постановяване на съдебните актове, предвидени в чл. 235, ал. 5, изр. 1-во от ГПК и чл. 613а, ал. 4 ТЗ.

4. Проверени административни съдилища

През 2017 г. са проверени 2 административни съдилища -
Административен съд – София-град и Административен съд – Русе.

4.1. Административен съд – Русе

Проверката е приключила с положителни констатации за незабавно образуване и разпределение на делата на докладчик. В случаите на отлагане делата са насрочвани в кратки срокове – до 1 месец.

Като негативна тенденция в дейността на съда е установено обстоятелството, че съдебните актове не винаги съдържат диспозитив за конституиране на страните и за разпределение на доказателствената тежест. Част от съдиите използват щемпел, в който са нанасяни данните за датата на насрочване на първото открито съдебно заседание и се съдържат указания за изпращане на преписи от книгата на ответника.

Констатирано е, че към момента на проверката 15 дела, образувани през проверявания период и разпределени на един и същи съдия, са оставени без движение и независимо от постъпилите от страните молби в изпълнение на указанията, съдът не е извършвал процесуални действия за насрочване на делата в открито заседание, прекратяване или друго дължимо действие.

По делата, образувани по чл. 75, ал. 2 и чл. 121, ал. 5 ДОПК и чл. 459, ал. 7 ИК, също са констатирани случаи, в които отделни съдии не са спазвали стриктно кратките процесуални срокове за произнасяне.

Установено е, че за двете години в съда са изготвени съдебни актове след изтичане на сроковете, предвидени в чл. 172, ал. 1 и чл. 221, ал. 1 АПК. По първоинстанционните производства общо по 43 дела са просрочени съдебните актове, като по 16 от тях съдебните актове не са изготвени към момента на проверката. Просрочените решения по касационните производства са общо 32, като по 31 от тях липсват съдебни актове. Голямата част от установеното неспазване на процесуалните срокове е по дела, разпределени на един от съдиите. Същият съдия е обявил за решаване общо 50 дела (образувани през 2014 г., 2015 г. и 2016 г.), които към момента на проверката са без изготвен съдебен акт.

Предвид тези констатации, ИВСС е дал следните препоръки:

- да се подобри предварителната подготовка на делата за разглеждане, включваща необходимостта от произнасяне с определения за насрочване на делата, съдържащи детайлни разпореждания за конституиране на страните и разпределение на доказателствената тежест;

- стриктно да се спазват сроковете по чл. 75, ал. 2 ДОПК, чл. 121, ал. 5 ДОПК и чл. 459, ал. 7 ИК;

- председателят да упражни правомощията си, като контролира лично ежемесечно срочността при администриране на делата и постановяване на краен съдебен акт от съдията, за когото проверката е установила системно нарушаване на процесуалните срокове, както и да издаде заповед за определяне на крайни срокове за постановяване на съдебни актове по обявените за решаване дела от същия съдия.

4.2. Административен съд – София-град

Проверката в Административен съд – София-град е приключила със следните положителни констатации в дейността на съда:

- в дейността на служба „Съдебно деловодство” е създадена добра организация, в резултат на която се установява, че делата са подреждани и съхранявани съгласно изискванията на ПАС (отм.), а съобщенията и призовките са изпращани своевременно на страните;

- на електронната страница на съда може да се направи справка за движението на делата – за всяко дело се съдържа информация за проведените открити заседания. В отделен файл са качени протоколите за съдебните заседания и актовете на съда, слагащи край на производствата;

- анализът на свършените дела очертава тенденция на подобряване на този показател, доколкото през втория от периодите, попадащи в обхвата на проверката, се отчита по-висок процент на приключили дела – резултат както на увеличеният щат, така и на положените индивидуални усилия от страна на съдиите;

- в преобладаващия брой случаи се отчита бързо, с оглед натовареността на съда, администриране на производствата от докладчиците;

- своевременно извършване на проверката на редовността на жалбите/исковите молби, насрочване в открито заседание в срока по чл. 157, ал. 1 АПК, съответно след размяна на книжа в исковите производствата по чл. 203 и сл. АПК;

- в случаите на отлагане се установява траен стремеж делата да се насрочват в кратки срокове, както и да се разглеждат и приключват в рамките на малък брой открити заседания;

- с малки изключения съдиите са спазвали кратките процесуални срокове, предвидени за определени производства;

- повечето от съдиите нямат съдебни актове, постановени над приетия за разумен 3-месечен срок, или техният брой е малък;

- малък е броят на определенията за отмяна на протоколни определения, с които е даден ход по същество. В тази връзка проверката е отчела, че препоръката в този смисъл, дадена в предходната комплексна проверка на съда, е изпълнена;

Като цяло проверката е констатирила, че съдиите полагат много усилия, в условията на висока натовареност, за своевременното приключване на делата.

В работата на съда са отчетени и следните проблеми:

- част от книгите за открити съдебни заседания не са в добро състояние, доколкото има отлепени листове, които могат да бъдат изгубени;

- в случаите, в които жалбата или протестът са подадени непосредствено в служба „Регистратура”, а не чрез органа, издал оспорения акт, делата се образуват едва след постъпване на административната преписка в цялост;

- наличие на несъвършенства в правилата за разпределение на делата – такива са случаите на заместване на отсъстващ съдия; разпределение за разглеждане на искания, съдържащи се в жалбите по основното оспорване по чл. 166, ал. 2 АПК (за спиране на допуснато предварително изпълнение на обжалвания акт) и по чл. 389 ГПК (обезпечаване на предявения иск) на дежурен съдия, след което се определя докладчик по жалбата/исковата молба; определяне на докладчици по образуваните касационни производства;

- не във всички случаи от служба „Съдебно деловодство” са извършвани стриктни проверки за движението на обуславящите производства, послужили като основание за спиране. Констатация за недобро администриране на спрените производства е направена и при предходната планова проверка на ИВСС, като са дадени препоръки в този смисъл;

- по делата, образувани по реда на чл. 203 АПК, се констатира противоречива практика при администриране на исковите молби. В разпорежданията, постановени на основание чл. 131 и сл. ГПК за изпращане на исковата молба за отговор, съдът е определял на ответника различен срок за подаването му – в 1-месечен срок или в 14-дневен срок. Отделно, част от съставите са определяли 14-дневен срок за отговор на исковата молба на основание чл. 163, ал. 2 АПК. В случаите, в които са давани указания за последиците от неподаване на отговор, установени в чл. 133 ГПК, те не са били прилагани.

Предвид тези констатации, ИВСС е дал следните препоръки:

Административният ръководител да упражни правомощията си по чл. 93, ал. 1, т. 7 ЗСВ, като предприеме мерки относно:

- привеждане на книгите за открити съдебни заседания в съответствие с изискванията на чл. 39, ал. 2 от Правилника за администрацията на съдилищата (в сила от 22.08.2017 г.).

- да се спазва разпоредбата на чл. 38, т. 10 ПАС по спрените дела на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК във вр. с чл. 144 АПК, по които липсва изрично разпореждане от страна на докладчика за периодите за извършване на справки за движението на обуславящите производства от служба „Съдебно деловодство”.

Общото събрание на съдиите от АССГ да обсъди възможността за изменение и допълнение на Правилата за разпределение на делата, като вземе решение за:

- регламентиране на реда на заместване на отсъстващ съдия, като се разграничат случаите на краткосрочно и продължително отсъствие;

- жалбите и протестите, подадени в нарушение на чл. 152, ал. 1 АПК да се образуват в дела по реда на чл. 2, ал. 1 от Правилата за разпределение на делата в АССГ;

- докладчиците по делото да се произнасят и по постъпилите искания по чл. 166, ал. 2 АПК, респективно по исканията на основание чл. 389 ГПК;

- делата, постъпващи от СРС по касационни и частни жалби, да се разпределят поне между 3 или повече касационни състави;

- да се уеднакви практиката при размяна на книжа по исковите производства, образувани по реда на АПК, като се съобрази и практиката на Върховния административен съд.

5. Проверки във Върховния касационен съд и Върховния административен съд

През 2017 г. не са извършвани комплексни планови проверки на дейността на върховните съдилища.

6. Анализ на ефективността на дадените препоръки в актовете за резултати от проверка на съдилищата по граждански и административни дела

От анализа на препоръките, които се дават при извършване на комплексните планови проверки, става ясно, че съдилищата повтарят в дейността си сходни пропуски. Отделно от това, повторните комплексни проверки в един и същ съд констатира, че отстранени проблеми в работата им в резултат на дадени от ИВСС препоръки, се проявяват впоследствие отново. Това обстоятелство налага да се повтарят давани вече препоръки в един и същи орган.

Макар и като изолирани случаи, някои съдилища продължават да образуват дела едва след отстраняване на нередовности в съдебните книжа.

Устойчиво продължава нечетливото ръкописно изписване на съдебни актове и именуването им по различен начин – съдебните актове на основание чл. 131 и чл. 267 ГПК се наричат или разпореждане, или определение. В някои случаи липсват изрични съдебни актове за насрочване на първо открито съдебно заседание по въззивните производства. Първо открито съдебно заседание се насрочва посредством отразяване на данните за датата в печат на съда, или това обстоятелство се установява от корицата на делото и от списъка на лицата, които са призовани. Такава практика съществува и в административните съдилища, като често, освен че делата се насрочват без изричен съдебен акт, липсва изрично конституиране на страни и разпределение на доказателствената тежест.

Отделни съдии и съдилища, за които не се констатира висока натовареност, продължават да не съобразяват кратките процесуални срокове за разглеждане на делата, образувани по реда на чл. 310 и сл. ГПК. В разпорежданията по чл. 312 ГПК се сочи като основание за постановяването

му разпоредбата на чл. 140 ГПК, което създава за страните неясна представа за процесуалния ред, по който се разглежда делото.

Не са отстранени трайно пропуските при определяне на началния момент, от който тече срокът за предявяване обезпечения иск в производствата по чл. 390 ГПК, а в тази връзка се отчита неспазване на постановеното ТР № 6/2014 г. на ОСГТК на ВКС. Отделни съдии продължават да не указват последиците при непредставяне на доказателства за предявяване на иска, не отменят служебно допуснатото обезпечение съгласно чл. 390, ал. 3, изр. 2-ро ГПК, а при отмяна определенията не съдържат диспозитив за обезсилване на издадените обезпечителни заповеди.

Дори в ненатоварени съдилища се допускат съществени просрочия на сроковете за изготвяне и обявяване на съдебните решения в нарушение на чл. 235, ал. 5 и чл. 316 ГПК, и чл. 172, ал. 1 и чл. 221, ал. 1 АПК.

Констатираните общи пропуски имат съществено значение, доколкото пряко или опосредено влияят на общата продължителност на съдебните производства и препятстват своевременното им приключване.

Констатациите, които актовете от проверки съдържат, както и препоръките, които се дават на съдилищата сочат, че проверяващите екипи изследват задълбочено организацията на административната дейност и фактите по делата, водещи до установените общи пропуски. Преобладаващо се дават предписания, които съдържат конкретни решения за справяне с проблемите, и сочат начина, по който да бъдат отстранявани. Част от препоръките са съдилищата да се съобразяват с постоянната съдебна практика, установена в тълкувателни решения на ВКС и ВАС; прилагане на императивни процесуални норми относно разглеждането и приключването на делата в предвидените в закона срокове и т.н.

Постъпващите възражения най-често са насочени срещу неточности във фактически констатации в актовете (технически грешки), които не променят крайните изводи за работата на съдебен орган. Отговорите от административните ръководители, постъпващи в ИВСС в изпълнение на препоръки показват, че препоръките се преценяват от съдиите и от административните ръководства на съдилищата най-често като разумни.

Б. КОМПЛЕСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА СЪДИЛИЩАТА ПО НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА

През 2017 г. са извършени комплексни планови проверки на работата по наказателни дела в 12 съдилища.

1. Проверени районни съдилища:

Проверени са 9 районни съдилища, както следва: РС – Велико Търново, РС – Бургас, РС – Дупница, РС – Ихтиман, РС – Чепеларе, РС – Девин, РС – Ямбол, РС – Несебър, РС – Добрич.

1.1. Положителни тенденции, констатирани при проверките: Образуване и разпределение на делата:

- делата се образуват своевременно - в деня на постъпване на книгата в съда или най-късно на следващия работен ден. Във всички съдилища от 01.10.2015 г. е въведена утвърдената от ВСС Централизирана система за разпределение на делата (ЦСРД). Административните ръководители са утвърдили Вътрешни правила за работа с тази система в съответния съд. Във всички съдилища се извършва електронно разпределение на делата по реда на тяхното постъпване, като се следва принципът на случайния подбор. Постъпващите дела се разпределят между съдиите по наказателни дела, а в някои натоварени съдилища (напр. в РС – Бургас) дежурните съдии по граждански дела се включват в разглеждането на ЧНД за разпит на обвиняеми/свидетели;

- в районните съдилища процентът на натовареност на административните ръководители и отделните съдии се определя във Вътрешните правила за разпределение на делата и е в съответствие с Единната методика по приложение на принципа за случайното разпределение на делата, приета с решение на ВСС. В повечето от съдилищата, административният ръководител на които разглежда наказателни дела или е ръководител и на наказателно отделение, същият е с равен процент на натовареност с другите съдии – 100%;

- спазват се основанията по чл. 29 НПК по отношение направените отводи и самоотводи.

Деловодни книги:

Деловодните книги се водят съгласно изискванията на ПАС.

Насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела:

Тъй като проверките обхващат период 2015 – 2016 г., правораздавателната дейност на съдилищата е в унисон с уредбата по НПК, действала до 05.11.2017 г., с което са съобразени и констатациите в актовете, и повечето от направените препоръки.

- в повечето съдилища делата са насрочвани с разпореждане на съдията-докладчик. В случаите, когато са налице основания за разглеждане на делото по глава 27 НПК „Съкратено съдебно следствие в производството пред първата инстанция”, значителна част от съдиите се произнасят по въпроса за приложението на чл. 370 и сл. НПК още с разпореждането за насрочване;

- преобладаващият брой дела са върнати на прокурора на основание чл. 249 НПК - още с разпореждането за насрочване, а не по време на разглеждането им в съдебно заседание;

- проверките са установили, че по-голямата част от делата се насрочват, разглеждат и приключват в кратки срокове, което е показател за подобряване

бързината на правораздаването. Повишил се е и процентът на приключените дела спрямо всички наказателни дела, поставени за разглеждане, като най-доброто съотношение между разглеждани и свършени дела е констатирано в РС - Бургас – 92,54%, а най-ниският процент е в РС - Дупница – 66,5%;

- немалко дела приключват в рамките на три месеца. Най-добро е съотношението между приключилите наказателни дела и свършените в рамките до 3 месеца в РС - Девин – 92,53%, а най-нисък процент е постигнат в РС - Ихтиман - 86%. По-голямата част от останалите дела са приключени в срок до 6 месеца; малък е процентът на приключилите до 9 месеца или 1 година и съвсем малък брой се разглеждат и приключват в срок над една година;

- в РС - Бургас три дела са прекратени поради изтичане на предвидената в закона давност, а девет дела са възобновени. По две дела са възобновени още в РС – Ямбол и РС – Ихтиман;

- проверяващите екипи са констатирали, че съдебната практика по наказателни дела е непротиворечива и съобразена със закона. В подкрепа на този извод са данните, че повечето обжалвани или протестирани актове са потвърдени от въззивната и касационната инстанция;

- голяма част от присъдите се изпращат за изпълнение в 7-дневния срок по чл. 416, ал. 6 НПК. Случаите, в които този срок не се спазва, най-често се дължат на забавяне на мотивите на присъдата, като най-много присъди, чието изпращане за изпълнение е извън срока по НПК, има в РС – Бургас – 93 бр.;

- информацията за дейността на съдилищата става все по-достъпна – освен на подходящи информационни табла в съдебните сгради, всички новини, събития и обяви, свързани с организацията на работа, насрочването и движението по делата, се публикуват и на сайта на съответния съд. Публикуват се и годишните доклади на съдилищата, както и техните влезли в сила актове, които могат да бъдат намерени и на интернет-страницата на ВСС.

1.2. Негативни тенденции/лоши практики, констатирани при проверките:

- неспазване на формата на акта, с който се насрочват делата (резолюция вместо разпореждане) или изготвянето им ръкописно от съдиите върху документа, с който делото е внесено в съда (частна тъжба или обвинителен акт);

- неспазване на законовите срокове при насрочване и при отлагане на делата;

- насрочване на дела в тримесечен срок без разрешение на председателя на съда или насрочване в срок над три месеца;

- неспазване на сроковете за изготвяне на мотивите на присъдите и на решенията по чл. 340 НПК по административнонаказателните дела;

- липсва отбелязване върху съдебния акт кога същият е влязъл в законна сила.

1.3. Препоръки за преодоляване на констатираните негативни тенденции/лоши практики:

Проверяващите екипи са дали препоръки за отстраняване на констатираните лоши практики, както следва:

- при насрочването на всички видове дела съдията–докладчик да се произнася с печатно разпореждане, а не с резолюция, изготвено в съответствие с НПК;

- да се спазват сроковете за насрочване и за отлагане на делата, в т.ч. и по особените правила на НПК;

- за насрочване на делата в тримесечен срок (глава XIX) да се изисква писмено разрешение от председателя на съда;

- да се предприемат мерки за намаляване броя на останалите несвършени дела в края на годината и да се упражнява контрол за подобряване качеството на съдебните актове с оглед намаляване основанията за отменяне и връщане на дела за ново разглеждане, включително с обсъждане актовете на въззивните съдилища;

- да се предприемат необходимите мерки за изготвянето и предаването на съдебните актове в установените процесуални срокове;

- да се предвидят обучения по правна тематика, включващи въпроси от приложимото законодателство, по които се срещат най-много неясноти и затруднения.

1.4. Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебна власт по дадени препоръки

Всички районни съдилища, в които са извършени комплексни проверки, са уведомили ИВСС за изпълнението на дадените препоръки.

Постъпили са възражения от четирима съдии от РС - Бургас срещу Акта за резултати от извършена комплексна планова проверка по Заповед № ПП-01-26 от 30.05.2017 г. И четирите възражения са отхвърлени като неоснователни и на 15.01.2018 г. от РС – Бургас е получена информация относно предприетите мерки за изпълнение на дадените препоръки.

1.5. Анализ на ефективността на дадените препоръки:

Внимателното запознаване с направените препоръки води до извода, че е налице съответствие между констатациите, които са направили проверяващите екипи, и изготвените актове за резултатите от проверките. От девет проверени районни съдилища по наказателни дела са постъпили четири възражения от съдии от един и същ районен съд, като изразеното от тях несъгласие се припокрива и не е насочено по съществото на препоръките, поради което възраженията са отхвърлени като неоснователни. Ето защо е видно, че екипите са подхождали задълбочено и сериозно към задължението за проверка на съдопроизводството по наказателни дела, поради което направените изводи са в съответствие с нормите на НПК, ЗСВ и на трайно

установената съдебна практика, а препоръките са не само верни, но и полезни за съдиите и административните ръководители. В повечето случаи председателите на съдилищата и съдиите подхождат с отговорност към изпълнението на отправените препоръки, за което свидетелстват и изготвените на основание чл. 58, ал. 4 ЗСВ отговори до Инспектората.

2. Проверени окръжни съдилища

През 2017 г. са проверени 3 окръжни съдилища, както следва: ОС - Разград, ОС – Силистра и ОС – Сливен.

2.1. Положителни тенденции, констатирани при проверките:

Образуване и разпределение на делата:

- делата се образуват своевременно - в деня на постъпване на книгата в съда или най-късно на следващия работен ден;
- прилагат се Вътрешни правила за работа с Централизираната система за разпределение на делата (ЦСРД), утвърдена от ВСС през 2015 г.;
- спазва се принципът на случайния подбор;
- в окръжните съдилища съдиите, които разглеждат наказателни дела, са с равен процент на натовареност – 100%;
- съдиите дават дежурства, съобразно утвърден от административния ръководите график;
- спазват се основанията по чл. 29 НПК по отношение направените отводи и самоотводи.

Деловодни книги

Деловодните книги се водят съгласно изискванията на ПАС.

Насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела:

Не се наблюдават съществени различия в положителните тенденции в дейността на проверените през 2017 г. районни и окръжни съдилища:

- в повечето съдилища делата са насрочвани с разпореждане на съдията-докладчик, като още в този етап е правена преценка за приложимост на особените правила по НПК за разглеждане на делата;
- при фактическа и правна сложност на делата същите се насрочват в тримесечен срок с разрешение на председателя на съда; като изключение от това правило е установено в ОС – Разград, където 4 дела са били насрочени в такъв срок, но без разрешение;
- като цяло, делата се насрочват, разглеждат и приключват в кратки срокове. Повишил се и процентът на приключените дела спрямо всички наказателни дела, поставени за разглеждане, като в ОС – Сливен например са свършени 93,3% от делата;
- почти всички дела са приключени в рамките на три месеца: в ОС – Сливен – 96%, в ОС – Разград – 91% и в ОС – Силистра - 94%;

- в проверените окръжни съдилища няма дела, които да са били прекратени поради изтичане на предвидената в закона давност или възобновени;

- проверяващите екипи са констатирани, че съдебната практика по наказателни дела е непротиворечива и съобразена със закона;

- голяма част от присъдите се изпращат за изпълнение в срока по чл. 416, ал. 6 НПК. Случаите, в които този срок не се спазва, най-често се дължат на забавяне на мотивите на присъдата, като най-много присъди, чието изпращане за изпълнение е извън срока по НПК, има в ОС - Силистра – 13 бр.;

- подобрява се информираността за правораздавателната дейност на съдилищата, в т.ч. и чрез интернет страниците им.

2.2. Негативни тенденции/лоши практики, констатирани при проверките:

В дейността на ОС – Сливен не са констатирани пропуски, а посочените по-долу такива се отнасят до ОС – Разград и ОС – Силистра:

- насрочване на дела с ръкописно написани съдебни актове или насрочване без разпореждане;

- неспазване на сроковете за изготвяне на съдебните актове – в ОС – Силистра по 20 първоинстанционни дела са забавени мотивите на присъдите, а по 5 въззивни дела – съдебните решения;

- в някои случаи в съдебните актове не се посочва конкретният способ за унищожаване на веществени доказателства;

- липсва отбелязване върху съдебния акт кога същият е влязъл в законна сила.

2.3. Препоръки за преодоляване на негативните тенденции/лоши практики, констатирани при проверките:

Тъй като в дейността на ОС – Сливен не са констатирани пропуски, препоръки не са отправяни, поради което изложените по-долу препоръки се отнасят до ОС – Разград и ОС – Силистра:

- при насрочването на всички видове дела съдията-докладчик да се произнася с печатно разпореждане, а не с резолюция, изготвено в съответствие с НПК;

- да се спазват сроковете за насрочване и за отлагане на делата, в т.ч. и по особените правила на НПК;

- за насрочване на делата в тримесечен срок (глава XIX НПК) да се изисква писмено разрешение от председателя на съда;

- да се приемат мерки за намаляване броя на останалите несвършени дела в края на годината и да се упражнява контрол за подобряване качеството на съдебните актове с оглед намаляване основанията за отменяне и връщане на дела за ново разглеждане, включително с обсъждане актовете на въззивните съдилища;

- да се предприемат необходимите мерки за изготвянето и предаването на съдебните актове в установените процесуални срокове;
- да се предвидят обучения по правна тематика, включващи въпроси от приложимото законодателство, по които се срещат най-много неясноти и затруднения.

2.4. Постъпила в ИВСС информация по дадените препоръки:

По направените констатации и препоръки в акта с резултатите от извършената планова проверка на наказателните дела в ОС – Силистра е постъпило възражение, подписано от четирима съдии от наказателното отделение. Възражението е уважено частично и на 15.01.2018 г. от ОС - Силистра е получено уведомително писмо, че дадените препоръки са изпълнени, като е приложено копие от заповеди на председателя на съда с оглед предприетите за целта мерки.

От страна на ОС – Разград и ОС – Сливен не са постъпвали възражения по актовете на ИВСС и е изпратена съответната информация за изпълнение на препоръките.

2.5. Анализ на ефективността на дадените препоръки:

Анализът на дадените препоръки показва, че те съответстват на констатациите и изводите, направени в актовете за резултати от проверките. Постъпилите възражения са отхвърлени като неоснователни или уважени частично. Следователно в преобладаващата част препоръките и констатациите, които са направили екипите, които проверяват работата на съдилищата по наказателни дела, са правилни. По своето съдържание те са добра предпоставка за подобряване на работата на проверявания съд.

Добросъвестното и редовно изпълнение на предписаните мерки може да доведе до преодоляване на констатираните негативни практики. Дадените препоръки имат потенциал за висока ефективност. По-пълнен анализ на ефективността на дадените препоръки може да се направи, когато се видят резултатите от последваща контролна проверка.

3. Проверки във апелативните съдилища и във Върховния касационен съд

През 2017 г. не са извършвани комплексни планови проверки на дейността на апелативните съдилища и на Върховния касационен съд.

В. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА ПРОКУРАТУРАТА

През 2017 г. са извършени комплексни планови проверки на организацията на административната дейност и на организацията по

образуването, движението и приключването на прокурорските преписки в **16 районни прокуратури и в 3 окръжни прокуратури и следствените отдели към тях.**

1. Проверки в районни прокуратури

През отчетната 2017 г. са проверени 16 прокуратури: Районна прокуратура – Гълъбово, Районна прокуратура – Раднево, Районна прокуратура – Чирпан, Районна прокуратура – Стара Загора, Районна прокуратура – Карнобат, Районна прокуратура – Златоград, Районна прокуратура – Мадан, Районна прокуратура – Девин, Районна прокуратура – Чепеларе, Районна прокуратура – Смолян, Районна прокуратура – Горна Оряховица, Районна прокуратура – Пещера, Районна прокуратура – Панагюрище, Районна прокуратура – Пазарджик, Районна прокуратура – Айтос, Районна прокуратура – Велинград.

През м. януари 2017 г. е изготвен Актът за резултатите от извършената през 2016 г. комплексна планова проверка в Районна прокуратура – Пловдив по Заповед № ПП-01-76/28.09.2016 г. на главния инспектор.

1.1. Положителни тенденции, констатирани при проверките:

- деловодните книги, регистри и дневници като цяло са водени редовно и съгласно изискванията на Правилника за администрацията на Прокуратурата на Република България (ПАПРБ) и съответните указания на Върховна касационна прокуратура. Преписките се комплектоват съобразно изискванията на НПК и указанията на главния прокурор. Съгласно Указанията за подобряване на организацията на работа в ПРБ по наказателно-съдебния надзор се попълват и прилагат писмени форми № 1, 2 или 3;

- администрирането е на много добро ниво - заповедите и разпореждания на административните ръководители, издадени през проверявания период, са свързани пряко с ръководството на дейността на органа, своевременни са и са в съответствие с указанията на горестоящите прокуратури;

- не са установени отклонения от принципа по чл. 9 ЗСВ - за случайно разпределение на преписките. Приложени са протоколите за избор на наблюдаващ прокурор;

- съхранението и работата с веществените доказателства е в съответствие с НПК, ПАПРБ, указанията и заповедите на главния прокурор;

- възлагането и извършването на предварителните проверки е в указаните срокове – прокурорите спазват срока по чл. 242, ал. 4 НПК, осъществяват контрол над полицейските органи във връзка с разследването по досъдебните производства, като в установените в НПК случаи прилагат мерки за дисциплинирането на последните или за своевременно приключване на разследването;

- по спрените дела прокурорите са осъществявали контрол над работата на полицейските органи – провеждани са ОИМ, при наличие на основания за

възобновяване следващите се процесуални действия са извършвани своевременно, като е съблюдаван и 1-годишния срок по чл. 244, ал. 8 НПК за възобновяване на производствата, спрени за издирване на единствен свидетел очевиден;

- постановленията за прекратяване на наказателното производство са изготвени в срок от наблюдаващите прокурори, обосновани са и подробно мотивирани. Преписи от постановленията на прокуратурата за спиране или прекратяване на досъдебното производство са изпращани на страните, а от постановленията за отказ от образуване на досъдебно производство – на жалбоподателите. В постановленията е изписван както органа, пред който могат да бъдат обжалвани, така и срока за обжалването им, приложени са и обратни разписки;

- проверка на делата, внесени в съда с обвинителен акт, споразумение или постановление с предложение за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание установи, че прокурорите са спазвали срока по чл. 242, ал. 4 (предишна ал. 3) НПК за осъществяване на правомощията си след приключване на разследването;

- обвинителните актове са изготвени в срок и съдържат реквизитите по чл. 246, ал. 2, ал. 3 и ал. 4 НПК. Действията на прокуратурата във връзка с изпълнението на присъдите са своевременни. Оправдателните присъди се подлагат на анализ, с който в дългосрочен план се цели намаляване на броя им;

- проверката на книгата за привеждане в изпълнение на влезлите в сила присъди се води съгласно изискванията на ПАПРБ. След получаване на информацията от съда, постановил присъдата, определеният служител я описва и изпраща за изпълнение в предвидения в чл. 416, ал. 6 НПК 7-дневен срок.

- извършвани са редовни проверки на книгата за изпълнение на наказанията и азбучниците към нея, съобразно с т. 70 от раздел VII от Указание за дейността на прокуратурата по надзора върху изпълнение на наказанията и други принудителни мерки, утвърдено със Заповед на главния прокурор № 5306/24.11.2014 г., влязла в сила на 01.12.2014 г., изм. със Заповед № РД-04-203/28.04.2016 г. на главния прокурор;

- гражданско-съдебният надзор е на добро ниво. Проверените на случаен принцип прокурорски преписки по тази дейност са окомплектовани и хронологично подредени;

- дейността по административно-съдебния надзор и по надзора за законност, и защита на обществен интерес и правата на гражданите е на добро ниво, при стриктно спазване на указанията на ВАП;

- в РП – Пазарджик, РП – Пещера и РП – Айтос е установено, че по приключилите със споразумение дела с налагане на наказание „лишаване от свобода“, изтърпяването на което е отложено при условията на чл. 66, ал. 1 НК, в споразумението се посочва на кого да се възложи възпитателната работа, съобразно изискването на чл. 381, ал. 5, т. 4 НПК;

- в РП – Гълъбово от общо 260 постановления за прекратяване на наказателни производства са обжалвани 3, като само 1 от тях е отменено, което сочи за прецизност на наблюдаващите прокурори при прилагане на предвидените в НПК основания за прекратяване на производствата;

- в РП – Карнобат е констатиран много нисък дял на върнатите дела спрямо внесените прокурорски актове, като освен това причините за връщане не са свързани с пропуски в работата на наблюдаващите прокурори;

- в РП – Мадан се констатира, че през 2016 г. няма върнати от съда дела и постановени оправдателни присъди по актове на прокурорите;

- в РП – Горна Оряховица за проверявания период няма преписки, по които предварителната проверка да е продължила повече от 6 месеца, както и приключили проверки, които се намират за произнасяне при прокурора над един месец. Липсват и досъдебни производства, по които от привличането на обвиняемия да са изтекли повече от 2 години.

1.2. Негативни тенденции/лоши практики, констатирани при проверките:

- в РП – Чепеларе не всички книги, регистри и дневници са в пълно съответствие с разпоредбите на ПАПРБ, тъй като водените на хартиен носител книги не са прономеровани и прошнуровани, и не съдържат подпис на длъжностното лице, а календарните години не са приключвани след последния входящ номер, което създава възможност за дописването им.

- в РП – Гълъбово, РП – Карнобат, РП – Раднево, РП – Чирпан, РП – Стара Загора и РП – Пещера някои наблюдателни преписки не са окомплектовани и подредени съобразно Инструкцията на деловодната дейност и документооборота в Прокуратурата на Република България, изходящите документи (постановления и писма) не са деловодно обработени, а по наблюдателните преписки не винаги се прилагат актовете на съда;

- в РП – Раднево и РП – Чирпан обвинителните актове, споразуменията и предложенията по чл. 78а НК се внасят в съда без да са деловодно обработени, съобразно Инструкцията за документооборота и деловодната дейност в Прокуратурата на Република България;

- в РП – Гълъбово заповедите на административния ръководител се свеждат до знанието на адресатите, чрез изпращане по електронна поща, но липсва разпореждане същите изрично да следят за това;

- в РП – Пазарджик и РП – Панагюрище в бланките, с които прокуратурата се уведомява от разследващите полиция за образуване на досъдебно производство, не винаги е отбелязано конкретното правно основание за това (чл. 212, ал. 2, чл. 356, ал. 3 или чл. 362, ал. 3 (Отм. – ДВ, бр. 63 от 2017 г., в сила от 5.11.2017 г.);

- в РП – Гълъбово, РП – Карнобат, РП – Раднево, РП – Чирпан и РП – Панагюрище съхранението и работата с веществените доказателства не е в съответствие с НПК, ПАПРБ, указанията и заповедите на главния прокурор;

- в РП – Стара Загора не е създадена организация за пазене на пари и други ценности, които са иззети като веществени доказателства по делата, съгласно чл. 110, ал. 5 НПК;

- в РП – Гълъбово, РП – Карнобат, РП – Раднево, РП – Чирпан, РП – Стара Загора, РП – Пазарджик и РП – Велинград по част от преписките не е упражняван стриктен контрол върху работата на служителите на МВР по спрените досъдебни производства срещу известен и/или неизвестен извършител, тъй като наблюдаващите прокурори не са изисквали периодични справки относно проведените ОИМ и резултата от тях;

- в РП – Пазарджик и РП – Велинград са установени досъдебни производства, по които не е спазен максимално допустимия 1-годишен срок по чл. 244, ал. 8 НПК за спиране на наказателното производство, когато няма възможност да бъде разпитан единствен свидетел очевиден;

- в РП – Гълъбово, РП – Чирпан, РП – Стара Загора, РП – Пазарджик и РП – Велинград са констатирани случаи, при които по наблюдателните преписки не са приложени постановления за привличане на обвиняемо лице, а от наличните постановления не е ясно дали и кога са докладвани по реда на чл. 219, ал. 1 НПК. Констатирано е и, че постановленията за привличане са попълнени с поставяне на подпис и име на прокурора, но липсва дата, на която е извършен докладът;

- в РП – Пазарджик, РП – Пещера и РП – Панагюрище по някои наблюдателни преписки не са приложени доказателства (разписка за получаване или копие от нея), че преписи от постановленията на прокуратурата за отказ от образуване на досъдебно производство са изпратени или връчени на жалбоподателите;

- в РП – Карнобат и РП – Чирпан след отмяна на постановленията и връщане за допълнително разследване, наблюдаващите прокурори не дават указания, а възлагат да се изпълнят указанията в отменителния акт;

- в РП – Раднево и РП – Стара Загора са установени дела, при които съдът няколко пъти е отменял постановленията за прекратяване на наказателното производство по съображения, свързани с непълнота на доказателствения материал и неправилен анализ на събраните доказателства;

- в РП – Карнобат, РП – Мадан, РП – Смолян и РП – Чепеларе е констатирано многократното удължаване на срока на разследване, включително и по дела, които не се отличават с фактическа и правна сложност;

- в РП – Горна Оряховица и РП – Чепеларе не по всички преписки се прилагат финалните актове на съда (протокола от съдебното заседание, на което е одобрено споразумението или постановената присъда). Към преписките се прилагат само разпорежданията на съда за насрочване на съдебно заседание и призовките, върху които е отбелязана датата на получаването им в прокуратурата;

- в РП – Раднево книгата за привеждане в изпълнение на влезлите в сила съдебни актове се води редовно от определен служител и данните

съответстват с материалите по преписките, но не по всички преписки са отразени необходимите реквизити;

- в РП – Раднево и РП – Чирпан не се изготвят мотивирани резолюции съгласно указанията на ВАП в дейността по надзора за законност и защита на обществения интерес на гражданите по преписките, касаещи актовете на органите на местната власт.

1.3. Препоръки за преодоляване на констатираните негативни тенденции/лоши практики:

В акта за комплексна планова проверка, извършена в РП – Айтос, не са отправени препоръки на основание чл. 58, ал. 2 ЗСВ към административния ръководител или прокурорите, тъй като при проверката не са констатирани слабости в дейността на прокуратурата.

За преодоляване на негативните тенденции и лоши практики ИВСС е дал следните препоръки към административните ръководители на проверените прокуратури и към административните ръководители на контролиращите ги прокуратури:

- административният ръководител на РП – Чирпан да създаде организация за привеждане на книгите, регистрите и дневниците в пълно съответствие с ПАПРБ;

- в РП – Гълъбово, РП – Чирпан и РП – Пещера датата на деловодна обработка върху прокурорския акт или друг изходящ документ да се поставя от служител в деловодството в деня на предоставяне на документа за регистриране, съгласно разпоредбите на ИДДДПРБ и Приложение №1 към същата. Административният ръководител на РП – Карнобат да предприеме необходимите организационни мерки за окомплектоване на наблюдателните преписки съобразно изискванията на НПК и ПАПРБ, а административните ръководители на РП – Гълъбово и РП – Чепеларе да предприемат необходимите мерки към наблюдателните преписки да се прилага копие от окончателния съдебен акт, независимо от реда, по който е разгледано наказателното производство;

- административният ръководител на РП – Стара Загора да създаде необходимата организация за изпълнение разпоредбата на чл. 110, ал. 5 НПК;

- административният ръководител на РП – Панагюрище да обезпечи въвеждането на книга за веществените доказателства (независимо дали се съхраняват или не в прокуратурата), която да отговаря на изискванията на чл. 74 и сл. ПАПРБ;

- административният ръководител на РП – Пазарджик да уведоми началника на РУП – Пазарджик за необходимостта да изисква водещите разследването стриктно да спазват срока за уведомяване на прокурора по чл. 212, ал. 3 НПК. Наблюдаващите прокурори в РП – Пазарджик и РП – Панагюрище да изискват от разследващите органи в бланката, с която уведомяват прокуратурата, че е образувано досъдебно производство по реда

на чл. 212, ал. 2 НПК, да посочват първото действие по разследването, с което е започнало досъдебното производство;

- административните ръководители на РП – Гълъбово, РП – Карнобат, РП – Раднево, РП – Чирпан, РП – Чепеларе и РП – Пазарджик да упражнят контрол над наблюдаващите прокурори, които след спиране на наказателните производства срещу неизвестен извършител да продължават да упражняват ръководство и надзор над работата по тях;

- в РП – Гълъбово, РП – Пазарджик и РП – Велинград административните ръководители да обезпечат спрените на основание чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК досъдебни производства да се докладват на наблюдаващите прокурори преди изтичане на 1-годишния срок, установен в чл. 244, ал. 8 НПК;

- административните ръководители на РП – Пазарджик, РП – Пещера и РП – Панагюрище да предприемат мерки в наблюдателните преписки да бъдат прилагани доказателства (разписка за получаване или копие от нея), че преписи от постановленията на прокуратурата за отказ от образуване на досъдебно производство са изпратени или връчени на жалбоподателите;

- наблюдаващите прокурори от РП – Гълъбово, РП – Чирпан, РП – Стара Загора и РП – Велинград да удостоверяват по подходящ начин по всички дела провеждането на докладите по реда на чл. 219, ал. 1 и/или чл. 226 ал. 1 НПК;

- административният ръководител на РП – Гълъбово да създаде организация наблюдаващите прокурори да спазват стриктно сроковете по чл. 234, ал. 4 от НПК при изготвяне на искания за удължаване на срока на разследването.

- наблюдаващите прокурори в РП – Гълъбово, РП – Стара Загора и РП – Чепеларе да осъществяват ефективно функцията си по ръководство и надзор на разследването с цел недопускане на процесуални нарушения, които водят до връщане на делата от съда;

- наблюдаващите прокурори в РП – Карнобат при упражняването на функцията си по ръководство и надзор да използват всички правомощия по чл. 196 НПК за приключване на разследването по делата в разумни срокове;

- административните ръководители на РП – Мадан, РП – Смолян и РП – Чепеларе да предприемат допълнителни мерки за своевременно приключване на разследването по досъдебните производства, които продължават повече от 6 месеца;

- наблюдаващите прокурори в РП – Стара Загора да постановяват откази от образуване на досъдебни производства след извършване на всички необходими действия, предхождащи произнасянето им, както и стриктно да прилагат чл. 213 НПК;

- прокурорите, отговарящи за привеждане в изпълнение на влезлите в сила съдебни актове в РП – Раднево да следят за пълното и точно отразяване на всички необходими данни, изрично посочени в съответните графи в книгата за изпълнение на влезлите в сила съдебни актове;

- административният ръководител на РП – Чирпан да направи необходимото наблюдаващият прокурор да спазва указанията на ВАП и ВКП, дадени в „Методика за взаимодействие на прокуратурата с контролните органи при противодействие на закононарушенията и престъпленията в защита на обществения интерес и правата на гражданите” при решаване на преписки по надзора за законност, защита на обществения интерес и правата на гражданите;

- административните ръководители на РП – Мадан и РП – Чепеларе да създадат организация за обучение на съдебните служители и прокурорите;

Към административните ръководители на контролиращите прокуратури ИВСС е дал следните препоръки:

- административният ръководител на ОП – Стара Загора да предвиди в годишния план за ревизионна дейност на районните прокуратури извършването на тематична проверка в РП – Гълъбово, РП – Раднево, РП – Чирпан и РП – Стара Загора на досъдебните производства, по които наказателното производство е спряно. На следващо място, да възложи извършването на служебна проверка на досъдебните производства в РП – Раднево, по които наказателното производство е спряно на основание чл. 244, ал. 1, т. 1 и т. 3 НПК;

- административният ръководител на ОП – Бургас да възложи извършването на служебна проверка на конкретно посочени прокурорски преписки, по които е констатирана прекомерна продължителност на досъдебното производство;

- предвид проявения висок професионализъм и образцово изпълнение на служебните задължения от страна на административния ръководител и прокурорите в РП – Айтос, проверяващият екип е предложил Общото събрание на инспекторите от ИВСС да обсъди констатациите от акта, с оглед изготвяне на предложение до административния ръководител на Окръжна прокуратура – Бургас за тяхното поощрение. В ИВСС е получена обратна информация от Окръжния прокурор на ОП – Бургас за отправени предложения до Главния прокурор за поощрение на Районния прокурор на РП – Айтос, както и на прокурори и служители на посочената прокуратура.

1.4. Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебната власт по дадените препоръки:

От проверените районни прокуратури в срок е постъпила информация за изпълнение на дадените препоръки, като няма постъпили възражения.

1.5. Анализ на ефективността на дадените препоръки.

Обстоятелството, че през отчетния период на 2017 г. от административните ръководители на проверените районни прокуратури не са постъпили възражения срещу отправените им препоръки, сочи на извод за адекватност на същите. Анализът на препоръките показва, че те съответстват на констатациите и изводите, направени в актовете за резултати.

Препоръките, изводите и констатациите, които са направили екипите, които проверяват работата на прокуратурите, са правилни.

2. Проверки в окръжните прокуратури и следствените отдели към тях

През 2017 г. са проверени 3 окръжни прокуратури и следствените отдели към тях – Окръжна прокуратура – Стара Загора и Окръжен следствен отдел към ОП – Стара Загора; Окръжна прокуратура – Смолян и Окръжен следствен отдел към ОП – Смолян; Окръжна прокуратура – Пазарджик и Окръжен следствен отдел към ОП – Пазарджик.

2.1. Положителни тенденции, констатирани при проверките:

- книгите, регистрите и дневниците се водят редовно и прегледно. Отговарят на изискванията на ПАПРБ и на съответните указания на Върховна касационна прокуратура. Отбелязванията са пълни и точни. По-голяма част от преписките се комплектуват съобразно изискванията на НПК и указанията на главния прокурор - към прокурорските дела се прилага копие от окончателния съдебен акт, независимо от реда, по който е разгледано наказателното производство. Във всички прокурорски дела има карта за приключване на делото, писмена форма приложение № 1, която наблюдаващите прокурори попълват, както и писмена форма приложение № 3 в случаите на връщане на делото от съда;

- разпределението на преписките се осъществява при спазване на установения в чл. 9 ЗСВ принцип за случайното разпределение;

- съхранението, връщането и унищожаването на веществените доказателства се извършва в пълно съответствие с разпоредбите на НПК, ПОДАПРБ и ПАПРБ, указанията и заповедите на главния прокурор;

- прокурорите се произнасят по преписките и досъдебните производства в законните срокове. Не се допускат забавяния и нарушаване на сроковете по отношение на разследването на досъдебните производства и действията на прокурора след приключването им;

- назначаването на проверки по преписки през проверявания период е извършвано съгласно Инstrukция №89/2011 г., издадена съвместно от главния прокурор и министъра на вътрешните работи за провеждане на предварителните проверки, отменена с Инstrukция № И-208/11.02.2014 г.;

- прокурорите като цяло са осъществявали контрол над работата на полицейските органи по спрените дела срещу известен и/или неизвестен извършител. Постановленията за спиране са добре мотивирани, притежават задължителните реквизити и в почти всички е посочена възможността за обжалване, като са съобразени разпоредбите на чл. 199, ал. 2, чл. 242, чл. 244 и 245 НПК;

- в ОП – Смолян по досъдебните производства, по които има спиране на производството на основание чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК, се следи стриктно за изтичане на 1-годишния срок, предвиден в чл. 244, ал. 8 НПК;

- обвинителните актове, споразуменията и постановленията с предложение за освобождаване на подсъдимия от наказателна отговорност с налагане на административно наказание по чл.78а НК като цяло се изготвят от прокурорите в срока по чл. 242, ал. 4 НПК. В постановленията за образуване на досъдебно производство наблюдаващите прокурори дават подробни указания на разследващите органи. Подробни указания се дават и в последващите прокурорски актове;

- инстанционните преписки се администратират своевременно, а актовете на прокурорите по тях са постановявани в кратки срокове след получаването им от по-ниските по степен прокуратури;

- дейността по изпълнение на наказанията е добре организирана. Присъдите се изпращат своевременно за изпълнение след получаването им в прокуратурите, като прокуратурата уведомява съда за началото и края на изпълнението им. Книгите за изпълнение на присъдите се водят много добре в съответствие с изискванията на ПАПРБ и на Указанието за дейността на прокуратурата по надзора върху изпълнение на наказанията и други принудителни мерки, утвърдено със Заповед № ЛС-5306/24.11.2014 г. на главния прокурор на Република България. Извършва се ежесмесечна проверка на воденето на книгите от прокурора, отговарящ за този надзор;

- в проверените прокуратури е създадена необходимата организация по наказателно-съдебния надзор в съответствие с Указанията за подобряване на организацията на работа в Прокуратурата на Република България по наказателно-съдебния надзор, утвърдени със Заповед № ЛС-4133/17.12.2013 г. Води се досие на всяко върнато дело и регистър на върнатите дела. В досието се съдържат обвинителния акт, актовете на съда и попълнените приложения, съобразно указанието на главния прокурор;

- организацията на административно-съдебния надзор е в съответствие с указанията на ВАП и главния прокурор. При разглеждане на преписки по надзора за законност, защита на обществения интерес и правата на гражданите, прокурорите спазват указанията на ВАП, дадени в „Методика за взаимодействие на прокуратурата с контролните органи при противодействие на закононарушенията и престъпленията в защита на обществения интерес и правата на гражданите”;

- по делата, взети на специален надзор, надзорните прокурори от окръжните прокуратури са оказвали професионално съдействие и методическа помощ на компетентните по закон прокурори от районните прокуратури, а в определени случаи са осъществявали и служебен контрол върху постановените прокурорски актове.

2.2. Негативни тенденции/лоши практики, констатирани при проверките:

- деловодната обработка не се извършва в пълно съответствие с ИДДДПРБ. Изходящите документи (постановления и писма) като цяло не са деловодно обработени;

- в ОП – Пазарджик наблюдателните преписки не са подредени в хронологичен ред, не са приложени постановления за привличане на обвиняемо лице, а от наличните постановления не е ясно дали и кога са докладвани по реда на чл. 219, ал. 1 НПК. В наблюдателните преписки по прекратените наказателни производства не са приложени постановленията за прекратяване, а в прокурорските дела не са приложени копия от съдебните актове (присъда или определение на съда), с които приключват делата, тъй като те са приложени в отделен регистър по наказателно-съдебен надзор;

- в ОП – Стара Загора наблюдаващите прокурори не са осъществявали в пълен обем необходимия контрол над работата по спрени дела срещу известен/неизвестен извършител, тъй като в постановленията за спиране не се съдържат указания за уведомяване на наблюдаващите прокурори за резултатите от издирването, а в наблюдателните преписки не се съдържат справки от полицейските органи за проведени ОИМ. Освен това, не всички лица, поради чието отсъствие са били спрени делата, са били обявени за издирване;

- в ОП – Стара Загора от общо обжалваните през 2016 г. пред съда 8 постановления 7 са отменени, а през 2015 г. от общо обжалвани 9 постановления – 5 са отменени;

- от общо наблюдаваните от ОП – Стара Загора през 2016 г. 569 досъдебни и бързи производства 232 са с продължителност на разследването повече от 6 месеца, а през 2015 г. от 446 досъдебни и бързи производства 211 са с продължителност на разследването повече от 6 месеца;

- в ОП – Стара Загора е установен завишен брой на дела, които са върнати от съда на прокурора, защото обвинителният акт не отговаря на изискванията на чл. 246 от НПК. През 2016 г. са внесени общо 70 обвинителни акта, като 21 са върнати от съда, а през 2015 г. от внесените общо 48 обвинителни актове са върнати 14.

2.3. Препоръки за преодоляване на констатираните негативни тенденции/лоши практики:

За преодоляване на негативните тенденции и лоши практики ИВСС е отправил следните препоръки към административните ръководители на проверените прокуратури:

- административният ръководител на ОП – Пазарджик да създаде необходимата организация преписките да се комплектуват съобразно изискванията на НПК и указанията на главния прокурор. Към прокурорските дела да се прилага копие от окончателния съдебен акт, независимо от реда, по който е разгледано делото;

- постановленията за отказ от образуване на досъдебно производство на прокурорите в ОП – Пазарджик да бъдат изпращани по начин, който да позволява удостоверяване на получаването им от жалбоподателите;

- в ОП – Пазарджик да бъдат изготвени бланки на постановленията за привличане на обвиняем и за вземане на мярка за неотклонение, от които да е

видно съгласуването им по реда на чл. 219, ал. 1 НПК. По наблюдателните преписки да се прилагат копия от актовете на съда, с които делото е приключило (присъди, решения и определения), както и писмена форма № 1, 2 или 3, които следва да се попълват съгласно Указанията за подобряване на организацията на работа в Прокуратурата на Република България по наказателно-съдебния надзор;

- административният ръководител на ОП – Стара Загора да създаде необходимата организация за извършване на пълни и задълбочени анализи на дейността на низовите прокуратури в съответствие с Методическите указания за контрол в системата на ПРБ, като се препоръчват добрите практики и се търсят ефективни подходи, с цел повишаване на качеството на прокурорската работа. Екземпляр от доклада от извършените ревизии да се изпраща и на административния ръководител на проверяваната прокуратура, който да запознае прокурорите с констатациите и препоръките в него;

- наблюдаващите прокурори в ОП – Стара Загора и ОП – Пазарджик да следят за провежданите мероприятия по издирване на извършителя и на лицата, обявени за издирване, като продължават да изискват от органите на МВР обратна информация (доклад) за резултатите от издирването по спрените досъдебни производства. При неизпълнение на тези указания информацията да се изисква с нарочни писма, а спрямо полицейските органи да се предприемат необходимите дисциплиниращи мерки. Наблюдаващите прокурори стриктно да следят за изтичането на максимално допустимия 1-годишен срок по чл. 244, ал. 8 НПК за спиране на производството;

- наблюдаващите прокурори от ОП – Стара Загора да пристъпват към прекратяване на наказателното производство след задълбочено и пълно изясняване на фактическата обстановка по делото;

- административният ръководител на ОП – Смолян да обърне внимание на наблюдаващите прокурори от низовите районни прокуратури да изготвят мотивирани предложения във всички случаи, когато са налице предпоставките за прилагане на чл. 194, ал. 1, т. 4 НПК, за да се регулира натовареността на разследващите органи и с цел максимално използване капацитета и професионалния опит на следователите;

- наблюдаващите прокурори в ОП – Смолян да предприемат действия за приключване на досъдебните производства с продължителност на разследване повече от шест месеца, с цел недопускане на прекратяването им поради изтекла погасителна давност;

- административните ръководители на ОП – Смолян и ОП – Стара Загора да осъществяват постоянен контрол върху работата на прокурорите, с цел недопускане на неоправдано продължаване на разследването по досъдебните производства и нарушаване на изискването за разумен срок по чл. 6, ал. 1 КЗПЧОС;

- наблюдаващите прокурори от ОП – Стара Загора да извършват прецизна проверка на събраните доказателствени материали и да изготвят своите актове в пълно съответствие с разпоредбите на НПК с цел намаляване

на броя на върнатите дела в стадия на „Действията на прокурора след приключване на разследването”.

Към административните ръководители на контролиращите прокуратури ИВСС е дал следните препоръки:

- административният ръководител на АП – Пловдив да предвиди в годишния план за ревизионната дейност на нивовите прокуратури за 2018 г. извършването на тематична проверка на досъдебните производства, наблюдавани от ОП – Стара Загора, по които наказателното производство е спряно.

2.4. Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебната власт по дадени препоръки.

От всички проверени окръжни прокуратури в срок е постъпила информация за изпълнение на дадените препоръки.

Няма постъпили възражения срещу отправените препоръки.

2.5. Анализ на ефективността на дадените препоръки.

Обстоятелството, че през 2017 г. от административните ръководители на проверените окръжни прокуратури няма постъпили възражения срещу отправените им препоръки, сочи на извод за относимост на същите.

Като беше извършена проверка за изпълнение на препоръките, дадени в предходни актове за резултати от извършени комплексни планови проверки, бе констатирано, че изпълнението на препоръките е довело до подобряване на административно-деловодната дейност на проверените органи, насочило е дейността на прокурорите и следователите към съобразяване с процесуалните срокове, което в дългосрочен план води до оптимизиране на срока на разследването.

3. Проверени апелативни прокуратури

През 2017 г. не са извършвани проверки в Апелативни прокуратури.

4. Проверки във Върховната касационна прокуратура и Върховната административна прокуратура

През 2017 г. не са извършвани комплексни планови проверки на дейността на Върховната касационна прокуратура и Върховната административна прокуратура.

II. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ

Съгласно годишната програма на ИВСС през 2017 година в съдилищата са извършени **4 тематични проверки**, от които **1 по граждански дела**, **1 проверка в най-натоварените съдилища за спазване на принципа за случайно**

разпределение на делата, **1 по наказателни дела и 1 тематична проверка в прокуратурите.**

1. Теми на проверките

1.1. Тематични проверки по граждански и административни дела:

През 2017 г. година приключи тематичната проверка от Годишната програма на ИВСС за 2016 г. на тема: „Практиката на съда при определяне на приложимия процесуален ред за разглеждане на жалби от трети лица срещу действията на съдебните изпълнители – чл. 435, ал. 4 и 5 и чл. 437, ал. 2 ГПК”. Проверката е започнала през предходната 2016 г. по Заповед № ТП-01-3/24.10.2016 г. на главния инспектор и е приключила с Акт № ТП-01-3/16 от 21.07.2017 г. Проверката е извършена дистанционно посредством събиране на информация в десет окръжни съдилища (СГС, СОС, ОС – Благоевград, ОС – Бургас, ОС – Пловдив, ОС – Варна, ОС – Враца, ОС – Ловеч, ОС – Велико Търново, ОС – Плевен) и е приключила с констатации за разнороден подход в производствата по жалби срещу действията по чл. 435 ГПК по следните въпроси:

- явяват ли се трети лица на изпълнителното производство или са длъжници, с оглед разпоредбата на чл. 429, ал. 3 ГПК, ипотекарният длъжник или гаранта;

- в какво качество се третират наддавачът и лицето, внесло задатък до последния ден на публичната продажба;

- в какво качество се явява съпруга-недлъжник, подал жалба срещу действията на съдебния изпълнител, насочени срещу вещи съпругеска имуществена общност.

В изпълнение на правомощията си по чл. 54, ал. 1, т. 7 ЗСВ Инспекторатът е сезирал председателя на ВКС с оглед правомощията му по чл. 124 от Конституцията на Република България да осъществява върховен съдебен надзор за точно и еднакво прилагане на законите от всички съдилища.

С Разпореждане от 05.10.2017 г. на председателя на ВКС е образувано Тълкувателно дело № 4/2017 г. на Гражданската и Търговската колегии на ВКС, в което е включен въпросът: „Има ли качество на длъжник в изпълнителното производство или е трето на изпълнението лице този, който е дал своя вещ в залог или ипотека за обезпечаване на чужд дълг в хипотезата, при която изпълнението е насочено срещу това имущество”. С разпореждане от 01.03.2018 г. ръководителите на Гражданска и Търговска колегия са насрочили делото за разглеждане на 31.05.2018 г.

1.2. Тематична проверка във връзка със спазването на чл. 9 ЗСВ в най-натоварените съдилища:

„Разпределение на делата на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение, вкл. спазване на Единната методика по

приложението на принципа за случайно разпределение на делата в районните, окръжните, административните, военните, апелативните и специализираните съдилища, приета от ВСС, както и вътрешните правила за разпределение на делата и преписките на принципа на случайния подбор.“ Проверката е извършена в най-натоварените органи на съда, а именно: **СРС, РС – Варна, РС – Пловдив, СГС, ОС – Варна, ОС – Пловдив и АССГ.**

1.2.1. Проверката в Софийски районен съд за периода от 01.01.2015 г. до 31.12.2016 г. е констатирала следното:

- до приемането през 2016 г. на Правила за случайно разпределение на делата, разпределението е извършвано на основание заповеди на председателя на съда към този момент Методи Лалов, което е в нарушение на чл. 9 ЗСВ. Заместник-председателите и ръководители на отделения в СРС, които също са определяни за разпределящи със заповеди на председателя на съда, са образували делата, като ги разпределяли по материя на съответното отделение, по групи дела, с поставяне на статистически шифър;

- със заповед на М. Лалов от м. септември 2015 г. е уредено, че промяна в процента на натовареност на съдиите се допуска от председателя на съда, като е въведена 25% натовареност на председателя на СРС и 40% натовареност на заместник-председателите за всяка група дела в съответното отделение;

- също със заповеди са били определяни проценти на натовареност от 130% - 140%, когато са откривани нови състави или съдии са се връщали на работа след продължително отсъствие;

- със заповеди е било спирано разпределянето на дела на определени състави;

- по някои дела е била извършвана смяна на съдията-докладчик в хода на съдебното производство, без да е приложен протокол за нов избор на докладчик или заповед на председателя на съда, в която да са изложени съображения за промяната и за начина, по който е определен новият докладчик по делото.

Отправени са следните препоръки до председателя на съда:

- при промяна на определения на принципа на случайния подбор съдия-докладчик да се прави ново разпределение на принципа на случайния подбор, като протокола за новия избор да се прилага към делото;

- когато съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и е заместен от друг съдия, определен за председател на състава със заповед на председателя на съда, по делата да се прилага препис от заповедта за заместване;

- заповедите, с които конкретни съдии са изключени от разпределение, да се посочват в протоколите за случайно разпределение на делата.

Получени са уведомления за изпълнението на дадените препоръки от всички съдилища, в които са извършени тематичните проверки, с изключение на СРС. Възражения срещу актовете не са постъпили.

1.2.2. Проверката в РС - Варна за периода от 01.01.2015 г. до 31.12.2016 г. не е констатирала предпоставки за нарушение или конкретни случаи на нарушение на чл. 9 ЗСВ. Констатациите са посочени в т. 1.2.5 от настоящия раздел на доклада.

1.2.3. Проверката в РС - Пловдив за периода от 01.01.2015 г. до 31.12.2016 г. е извършена в рамките на комплексната планова проверка на органа, приключила през 2017 г. Резултатите от тематичната проверка са отчетени наред с резултатите от комплексната планова проверка.

1.2.4. Проверката в Софийски градски съд за периода от 01.01.2015 г. до 31.12.2016 г. е констатирала следното:

- за част от проверявания период разпределението е извършвано в съответствие с Вътрешните правила за случайно разпределение на делата в СГС, утвърдени със Заповед № 158/01.02.2012 г. на председателя на СГС;

- със Заповед № 966/24.03.2016 г. на председателя на СГС са утвърдени Вътрешни правила за случайно разпределение на делата и за заместване на съдии в наказателното отделение на СГС, които уреждат подробно механизма на разпределение на всички видове дела по групи. В правилата са описани детайлно опциите за техническо разпределение, както и причините за изключване на съдия от разпределението. Уредени са правилата за разпределение на делата по дежурство, при заместване, отсъствие или невъзможност за участие на съдия без преразпределение на делото и преразпределение на делата чрез ЦСРД. Вътрешните правила съответстват на Единната методика по приложение на принципа за случайно разпределение на делата в районните, окръжните, административните, военните, апелативните и специализираните съдилища;

- издавани са заповеди или разпореждания за конкретни съдии, с които са регламентирани случаите на промяна на процентното натоварване или изключване от системата за случайно разпределение на делата за определен период от време, като са посочвани и причините. Основанията за издаване на заповедите са в съответствие с Вътрешните правила, утвърдени Заповед № 966/24.03.2016 г. на председателя на СГС.

- при съпоставянето на информацията от протоколите за извършено разпределение на делата и издадените заповеди и разпореждания, когато съдия е изключван или спирано разпределението за него по конкретно дело, за определен период и/или определена категория дела, на тези за разглеждане по време на дежурство, разпределението е извършвано, като в системата за електронно разпределение на делата е определяна 0% натовареност и са посочени конкретните причини за това;

- от проверените протоколи за извършено разпределение чрез опцията „Ръчно разпределение“ е установено, че разпределението е извършвано правилно и е посочена конкретната причина за използване на опцията;

- в съответствие с чл. 9, ал. 2 ЗСВ в СГС се прилага принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение на делата, съгласно утвърдените от ВСС програми за случайно разпределение на делата „Law choice“ и „Система за случайно разпределение на делата“;

- разпределението на делата за периода на проверката се е извършвало от заместник председателите и от ръководителите на отделенията и от съдии, на които изрично е възложено със заповед на председателя на съда;

- със Заповед № РД-01-1344/19.04.2017 г. на председателя на СГС са утвърдени Правила за образуване, разпределение, заместване и произнасяне по вече образувани граждански и търговски дела в СГС. В Правилата детайлно е описан механизма на разпределението на гражданските и търговските дела на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение, посредством ЦСРД, вкл. особените случаи при образуване на и разпределение, преразпределението на вече образувано дело, спиране на постъпления на дела, произнасяне по вече образувани граждански и търговски дела и произнасяне по дела и при заместване.

- установени са 18 дела (гр. д., в. гр. д., т. д. и нохд), по които е извършвана смяна на съдията-докладчик в хода на съдебното производство, но не са приложени по делото издадените заповеди или разпореждания за определяне на новия докладчик – същите са приложени единствено в кадровото досие на съдията.

До председателя на СГС е отправена препоръка при промяна на определения на случайния подбор съдия-докладчик, заповедта, разпореждането или протокола за разпределение, с който е определен нов съдия-докладчик, да бъде прилаган по делото.

Срещу акта е постъпило 1 възражение, като с решение от 4.12.2017 г. главният инспектор е изменил акта, отчитайки издадена заповед за определяне на нов председател на VI-I състав на Търговското отделение на СГС, считано от 01.07.2016 г.

1.2.5. Проверката в ОС - Варна за периода от 01.01.2015 г. до 31.12.2016 г. е констатирила следното:

- в съответствие с изискването на чл. 9, ал. 2 ЗСВ, в ОС и РС – Варна се прилага принципа за случаен подбор чрез електронно разпределение на делата, съгласно утвърдените от ВСС програми “Law choice”, Централизирана система за случайно разпределение на делата;

- утвърдените в двете съдилища вътрешни правила са подробни и ясни, съответстват на реда за определяне на съдията-докладчик по делото на принципа на случайния подбор, уреден в Единната методика по приложението на принципа за случайно разпределение на делата в районните, окръжните, административните, военните, апелативните и специализираните съдилища;

- заложеният процент на натовареност на административния ръководител, неговите заместници и/или ръководители на отделения и

съдиите съответства на процента на натовареност, определен във Вътрешните правила за случайно разпределение на делата в ОС – Варна и РС – Варна;

- в случаите, налагащи отклонение от принципа по чл. 9 ЗСВ, при използване на опция „Ръчно разпределение“, разпределението е извършвано в съответствие с посочените в Единната методика и Вътрешните правила хипотези;

- изключването/спирането от разпределение на съдия по конкретно дело или от разпределение за определен период и/или за определена категория дела, или от разглеждане на дела, разпределени по време на дежурство, е извършвано с изрична заповед или разпореждане и в съответствие с правилата;

- в ОС – Варна са приети и се прилагат при определяне на съдебните заседатели Вътрешни правила за случайно разпределение на съдебните заседатели.

Предвид изцяло положителните констатации от проверката, към административното ръководство на ОС – Варна и РС – Варна не са дадени препоръки. Няма и постъпили възражения срещу акта.

1.2.6. Проверката в ОС - Пловдив за периода от 01.01.2015 г. до 31.12.2016 г. е извършена в рамките на комплексната планова проверка на органа, приключила през 2017 г. Резултатите от тематичната проверка са отчетени наред с резултатите от комплексната планова проверка.

1.2.7. Проверката в Административен съд София-град за периода от 01.01.2015 г. до 31.12.2016 г. е извършена в рамките на комплексната планова проверка на органа, приключила през 2018 г. Резултатите от тематичната проверка са отчетени наред с резултатите от комплексната планова проверка.

1.3. Тематични проверки по наказателни дела:

През 2017 г. е приключила **1 тематична проверка по наказателни дела** в съдилищата, а именно:

1.3.1. „Приложение на чл. 335, ал. 1, т. 1 НПК (в отменената му редакция) във всички окръжни и апелативни съдилища в страната.

Проверката е извършена през 2016 г., а Актът за резултатите от проверката е изготвен на 30.03.2017 г.

Не са установени пропуски и нарушения при прилагането на чл. 335, ал. 1, т. 1 НПК в апелативните и окръжните съдилища, поради което препоръки не са дадени.

1.4. Тематични проверки в прокуратурите:

През отчетната 2017 г. ИВСС е извършил **една тематична проверка в прокуратурите** на тема „Причини за неизготвянето в срок на експертни

заключения по досъдебни производства, които са довели до продължителност на разследването”. Актът с резултати е изготвен през м. януари 2018 г.

1.4.1. Проверени органи

Информация за тематичната проверка е събрана по време на извършените през 2017 г. комплексни планови проверки, а от апелативните прокуратури е изискана обобщена информация за досъдебни производства, чиято продължителност на разследване е надвишила шест месеца и причината за това е неизготвено заключение по назначена експертиза.

1.4.2. Резултати от проверките и дадени препоръки

В акта за извършена тематична проверка са установени 2352 експертизи, които не са изготвени в срок и това е довело до продължителност на разследването над 6 месеца. Основните причини за несвоевременното изготвяне на експертни заключения са недостиг на експерти с медицинско образование, голяма натовареност на НИКК и проблеми, свързани с осигуряването на необходимите консумативи за изготвяне на експертизите.

Въз основа на констатациите от тематичната проверка ИВСС е упражнил правомощието си по чл. 54, ал.1, т.7 ЗСВ, като е отправил сигнали до министъра на вътрешните работи, министъра на здравеопазването, министъра на образованието и министъра на правосъдието, които в рамките на своята компетентност съвместно да предприемат мерки за преодоляване на причините за несвоеременно изготвяне на експертни заключения, което води до необосновано забавяне на разследването, а именно:

- до министъра на вътрешните работи, който да прецени необходимостта от предприемане на организационни мерки за преодоляване на констатираните проблеми при изготвяне на експертни заключения;

- до министъра на здравеопазването, който на основание чл. 5, ал.1, т.4 от Закона за здравето и във връзка с Наредба № 2 от 26.10.2011 г. за съдебномедицинските, съдебнопсихиатричните и съдебно психологичните експертизи да предприеме мерки в рамките на своята компетентност да бъдат осигурени необходимите условия за изготвянето в кратък срок на възложените СМЕ;

- до министъра на образованието, който да прецени възможността за увеличаване на броя на приеманите за обучаеми по специалността „Съдебна медицина“ при актуализиране на Постановление № 64 на МС от 25.03.2016 г. за условията и реда за утвърждаване на броя на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища и за приемане на Списък на приоритетните професионални направления и на Списък на защитените специалности (Загл. доп. - ДВ бр. 69 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.);

- до министъра на правосъдието, който на основание чл. 368 ЗСВ да осъществи взаимодействие между съдебната и изпълнителната власт при

предприемането на реални мерки, които да доведат до създаване на условия за ускоряване на разследването и приключване на делата в разумен срок.

Към момента на изготвяне на доклада не са постъпили уведомления от ръководителите на съответните министерства за предприети мерки за преодоляване на причините за несвоевременно изготвяне на експертни заключения, което води до необосновано забавяне на разследването.

Предприемането на мерки от компетентните органи за преодоляване на причините за несвоевременно изготвяне на експертни заключения в дългосрочен план би довело до ускоряване на разследването особено по делата със задържани лица, които според практиката на Европейския съд по правата на човека са възприети като приоритетни.

III. КОНТРОЛНИ ПРОВЕРКИ

Съгласно годишната програма на ИВСС през 2017 година са извършени **7 самостоятелни контролни проверки**, от които в съдилищата са извършени **4 по наказателни дела, а в прокуратурата – 3 контролни проверки**. През предходната 2016 г. броят на контролните проверки е 5 - в съдилищата са извършени 2 контролни проверки по граждански дела и 2 по наказателни дела, а в прокуратурите е извършена 1 контролна проверка.

1. Контролни проверки по наказателни дела в съдилищата

1.1. Органи на съдебната власт, в които са извършени контролни проверки по наказателни дела в съдилищата: Районен съд - Гоце Делчев, Районен съд –Димитровград, Районен съд – Първомай и Районен съд - Павликени.

1.2. Резултати от проверките и дадени препоръки:

Проверките са констатирани, че като цяло са били изпълнени препоръките, дадени към съответните органи на съдебната власт при извършените в тях комплексни планови проверки.

Въз основа на направените констатации са отправени следните общи препоръки:

1) до административните ръководители:

- да предприемат необходимите мерки за подобряване на организацията по образуването, движението и приключването на наказателните дела в ръководените от тях съдилища;

- да се продължи практиката за обсъждане и анализиране на констатираните от въззивната и касационната инстанция нарушения и на причините за допускането им.

2) до съдиите в районните съдилища:

- да постановяват писмени разпореждания за насрочване на делата, с които изчерпателно да се произнасят по всички въпроси, предвидени в съответните текстове на НПК;

- да спазват предвидените в НПК срокове за насрочване на делата, за отлагане на съдебните заседания и за изготвяне на съответните актове.

Всички съдилища, в които са извършени контролни проверки, са уведомили ИВСС за изпълнението на дадените препоръки, като възражения срещу актовете не са постъпили.

1.3. Анализ на ефективността на дадените препоръки:

Анализът на препоръките, направени с актовете за резултатите от контролните проверки показва, че в четирите районни съдилища като цяло са изпълнени препоръките на ИВСС от предходните комплексни планови проверки, което води до извод, че те са били оценени като полезни и в посока подобряване административната и правораздавателната дейност на органите на съдебната власт.

2. Контролни проверки в прокуратурите

2.1. Органи на съдебната власт, в които са извършени контролни проверки

През 2017 г. ИВСС е извършил контролни проверки в Районна прокуратура – Разлог, Районна прокуратура – Благоевград и Районна прокуратура – Гоце Делчев.

2.2. Резултати от проверките и дадени препоръки:

- в РП – Разлог е установено, че предприетите организационни мерки от страна на административния ръководител не са довели до подобряване на работата на наблюдаващите прокурори. В съответствие с констатациите към наблюдаващите прокурори са дадени препоръки след отмяна на постановленията за прекратяване на наказателното производство да дават подробни указания за провеждане на допълнително разследване, в съответствие с направените констатации в отменителния акт, както и да следят за изпълнението им. На следващо място, да следят стриктно за спазване на сроковете за извършване на разследването;

- административният ръководител на РП – Разлог да уведомява ежемесечно ИВСС за нарушения на процесуалните срокове за произнасяне на прокурорите в период от шест месеца, считано от месец ноември 2017 г.;

- в РП – Гоце Делчев е констатирано подобрене в организацията на административната дейност и в дейността на прокурорите, но са установени и някои пропуски. Към наблюдаващите прокурори са отправени следните препоръки: след отмяна на постановленията за прекратяване на наказателното производство да дават подробни указания за провеждането на допълнително разследване, в съответствие с направените констатации и

дадените указания в отменителния акт и да следят за изпълнението им; да осъществяват ефективен контрол над работата по спрените дела, като при необходимост предприемат сигнализиращи и дисциплиниращи мерки; при съгласуване на постановленията за привличане на обвиняем наблюдаващите прокурори да отразяват датата на извършения доклад;

- административният ръководител на РП – Гоце Делчев да уведомява ежемесечно ИВСС за нарушения на процесуалните срокове за произнасяне на прокурорите в период от шест месеца, считано от месец ноември 2017 г.;

- в РП - Благоевград са издадени съответни заповеди и са предприети различни по вид мерки, довели до значително повишаване качеството на прокурорската работа и подобряване на административната дейност. Установени са и някои пропуски, поради което са дадени препоръки административният ръководител на РП - Благоевград да инициира среща с директора на ОДМВР - Благоевград, на която да се разпишат организационни и дисциплиниращи мерки за изпълнение на прокурорските указания за периодично предоставяне на информация на прокуратурите за работата на полицейските органи по спрените наказателни производства, както и при необходимост да се организират и съвместни обучителни мероприятия по конкретни теми, свързани с прилагането на НПК.

2.3. Анализ на ефективността на дадените препоръки

Липсата на възражения от страна на административните ръководители на РП – Гоце Делчев и РП – Благоевград и предприетите мерки от директора на ОД – МВР Благоевград водят до извод, че отправените препоръки са възприети като полезни и ще доведат до подобряване на организацията на работа при разследването по водените досъдебни производства.

IV. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ

A. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ ПО СИГНАЛИ:

1. Брой

През 2017 г. са извършени общо **8 проверки по сигнали - 6 проверки по сигнали в съдилищата по граждански и търговски дела и 2 проверки в съдилищата по наказателни дела.**

2. Инцидентни проверки по сигнали по граждански дела

2.1. В изпълнение на Заповед № Ж-02-18/21.09.2016 г. е извършена проверка по сигнал за нарушаване на процесуалните срокове при постановяване на съдебните решения от 16 (шестнадесет) съдии в СРС, разглеждащи граждански дела. Обхватът на проверката включва просрочените съдебни актове по граждански дела, по които не е постановен съдебен акт в законоустановените срокове по чл. 235, ал. 5 и чл. 316 ГПК в периода 12.07.2011 г. – 16.08.2016 г. Проверката е приключила с акт за

резултати от 16.02.2017 г., с който на административния ръководител са дадени препоръки, конкретизирани в 10 точки. Дадените препоръки са насочени към подобряване на общата организация в съда, свързана с движението и приключването на делата, и такива, имащи за цел подобряване на резултатите на конкретните съдии, за които е установено несвоевременно изготвяне на крайните съдебни актове. Установено е, че към 10.01.2017 г. 1371 дела са били без постановен краен съдебен акт, като констатираните забави при постановяване на съдебното решение са от 9 месеца до 5 години. Установено е още, че по 208 дела забавата е от 3 години до 3 години и 9 месеца, по 118 дела е от 4 години до 4 години и 9 месеца и по 12 дела забавата е от 5 години до 5 години и 6 месеца. В резултат на направените констатации ИВСС е отправил предложения до Съдийската колегия на ВСС за образуване на дисциплинарни производства по отношение на съдиите Любка Голакова, Александър Ангелов, Йоанна Генжова, Методи Шушков, Никола Попов, Иванка Болгурова, Йорданка Ваклева, Емилиян Лаков, Мария Иванова – Ангелова, както и предложение до председателя на Софийския районен съд за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия Иванка Митева.

2.2. В изпълнение на Заповед № Ж-02-19/25.10.2016 г. е извършена проверка в СГС по сигнал на административния ръководител на СГС, в който са изложени факти за открити при преместване на инвентар в служба „Регистратура” на СГС оригинални документи по едно арбитражно дело, две иски молби (по които не са образувани дела), две молби и две разпореждания на заместник-председател на съда. Проверката е приключила с акт за резултати от 14.02.2017 г., съдържащ констатации, че по отношение на част от откритите документи липсват данни за категорични крайни изводи. В случая с откритото арбитражно дело причините, поради които се намира в СГС, не могат да бъдат установени, предвид невъзможността за проверка дали делото е изпращано от Държавния арбитраж, тъй като последният не съществува от 1992 г. Обосновани са крайни изводи, че са налице формални нарушения в работата на служба „Регистратура”, от които обаче не е произтекъл вредоносен резултат. С акта на ИВСС е предписано на административния ръководител да свика общо събрание на съдиите, на което да бъдат обсъдени и приети актуализирани правила за образуването и разпределението на гражданските дела и за упражняване на ефективен контрол върху дейността на отделните служби.

2.3. На основание Заповед № Ж-02-34/22.12.2016 г., издадена във връзка с постъпил сигнал от административния ръководител на АССГ, е извършена по естеството си цялостна проверка на дейността на съдия Росица Бузова – председател на 21 състав, I-во отделение на АССГ, относно движението и приключването на разпределените ѝ за разглеждане първоинстанционни, касационни и частни административни дела в периода

16.06.2014 г. – 30.12.2016 г. Проверката е приключила с акт от 07.03.2017 г., с който са установени редица случаи на забава при насрочване на делата и изготвяне на крайните съдебни актове в законоустановените срокове. На председателя на съда е дадена препоръка да упражни правомощията си по чл. 311, т. 1 ЗСВ и да наложи дисциплинарно наказание на съдия Бузова по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ „забележка“. Със Заповед № АЗ-41/06.04.2017 г. на Председателя на АССГ на съдия Бузова е наложено дисциплинарно наказание „Забележка“. С Решение по т. 5.1. и т. 5.2. от Протокол № 32 от проведеното на 12.09.2017 г. заседание на Съдийската колегия на ВСС не е потвърдено наложеното наказание, а преписката е върната на административния ръководител на АССГ за преценка относно издаване на заповед за налагане на наказание „обръщане на внимание“. По жалба срещу решението на Съдийската колегия пред ВАС е постановено Решение № 2752/01.03.2018 г. по адм. д. № 11977/2017 г., с което решението на СК на ВСС е отменено и делото върнато като преписка на колегията за ново произнасяне по същество. Към момента на доклада няма постъпили в ИВСС данни за произнесено решение от СК на ВСС.

2.4. Във връзка с постъпили многобройни сигнали в ИВСС за забави по движението и приключването на делата на доклад на съдия Таня Плахойчева - председател на 39-ти състав, I гражданско отделение на СРС, е издадена Заповед № СС-01-1/24.01.2017 г. и е извършена проверка на дейността на съдията за периода 01.01.2015 г. – 31.12.2016 г. В резултат на констатациите при проверката на 05.07.2017 г. ИВСС е направил предложение до Съдийската комисия на ВСС, предвид правомощията ѝ по чл. 311, т. 2 ЗСВ, да образува дисциплинарно производство срещу съдия Плахойчева. СК на ВСС е образувала д.д. № 34/2017 г., което към момента не е приключило.

2.5. В изпълнение на Заповед № Ж-02-10/17.10.2017 г. е извършена проверка на организацията на административната дейност в РС – Козлодуй относно: административно ръководство, разпределение на административните функции, вътрешна структура и организация на дейността. Проверката е започнала във връзка със сигнал на административния ръководител, в който са изложени твърдения за отказ на съдии да изпълняват служебните си задължения. Проверката приключи с акт през 2018 г., поради което резултатите от нея ще бъдат отчетени през следващия отчетен период.

2.6. На основание Заповед № Ж-17-551/17.10.2017 г. на главния инспектор е извършена проверка по постъпили сигнали относно образуването и разпределението на търговските дела в ОС – Враца през 2016 г. и първата половина на 2017 г., в това число на три конкретни търговски дела.

Проверката приключи с акт от 2018 г., поради което резултатите от нея ще бъдат отчетени през следващия отчетен период.

3. Инцидентни проверки по сигнали по наказателни дела

3.1. По сигнал № Ж-02-11/05.07.2017 г., подаден от Комисията за защита на потребителите, е извършена проверка в СРС, наказателно отделение, по които решенията не са изготвени в предвидения в НПК срок.

Констатирано е, че основните нарушения се изразяват в неизготвяне на съдебните актове в законоустановения срок и забавено насрочване на делата.

Актът за резултатите от проверката не е връчен единствено на съдия Д. Куртов поради ползване на отпуск поради временна неработоспособност. Предстои изготвяне на предложения за образуване на дисциплинарни производства за налагане на дисциплинарни наказания по отношение на част от проверените съдии съобразно констатациите за допуснати дисциплинарни нарушения.

3.2. По Заповед № СС-01-2/22.02.2017 г. е извършена проверка по самосезиране за спазването на чл. 9 ЗСВ в Апелативния специализиран наказателен съд при разпределението на дела с предмет мярка за неотклонение „задържане под стража” или „домашен арест”.

Предвид изводите за допуснати нарушения при спазването на принципа за случайно разпределение на делата, са дадени следните препоръки:

- да се създаде необходимата организация разпределението на въззивните дела за мерки за неотклонение да се извършва в съответствие с чл. 9 ЗСВ и Единната методика по приложението на принципа за случайно разпределение на делата в районните, окръжните, административните, военните, апелативните и специализираните съдилища;
- определянето на групите дела да се приведе в съответствие с изискванията на Единната методика;
- при разпределението на делата да се спазват определените съдебни състави, а при необходимост от промени същите да се правят на основание на ясни критерии и правила.

Срещу акта с резултатите от проверката е постъпило възражение от съдия Даниела Росенова – и.ф. административен ръководител на АпСпНС. Възражението е отхвърлено като неоснователно, а на 13.07.2017 г. на Съдийската колегия на ВСС е предложено да образува дисциплинарно производство срещу съдия Даниела Росенова с оглед налагане на дисциплинарно наказание. Образувано е дисциплинарно дело № 48/2017 г. срещу съдия Росенова, което към датата на настоящия доклад все още не е приключило.

Б. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ ИЗВЪН ГОДИШНАТА ПРОГРАМА НА ИНСПЕКТОРАТА, ВЪЗЛОЖЕНИ ОТ ВСС НА ОСНОВАНИЕ ЧЛ. 30, АЛ. 5, Т. 10 ЗСВ

1. С решение по Протокол № 8 от заседание на Съдийската колегия на ВСС, проведено на 21.02.2017 г., на ИВСС е възложено извършване на тематична проверка относно: „Образуването, движението и приключването на производствата по несъстоятелност, образувани в периода 01.01.2014 г. – 31.12.2016 г.”. Проверката обхваща всички 28 (двадесет и осем) окръжни съдилища и попада в два отчетни периода – 2017 г. и 2018 г.

През 2017 г. тази категория дела са проверени в следните 14 (четиринадесет) съдилища: Софийски градски съд, ОС – Велико Търново, ОС – Габрово, ОС – Благоевград, ОС – Враца, ОС – Пловдив, ОС – Хасково, ОС – Пазарджик, ОС – Стара Загора, ОС – Смолян, ОС – Добрич, ОС – Бургас, ОС – Сливен и ОС – Ямбол.

С актове за резултати в края на периода са приключили проверките в следните 10 (десет) съдилища: ОС – Велико Търново, ОС – Габрово, ОС – Благоевград, ОС – Пловдив, ОС – Хасково, ОС – Пазарджик, ОС – Добрич, ОС – Бургас, ОС – Сливен и ОС – Ямбол.

Поради това, че половината от проверките предстоят да бъдат извършени в съдилищата през 2018 г., съответно констатациите и изводите от тях ще бъдат предмет на обобщаващ анализ, резултатите от всички 28 проверки на делата по несъстоятелност ще бъдат отчетени в следващ период за дейността на ИВСС.

2. С решение по т. 1.1 от Протокол № 27 от проведеното на 06.12.2016 г. заседание Съдийската колегия на ВСС е възложила на основание чл. 30, ал. 5, т. 10 ЗСВ Инспекторатът към ВСС да извърши проверка във връзка с постъпила от Прокуратурата на Република България информация във Висшия съдебен съвет относно обобщени данни за всички незавършени НОХД, водени в Софийски градски съд и Софийски районен съд, по внесени от Софийска градска прокуратура и Софийска районна прокуратура обвинителни актове към 07.10.2016 г. и относно НОХД, образувани и свършени в Софийски градски съд, по които е налице забавяне при изготвяне на мотивите за срок от две години. С решение по т. 1.2. от същия протокол Съдийската колегия на ВСС е възложила на ИВСС да извърши проверка за продължителността на досъдебните производства по цитираните в справката на Прокуратурата на Република България дела.

Въз основа на Заповед № Ж-02-42/23.01.2017 г. са извършени проверки в Софийски градски съд и в Софийския районен съд по образуването и движението на делата както в досъдебната фаза, така и по време на съдебните производства.

Проверяващите екипи са констатирани като общи негативни тенденции неспазването на предвидените в НПК срокове за изготвяне на обвинителните актове, за насрочване и отлагане на съдебните заседания, за изготвяне на съдебните актове, както и нарушаване на общия принцип за разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

Изготвени са три акта за резултатите от извършената проверка, в които са дадени следните общи препоръки:

Към съда:

- да се проведат общи събрания на съдиите за обсъждане на причините за забавяне на делата и за преценяване на възможността от изготвяне на времеви стандарти за разглеждане и решаване на делата;

- съдиите-докладчици да предприемат необходимите действия за приключване на висящите дела, с оглед недопускане възможността да бъде погасено по давност наказателното преследване;

- административните ръководители да предприемат съответните мерки (в т.ч. и от предвидените по чл. 327 и чл. 311 ЗСВ) по отношение на съдиите-докладчици, които допускат нарушения на процесуалните срокове, с оглед намаляване продължителността на разглеждане на делата и своевременно изготвяне на съдебните актове;

- да се изисква изготвяне на ежемесечни справки по движението на делата, а тяхното администриране да се извършва своевременно;

- да се спазват предвидените в НПК срокове за насрочване и отлагане на делата, както и общото изискване за разглеждането и решаването им в разумен срок (чл. 22 НПК);

- при отлагане на делата следва изрично да се посочва на какви причини се дължи, базирани на съответни доказателства, като при всички случаи да се вземат мерки за избягване на прекомерна продължителност;

- да се предприемат мерки по отношение на съдебните заседатели, които стават причина за отлагане на делата, а когато разглеждането на делото изисква продължително време, да се привлича запасен съдебен заседател;

- да се вземат мерки за подобряване дейността на административните звена (служба „Съдебно деловодство”), в т.ч. и чрез провеждане на обучения, за да не се допуска неоснователно отлагане на съдебни заседания поради несвоевременно връчване на книжа, призовки и съобщения или забавяне при изпращане на делото във въззивния съд или на прокурора при прекратяване на съдебното производство.

Към прокуратурата:

- да се обсъдят направените от ИВСС констатации, с оглед преодоляване на допуснатите нарушения на процесуалната дисциплина относно законоустановените срокове;

- наблюдаващите прокурори да се произнасят в предвидените в НПК срокове, да упражняват функцията по ръководство и надзор върху разследването и при констатиране на нарушения при провеждането му, в т.ч. и по организацията на работа, да дават указания за преодоляване на пропуските и приключване на делото в предвидените срокове;

- сроковете по досъдебните производства да бъдат продължавани своевременно и да не се допускат периоди, през които удължаване не е разрешено или е разрешено със задна дата;

- исканията за удължаване и разрешаване на удължаването на срока да бъдат мотивирани и да не се допуска формално удължаване;
- да се вземат мерки за недопускане на досъдебни производства, по които не се прилагат документи, изготвени от прокурора (писма, постановления и други);
- прокурорите да спазват изискванията за задължителните реквизити на обвинителния акт, за да се намали връщането на делата от съда;
- да се предвиди, по възможност, оформяне на наблюдателните прокурорски преписки, като материалите в тях бъдат подредени и описани, с оглед подобряване на работата с тях.

Препоръките по два от актовете, дадени към СГС и СГП са изпълнени, за което ИВСС е уведомен. Към момента на изготвяне на настоящия доклад не е получена информация за това дали са предприети мерки по изпълнение на дадените препоръки към СРС.

V. ПРЕПИСКИ, ОБРАЗУВАНИ ПО СИГНАЛИ, ЖАЛБИ И МОЛБИ

В периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2017 г. в Инспектората са постъпили общо 1975 сигнала за допуснати нарушения от съдебните органи. От тях 1253 са нови сигнали (1229 от граждани и 24 от институции). Постъпили са 722 допълнения по сигнали от предходен период и 129 възражения по приключили преписки, на които има отговор от главния инспектор.

За отчетния период е приключила работата по 1195 сигнала. Със становище е отговорено на 1073 броя, по 7 от сигналите проверката е завършила с акт за резултати, а 115 от сигналите са изпратени по компетентност до други органи и институции. Извън посочените по горе-сигнали, е отговорено и на 200 допълнения по сигнали.

При извършените проверки през 2017 г. по 78 от сигналите ИВСС е констатирал нарушения и е отправил препоръки за предприемане на мерки до административните ръководители на органите на съдебната власт.

Дадените със становищата препоръки могат да бъдат обособени в три основни групи с оглед на конкретните цели, които преследват:

1. препоръки за предприемане на дисциплиниращи мерки и налагане на дисциплинарни наказания по отношение на съдии, прокурори или следователи;
2. препоръки за преодоляване на констатирани нарушения на процесуалните срокове по конкретни дела и ускоряване на съдопроизводствения процес;
3. препоръки за подобряване на определени елементи по организацията на административната дейност в органите на съдебната власт.

От анализа на препоръките, отправени до органите на съдебната власт в производствата по сигнали до Инспектората към ВСС, се открояват две

основни тенденции, аналогични на тези, изведени и през предходния отчетен период:

- най-много препоръки и от трите вида са отправени до административните ръководители на Софийски градски съд и Софийски районен съд. Това е проявление на тенденцията в по-големите органи на съдебната власт, при които натовареността на съдии, прокурори и следователи е по-висока, да се пораждат по-голям брой проблеми както при правораздаването по делата, така и в организацията на административната дейност. Както се посочи, тази тенденция най-отчетливо може да се открие при Софийски градски съд и Софийски районен съд;

- получената от адресатите на препоръките обратна информация по изпълнението им сочи, че те в големия брой от случаите биват възприемани и прилагани в дейността на органите на съдебната власт. С малки изключения и макар административните ръководители на Софийски районен съд и Софийски градски съд да вземат отношение, както и да уведомяват Инспектората към ВСС за изпълнението на направените препоръки, не предприемат дисциплиниращи мерки и не налагат дисциплинарни наказания по отношение на съдии или съдебни служители, за които ИВСС при проучванията по сигнали и при същинските проверки констатира нарушения. Най-често съображенията затова се свеждат до приемане на прекомерна натовареност на съдиите в СГС и СРС, за които са отправени препоръки за ангажиране на отговорността им, респ. за прекомерна натовареност и на самите две съдилища в случаите на отправени препоръки за налагане на наказания на съдебни служители.

VI. УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА

1. През отчетната 2017 г. ИВСС е отправил следните сигнали за уеднаквяване на съдебната практика:

1.1. Сигнал до председателя на ВКС за установена противоречива практика в някои окръжни съдилища относно разнороден подход в производствата по жалби срещу действията по чл. 435 ГПК по следните въпроси:

- явяват ли се трети лица на изпълнителното производство или са длъжници, с оглед разпоредбата на чл. 429, ал. 3 ГПК, ипотекарният длъжник или гарантът;

- в какво качество се третират наддавачът и лицето, внесло задатък до последния ден на публичната продаж;

- в какво качество се явява съпруга-недлъжник, подал жалба срещу действията на съдебния изпълнител, насочени срещу вещи съпружеска имуществена общност.

В изпълнение на правомощията си по чл. 54, ал. 1, т. 7 ЗСВ Инспекторатът е сезирал председателя на ВКС с оглед правомощията му по

чл. 124 от Конституцията на Република България да осъществява върховен съдебен надзор за точно и еднакво прилагане на законите от всички съдилища.

С Разпореждане от 05.10.2017 г. на председателя на ВКС е образувано Тълкувателно дело № 4/2017 г. на Гражданската и Търговската колегии на ВКС, в което е включен въпросът: „Има ли качество на длъжник в изпълнителното производство или е трето на изпълнението лице този, който е дал своя вещ в залог или ипотека за обезпечаване на чужд дълг в хипотезата, при която изпълнението е насочено срещу това имущество”. С разпореждане от 01.03.2018 г. на ръководителите на Гражданска и Търговска колегия на ВКС са насрочили делото за разглеждане на 31.05.2018 г.

2. През отчетния период ИВСС продължи практиката си при образуване на тълкувателни дела във ВКС и ВАС да участва с мотивирани становища при разглеждането им.

2.1. Становище по тълкувателно дело (ТД) № 1/2017 г. по описа на ОСНК, ВКС, образувано по искане на главния прокурор за отговор на въпроса „Приложим ли е институтът на освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание за престъпления по чл. 325, ал. 1 НК при наличие на материалноправни основания по чл. 78а НК, с оглед визираното ограничение в ал. 7 (ДВ, бр. 27 от 2009 г., предишна ал. 6 от 2010 г.), когато престъплението е извършено спрямо орган на власт при или по повод изпълнение на службата му?”

ИВСС е изразил становище, че институтът за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, предвиден в чл. 78а НК, не може да се приложи по отношение на престъплението по чл. 325, ал. 1 НК, защото изпълнителното му деяние не може да има за обект и да се осъществи непосредствено срещу орган на власт, както е зададен въпроса. Още по-малко по отношение на деянието по чл. 325, ал. 2 НК би могъл да се приложи чл. 78а НК, т.е., когато започналото деяние по основния състав на чл. 325, ал. 1 НК е продължило със съпротива срещу орган на власт или представител на обществеността, тъй като същото се наказва с лишаване от свобода до пет години.

По ТД № 1/2017 г. по описа на ОСНК, ВКС е постановил Тълкувателно решение № 1/2017 г., според което „Институтът на освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание е приложим за престъпления по чл. 325, ал. 1 НК, извършени спрямо орган на власт при или по повод изпълнение на службата му, при наличие на материалноправните основания по чл. 78а, ал. 1 НК, като в тези случаи ограничението на чл. 78а, ал. 7 НК не се прилага”.

2.2. Становище по ТД № 2/2017 г. по описа на ОСНК, ВКС, образувано по искане на главния прокурор за отговор на следните въпроси:

1. Налице ли са основания за реабилитация по право, респ. за съдебна реабилитация, по отношение на осъден, неизтърпял (неизпълнил) наложеното му наказание, чиято изпълнимост е погасена по давност?

2. Реабилитацията на осъден, неизтърпял (неизпълнил) наложеното му наказание, чиято изпълнимост е погасена по давност настъпва:

а) с изтичане на абсолютния давностен срок по чл. 82, ал. 4 НК;

б) с изтичане на давностния срок по чл. 82, ал. 1 НК;

в) с изтичане не само на давностния срок, но и на срока по чл. 86 – 88а НК?

3. Допустима ли е реабилитация, когато не е образувано изпълнително производство и наложеното наказание глоба по чл. 37, ал. 1, т. 4 НК не е изпълнено и кога настъпва:

а) с изтичане на срока по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК;

б) с изтичане на срока по чл. 82, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК;

в) с изтичане на срока по чл. 171, ал. 1, респ. – ал. 2 ДОПК;

4. Допустима ли е реабилитация, когато е образувано изпълнително производство, но наложеното наказание глоба по чл. 37, ал. 1, т. 4 НК не е изпълнено и кога настъпва:

а) с изтичане на срока по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК;

б) с изтичане на срока по чл. 82, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК;

в) с изтичане на срока по чл. 171, ал. 2 ДОПК и срока по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК или и срока по чл. 86 – 88а НК?

5. Следва ли в производството по чл. 435 НПК съдът служебно да събира доказателства за изпълнение на наложеното наказание, респ. за предприетите действия за изпълнението му, както и за предприетите действия по възстановяване или обезпечаване на причинените от престъплението вреди?

6. При настъпила реабилитация по право, съдът в производството по чл. 434, ал. 1 НПК се произнася само по допустимостта на молбата за съдебна реабилитация или е длъжен да разгледа и нейната основателност по реда на чл. 435 НПК?

7. Приложим ли е повторно институтът на чл. 78а НК по отношение на освобождавано от наказателна отговорност лице, което не е изпълнило (не е изтърпяло) наложено му административно наказание глоба, когато за събиране на глобата е образувано изпълнително производство?

С изтичане на кой от регламентираните давностни срокове

а) по чл. 82, ал. 4 ЗАНН;

б) по чл. 82, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК;

в) по чл. 171, ал. 2 ДОПК?

отпада отрицателната предпоставка по чл. 78а, ал. 1, б. „б“, предложение второ НК?

Необходимо ли е след изтичане на давностния срок да изтече и предвидения в чл. 86, ал. 1, т. 3 НК едногодишен срок?

8. Приложим ли е повторно институтът на чл. 78а НК по отношение на освобождаването от наказателна отговорност на лице, което не е изпълнило (не е изтърпяло) наложено му административно наказание глоба, когато за събиране на глобата не е образувано изпълнително производство?

С изтичане на кой от регламентиранияте давностни срокове

а) по чл. 82, ал. 1, б. „а” ЗАНН;

б) по чл. 82, ал. 1, т. 5 НК;

в) по чл. 82, ал. 4 вр. с ал. 1, т. 5 НК;

г) по чл. 171, ал. 2 ДОПК,

отпада отрицателната предпоставка по чл. 78а, ал. 1, б. „б”, предложение второ НК?

Необходимо ли е след изтичане на давностния срок да изтече и предвиденият в чл. 86, ал. 1, т. 3 НК едногодишен срок?

По поставените въпроси Инспекторатът е застъпил следното становище:

1. Реабилитацията според НК заличава осъждането и отменя за в бъдеще последиците, които законите свързват със самото осъждане, което не може да зависи от обстоятелството дали е изпълнено (изтърпяно) наказанието или не. Законът не съдържа забрана да бъде реабилитирано и осъдено лице, изпълнението на чието наказание е погасено по давност, особено в случаите на реабилитация по съдебен ред или спрямо починало лице. Ако се приеме, че се изключва възможността за реабилитация поради изтичане на давността за изпълнение на наказанието, това би означавало да се създаде пречка спрямо осъденото лице да бъдат заличени за в бъдеще последиците на осъждането и да възникнат редица неблагоприятни последици за едно осъдено, но не реабилитирано лице. Такова схващане не само е в противоречие със същността на реабилитацията, но и предоставя начин за държавата да черпи права от своето поведение, което често пъти е виновно.

2. В случаите, когато наказанието не е изпълнено, реабилитацията ще може да настъпи след като е изтекла най-напред давността. На този въпрос следва да се отговаря конкретно във всеки отделен случай, съобразно фактическата обстановка, в зависимост от това имало ли е спиране или прекъсване на давностния срок. ИВСС не подкрепя виждането, че реабилитацията може да има едва след изтичане на абсолютния давностен срок за изпълнение на наказанието, отново по причини за избягване неблагоприятното третиране на дееца.

3. Образуването на изпълнително производство във връзка със събирането на глобата възпрепятства единствено приложимостта на абсолютната давност по отношение на това наказание. ВАС в ТР на ОСС № 2/2017 г. приема, че при прекъсване на давността за изпълнение на глобата, наложена в административно-наказателно производство се прилага давностния срок по чл. 82, ал. 1, б. „а” от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН), а не този по ДОПК предвид характера на

глобата първо като административно наказание, а след това и публично вземане.

4. Доколкото става въпрос за приложимост на разпоредби при образувано изпълнително производство за събиране на глобата, следва да се изключи възможността за изтичане на абсолютна давност; когато глобата не е платена и има образувано изпълнително производство, реабилитацията е допустима след изтичане на срока на абсолютната изпълнителска давност по чл. 82, ал. 4 вр. ал. 1 НК.

5. Макар производството за реабилитация по съдебен ред (глава XXXIV НПК) да е включено в Част седма от закона „Особени производства“, в случая намират приложение всички общи правила и принципи на наказателния процес, по-специално т.нар. „служебно (официално) начало“.

6. Ако е образувано производство по глава XXXIV НПК за постановяване на съдебна реабилитация и се установи, че е настъпила реабилитация по право, съдът следва да отхвърли молбата за съдебна реабилитация като недопустима.

Що се отнася до вида на съдебния акт, с който се произнасят съдилищата в процедурата по глава XXXIV НПК, произнасяне с разпореждане и в закрито съдебно заседание е в противоречие с НПК.

7. Когато лицето вече е било освобождавано от наказателна отговорност по реда на чл. 78а НК с налагане на административно наказание „глоба“ и е образувано изпълнително производство, то приложим по отношение давността за изпълнение на това наказание е ЗАНН, а не ДОПК. Отрицателната предпоставка по чл. 78а, ал. 1, б. „б“, предложение второ НК ще отпадне с изтичане на давностния срок по чл. 82, ал. 1, б. „а“ ЗАНН, който е приложим след прекъсване на изпълнителната давност и е прибавен към изтеклия вече срок.

ИВСС споделя виждането, изразено в т. 4 на ППВС № 7/1985 г.: „По отношение на лицата, които са освободени от наказателна отговорност по глава осма на Наказателния кодекс (чл. 78а НК), разпоредбите на чл. 85 и сл. НК, предвиждащи реабилитация, не се прилагат, защото те не се считат за осъждани. Тези лица обаче не могат да бъдат поставени в по-тежко положение от лицата, които са осъдени на глоба по Наказателния кодекс. Затова и лицето, което е освободено от наказателна отговорност, може да бъде повторно освободено от наказателна отговорност по чл. 78а НК, ако е изтекла една година от наложената глоба. И тук трябва да се приложи срокът по чл. 86, ал. 1, т. 3 НК“. Това означава, че когато изпълнението на наказанието глоба е погасено по давност (съобразно ЗАНН и становището на ВАС) и от тогава е изтекла една година по чл. 86, ал. 1, т. 3 НК, спрямо лицето може да се приложи повторно институтът на чл. 78а НК.

8. Отрицателната предпоставка по чл. 78а, ал. 1, б. „б“, предложение второ НК ще отпадне с изтичане на давностния срок по чл. 82, ал. 1, б. „а“ ЗАНН (ако не е бил спиран или прекъсван) или този срок, удължен с една втора съобразно чл. 82, ал. 3 вр. с ал. 1, б. „а“ ЗАНН.

Що се отнася до лица, изпълнението на чието наказание глоба е погасено по давност, смятаме, че е допустимо повторното приложение на чл. 78а НК спрямо тях, ако от изтичането на давността е изтекла една година по чл. 86, ал. 1, т. 3 НК.

По ТД № 2/2017 г. по описа на ОСНК, ВКС е постановил ТРОСНК № 2/2018 г., в което е изразено следното виждане:

1. Реабилитацията е допустима и при неизпълнено наказание, чиято изпълнимост е погасена по давност.

2. Реабилитацията на осъден, неизтърпял наложеното му наказание, чиято изпълнимост е погасена по давност, е възможно да настъпи след последователно изтичане на давностния срок за изпълнение на наказанието и на срока за реабилитация. Началният момент, от който започва да тече срокът за реабилитация, е този на изтичане на обикновената давност за изпълнение на наказанието, ако не са предприети действия за спиране или прекъсване на давността. Ако такива са предприети, началният момент е този на изтичане на абсолютната изпълнителска давност.

3. Когато е наложено наказание глоба, което не е изпълнено, ако за събирането ѝ не е образувано изпълнително производство, реабилитация е допустима след последователното изтичане на давността по чл. 82, ал. 1, т. 5 или по чл. 82, ал. 4, вр. ал. 1, т. 5 НК, според това дали е спирана или прекъсвана, и на срока за реабилитация по чл. 86, чл. 87 или чл. 88а НК.

4. Реабилитацията е допустима и при неизпълнено наказание глоба, когато за събирането ѝ е образувано изпълнително производство, след последователното изтичане на давностните срокове по чл. 82, ал. 1, т. 5 или чл. 82, ал. 4, вр. ал. 1, т. 5 НК и сроковете по чл. 86 – 88а НК. В тези случаи през времето от образуването до прекратяването на изпълнително производство абсолютна давност не тече.

5. Въпросът „Следва ли в производството по чл. 435 НПК съдът служебно да събира доказателства за изпълнение на наложеното наказание, респ. за предприетите действия за изпълнението му, както и за предприетите действия по възстановяване или обезпечаване на причинените от престъплението вреди?“ е оставен без разглеждане.

6. При настъпила реабилитация по право съдът в производство по чл. 434, ал. 1 НПК се произнася само по допустимостта на молбата за съдебна реабилитация, като следва да я остави без разглеждане.

7. Институтът на чл. 78а НК е приложим повторно по отношение на лице, което вече е било освобождавано от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, ако не е заплатило наложената глоба и за събирането ѝ е образувано изпълнително производство, но вземането е погасено по давност. В този случай, освен давностния срок, следва да е изтекъл и срок, равен на този по чл. 86, ал. 1, т. 3 НК.

8. Институтът на чл. 78а НК е приложим повторно и по отношение на лице, което е било освобождавано от наказателна отговорност с налагане на

административно наказание, ако не е заплатило наложената глоба, но за събирането ѝ не е образувано изпълнително производство и вземането е погасено по давност. В този случай, освен давностния срок, следва да е изтекъл и срок, равен на този по чл. 86, ал. 1, т. 3 НК.

2.3. Становище по ТД № 3/2017 г. по описа на ОСНК, ВКС, образувано по искане на главния прокурор за отговор на следните въпроси:

1. Тече ли давностен срок по чл. 82 НК по отношение на подлежащо на изпълнение наказание пробация в периода след влизане в сила на съдебния акт, с който е наложено, до отпадане на основанията по чл. 228, ал. 3 ЗИНЗС?

2. Подлежат ли на замяна на основание чл. 43а, т. 1 и т. 2 НК, включени в наказанието пробация пробационни мерки, чието изпълнение е преустановено при условията на чл. 228, ал. 3 ЗИНЗС, когато ефективно изтърпяваното наказание лишаване от свобода или прилаганите мерки за неотклонение „задържане под стража” или „домашен арест” са с по-дълъг срок от давностния, по чл. 82, ал. 4, вр. ал. 1, т. 5 НК?

ИВСС е изразил следното становище:

1. Давностен срок по чл. 82 НК по отношение на подлежащо на изпълнение наказание пробация в периода след влизане в сила на съдебния акт, с който е наложено, до отпадане на основанията по чл. 228, ал. 3 ЗИНЗС, не тече.

2. Включените в наказанието пробация пробационни мерки, чието изпълнение е преустановено при условията на чл. 228, ал. 3 ЗИНЗС, не подлежат на замяна на основание чл. 43а, т. 1 и т. 2 НК, когато срокът на ефективно изтърпяваното наказание лишаване от свобода или прилаганите мерки за неотклонение „задържане под стража” или „домашен арест” е по-дълъг от давностния срок по чл. 82, ал. 4, вр. ал. 1, т. 5 НК.

По ТД № 3/2017 г. по описа на ОСНК, ВКС е постановил ТРОСНК № 3/2017 г. в следния смисъл:

1. По отношение на подлежащо на изпълнение наказание пробация не тече давностен срок по чл. 82 НК в периода след влизане в сила на съдебния акт, с който е наложено, до отпадане на основанията по чл. 228, ал. 3 ЗИНЗС.

2. На замяна при условията на чл. 43а, т. 1 и т. 2 НК подлежи остатъкът от пробационните мерки, чието изпълнение е било преустановено на основание чл. 228, ал. 3 ЗИНЗС, в случай, че не е изтекъл срокът по чл. 82, ал. 4 във вр. с ал. 1, т. 5 НК, изчислен без периода от време, през което осъденият е търпял ефективно наказание лишаване от свобода или по отношение на него е била прилагана мярка за неотклонение „задържане под стража” или „домашен арест”.

2.4. Становище по ТД № 4/2017 г. по описа на ОСНК, ВКС, образувано по искане на главния прокурор за отговор на въпроса „Налице ли

са основания за промяна на тълкуването, дадено в т. 1.1, т. 1.2.1, т. 1.2.3 и т. 3.1. от ТР № 3/2015 г. по т. д. № 3/2015 г. на ОСНК и следва ли да бъде допълнено тълкувателното решение в тези му части относно приетото, че:

„т. 1.1. Наказателно производство, образувано срещу лице, по отношение на което за същото деяние е било проведено приключило с влязъл в сила акт административнонаказателно производство с характер на наказателно по смисъла на КПЧОС, подлежи на прекратяване на основание чл. 4, § 1 от Протокол № 7 по реда на чл. 24, ал. 1, т. 6 НПК;

т. 1.2.1. Двойното наказване на едно и също лице за едно и също деяние в административнонаказателното производство без характер на наказателно производство по смисъла на чл. 4 от Протокол № 7 към КПЧОС и в наказателното производство, когато административнонаказателното производство се е развило първо във времето, се преодолява по установения от чл. 70, б. „г” ЗАНН ред.

т. 1.2.3. Когато административнонаказателното производство не може да бъде възобновено, последиците от повторното наказателно преследване на лицето за същото деяние, за което спрямо него е било проведено приключило с влязъл в сила акт административнонаказателно производство с наказателен характер по смисъла на чл. 4 от Протокол № 7 към КПЧОС, се преодоляват чрез прекратяване на наказателното производство на основание чл. 4, § 1 от Протокол № 7 към КПЧОС по реда на чл. 24, ал. 1, т. 6 от НПК, съответно, отмяна на постановените по него съдебни актове и прекратяването му или възобновяване на наказателното производство, отмяна на постановените по него съдебни актове и прекратяването му.

3.1. Деецът не следва да носи едновременно наказателна и административнонаказателна отговорност в случаите, когато с извършеното от него деяние са нарушени едновременно наказателна и административнонаказателна норма с различни обекти на защита.”

ИВСС е изразил следното становище:

1. Т.1.1 от ТРОСНК № 3/2015 г. противоречи на НПК. Тя следва да се измени, като се приведе в съответствие с чл. 25, ал. 1, т. 5 НПК и се допълни с предвидената в решението на ЕСПЧ от 2016 г. по делото „А и Б срещу Норвегия” възможност за паралелно провеждане на наказателно и административнонаказателно производство за едно и също деяние с налагане на санкции по всяко от тях по реда и при условията, установени в него.

2. По т.1.2.1. от ТР № 3/2015 г. на ОСНК - с решението по делото „А и Б срещу Норвегия” ЕСПЧ е допуснал провеждането на паралелни производства и налагането на различни санкции по тях за едно и също деяние при наличие на достатъчно тясна връзка между наказателното и административното производство, както по същество, така и във времето. Връзка във времето не означава, че двете производства трябва да бъдат проведени едновременно отначало до края (§ 134 от решението „А и Б срещу Норвегия”). С оглед на това би следвало да се приеме, че по реда на чл. 70,

б.,г” ЗАНН може да се иска възобновяване и на административно-наказателни производства с характер на наказателни, когато спрямо тях са налице факторите, посочени в т. 1.

3. Редакцията на т. 1.2.3. от ТР № 3/2015 г. на ОСНК противоречи на НПК и не отразява точно актуалната практика на ЕСПЧ. Тя следва да се измени, като се приведе в съответствие с чл. 24, ал. 4 НПК и да се допълни с уточнението, че това решение не се отнася за случаите, когато двойните наказателно и административнонаказателно производство с наказателен характер по смисъла на чл. 4 от Протокол № 7 към КЗПЧОС са съвместими с bis критериите по него.

4. Текстът на т. 3.1. от ТР № 3/2015 г. на ОСНК ще отрази в по-голяма степен актуалната практика на ЕСПЧ, ако се уточни, че деецът не следва да носи едновременно наказателна и административнонаказателна отговорност в случаите, когато с извършеното от него деяние са нарушени едновременно наказателна и административнонаказателна норма с различни обекти на защита освен, когато са налице двойни и паралелни наказателно и административнонаказателно производство с наказателен характер по смисъла на чл. 4 от Протокол № 7 към КЗПЧОС, които са съвместими с bis критериите по него.

По ТД № 4/2017 г. ОСНК, ВКС е постановил ТРОСНК № 4/2018 г. в следния смисъл:

1. Не са налице основания за промяна в тълкуването, дадено в т. 1.1., т. 1.2.3. и т. 3.1. от тълкувателно решение № 3 от 22.12.2015 г. по т. д. № 3/2015 г. на ОСНК на ВКС, и тълкувателното решение не следва да бъде допълнено в тези му части.

2. Искането на главния прокурор за отговор на въпроса: „Налице ли са основания за промяна в тълкуването, дадено в т. 1.2.1. на същото тълкувателно решение, е оставено без разглеждане.

2.5. Становище по ТД № 5/2017 г. по описа на ОСНК, ВКС, образувано по искане на председателя на ВКС за отговор на следните въпроси:

1. Кога влиза в сила присъдата/решението в случай на оттегляне на въззивната жалба или протест от жалбоподателя или прокурора, кой е компетентният орган да се произнесе по оттеглянето, с какъв акт и подлежи ли на инстанционен контрол този акт:

- когато оттеглянето е в срока на обжалване;
- когато оттеглянето е извън срока на обжалване, но преди делото да е пренесено в горната инстанция;
- когато оттеглянето е пред горната инстанция?

2. Кога влиза в сила присъдата/решението в случай на връщане на жалбата или протеста, в различни хипотези - подадени срещу съдебен акт,

който не подлежи на обжалване; просрочени; подадени от ненадлежна страна; страдат от друг неотстранен в законовия срок недостатък:

- когато връщането на жалбата или протеста не е било обжалвано или протестирано с частна жалба или частен протест;

- когато горната инстанция потвърди връщането на жалбата или протеста?

3. Кога влиза в сила присъдата/решението в случай, че пред горната инстанция е било образувано въззивно производство, независимо от недостатък в жалбата или протеста, когато на това основание те са били оставени без разглеждане?

4. Кога влиза в сила присъда/решение, когато с тях са осъдени или оправдани няколко подсъдими за няколко деяния и съдебният акт е обжалван или протестиран частично - само по отношение на част от дейците и/или на част от деянията?

Становището на ИВСС е следното:

1. Законодателят не е предвидил възможност съдът, чийто акт се обжалва или протестира, да се произнася по тяхното оттегляне. Присъдата или решението на първоинстанционния съд влиза в сила от датата на влизането в сила на определението на въззивния съд, с което има произнасяне по оттеглянето.

2. Принципът залегнал в чл. 412, ал. 2, т. 1 НПК е, че присъдата или решението, когато не подлежат на обжалване, влизат в сила от момента на постановяването им. Следователно и в двете хипотези, а именно, когато връщането на жалбата или протеста не е било обжалвано или протестирано с частна жалба, респективно частен протест, или когато горната инстанция потвърди връщането на жалбата или протеста, актът на първоинстанционния съд влиза в сила от момента на постановяването му. В случаите, когато жалбата или протеста срещу акт, който подлежи на обжалване са просрочени, подадени от ненадлежна страна или страдат от друг неотстранен в законовия срок недостатък, то този акт (присъда или решение) и в двете хипотези влиза в сила след изтичането на законовия срок за неговото обжалване, а не с влизането в сила на акта на въззивната инстанция.

3. Ако пред въззивния съд е било образувано производство по повод на жалба или протест, които страдат от недостатъци и въззивният съд ги е оставил без разглеждане, присъдата или решението на първоинстанционния съд, по аргументите в отговора на втория въпрос, влизат в сила след изтичането на законовия срок за тяхното обжалване.

4. Съгласно чл. 412, ал. 2, т. 3 НПК присъдата или решението влизат в сила, след като изтече срока за обжалването им, когато не е подадена жалба или протест.

Когато със съдебния акт са осъдени или оправдани повече от един подсъдим за повече от едно деяние и съдебният акт е обжалван или протестиран частично - само по отношение на част от дейците и/или на част

от деянията, изводът е, че в необжалваната или непротестирана част и спрямо необжалвалите подсъдими съдебният акт е влязъл в сила с изтичане на срока за обжалване или протестиране.

Съгласно чл. 314, ал. 2 НПК въззивната инстанция отменя или изменя присъдата и в необжалваемата част и по отношение на лицата, които не са подали жалба, ако има основания за това, при условие, че е в техен интерес - аргумент от чл. 347, ал. 2 от НПК.

Следователно необжалваната или непротестирана част на съдебния акт влиза в сила с изтичането на срока на обжалване, а ако горната инстанция се произнесла в интерес на необжалвалите лица, с влизането в сила на нейния акт.

С ТР № 5/21.05.2018 г., ОСНК на ВКС, е дал следните отговори по поставените на въпроси:

1. В случай на оттегляне на въззивните жалба или протест от жалбоподателя или прокурора, независимо дали то е направено в срока на обжалване, извън срока на обжалване, но преди делото да е пренесено в горната инстанция, или е направено пред горната инстанция, компетентен да се произнесе по оттеглянето е въззивният съд с определение, което подлежи на касационен контрол. Присъдата или решението влизат в сила с влизане в сила на определението на въззивния съд, с което се прекратява въззивното производство;

2. В случай на връщане на жалба или протест, подадени срещу съдебен акт, който не подлежи на обжалване, на основание чл. 412, ал. 2, т. 1 от НПК присъдата или решението влизат в сила от момента на постановяване на съдебния акт. В случай на връщане на жалба или протест, които са просрочени или са подадени от ненадлежна страна, независимо от това дали връщането на жалбата или протеста е било обжалвано или протестирано с частна жалба или частен протест и дали горната инстанция е потвърдила връщането на жалбата или протеста, присъдата или решението влизат в сила след изтичане на срока на обжалването им. В случай на връщане на жалбата или протеста поради това, че страдат от друг неотстранен в законовия срок недостатък, 31 съдебният акт влиза в сила с влизане в сила на определението за връщане на жалбата или протеста;

3. В случай, че пред горната инстанция е било образувано въззивно производство, независимо от недостатък в жалбата или протеста, когато на това основание те са били оставени без разглеждане, ако жалбата или протестът са подадени срещу съдебен акт, който не подлежи на обжалване, присъдата или решението влизат в сила от момента на постановяване на съдебния акт; ако жалбата или протестът са просрочени или са подадени от ненадлежна страна, присъдата или решението влизат в сила след изтичане на срока на обжалването им; ако жалбата или протестът страдат от друг неотстранен в законовия срок недостатък, съдебният акт влиза в сила с влизане в сила на определението или решението на въззивния съд;

4. Когато с присъдата или решението са осъдени няколко подсъдими, за няколко деяния, и съдебният акт е обжалван или протестиран частично – само по отношение на част от дейците и/или част от деянията, присъдата или решението във всички части и за всички подсъдими влизат в сила с постановяване на акта на въззивната инстанция, когато този акт е окончателен, а ако подлежи на обжалване - с постановяване на решението на касационната инстанция. Само по отношение на оправдан изцяло подсъдим, за оправдаването на когото не са подадени протест от прокурора или жалба от частния обвинител, присъдата влиза в сила след изтичане на срока за обжалване на акта на въззивната инстанция. Когато въззивният съдебен акт е обжалван само по отношение на гражданския иск, в частта относно наказателната отговорност той влиза в сила след изтичане на срока за обжалването му.

VII. ДЕЙНОСТ НА ИВСС ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В РАЗУМЕН СРОК

1. През 2017 г. (от 01.01.2017 г. до 31.12.2017 г.) в Инспектората към ВСС по реда на Глава трета “а” ЗСВ са постъпили общо **575** заявления. От тях по граждански, търговски и административни дела са **342** заявления, а по наказателни – **233** заявления.

След извършените от ИВСС проверки, включително и по заявления, останали от предходен период, през 2017 г. в предвидения от закона срок са изготвени **563 констативни протокола и становища**, които са изпратени на министъра на правосъдието, на основание чл. 60д ЗСВ, заедно със заявленията и всички постъпили към тях документи. Установено е, че:

- **361** от заявленията са **основателни**. От тях по наказателни дела са **153** заявления, а **208** са по граждански, търговски и административни дела.

- **51** от заявленията са подадени **извън срока** по чл. 60а, ал. 4 ЗСВ;

- **62** от заявленията са се отнасяли до **производства**, които не са приключили с окончателен акт, а това по силата на чл. 60а, ал. 4 ЗСВ изключва разглеждането им по реда на Глава трета “а” ЗСВ;

- **64** от подадените заявления са **неоснователни**, тъй като проверяващите екипи са констатирали, че продължителността на производството не надхвърля разумния срок;

- **13** заявления са подадени от лица, които не притежават **качеството страна** по приключени граждански, административни или наказателни производства, или обвиняем, пострадал или ошетен юридическо лице по прекратени досъдебни производства, съгласно чл. 60а, ал. 2, т. 1 и 2 ЗСВ;

- **5** заявления не отговарят на изискването на чл. 60а, ал. 1 ЗСВ, а именно - да са подадени срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, с които се нарушава правото им на разглеждане и

решаване на делото в разумен срок и по тази причина ИВСС не е компетентен да разгледа подадените заявления;

- 7 заявления са върнати на заявителите поради неотстранени нередовности;

По информация от Министерство на правосъдието през 2017 г. са сключени 220 споразумения, като общата изплатена сума за обезщетения е 550 900 лв.

През 2017 г. Инспекторатът, на основание чл. 60м ЗСВ е изготвил и изпратил до Висшия съдебен съвет четири доклада – за всяко едно тримесечие на годината с информация за основните причини за нарушаване на разумния срок за разглеждане на делата, установени от проверяващите екипи от специализираното звено на ИВСС.

2. Приетите за основателни 153 заявления по наказателни дела, разпределени по апелативни райони са, както следва:

- Апелативен район София – 132 заявления;
- Апелативен район Пловдив – 8 заявления;
- Апелативен район Варна – 7 заявления;
- Апелативен район Бургас – 3 заявление;
- Апелативен район Велико Търново – 3 заявления;

От разгледаните през 2017 г. основателни заявления, касаещи производства по наказателни дела 5 са с административнонаказателен характер, образувани по жалби срещу наказателни постановления, а 148 касаят производства за престъпления, както следва:

- Престъпления против личността – 43 бр.;
- Престъпления против собствеността – 57 бр.;
- Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната системи – 3 бр.;
- Престъпления против дейността на държавни органи – 5 бр.;
- Документни престъпления – 6 бр.;
- Общопасни престъпления – 15 бр.;
- Престъпления против стопанството – 6 бр.;
- Престъпления против реда и общественото спокойствие – 13 бр.

Заявленията, по които през 2017 г. е констатирана най-голяма продължителност на наказателно производство са:

- Заявления с вх. рег. № РС-16-383/30.09.2016 г., вх. рег. № РС-16-412/17.10.2016 г., вх. рег. № РС-16-414/20.10.2016 г., вх. рег. № РС-16-415/20.10.2016 г., вх. рег. № РС-16-416/20.10.2016 г. и вх. рег. № РС-16-417/20.10.2016 г., подадени от заявителите в качеството на страни в проверяваното производство (сл.дело № 35/1998 г. по описа на ССлС, сл.дело №207/1999 г. по описа на ССлС, ДП №№XIII-14/2006 г. по описа на СВОП, НОХД №2353/2003 г. по описа на СГС, НОХД №98/2007 г. по описа на ВССф, ВНОХД

№ 31/2012 г. по описа на ВнАС, ВНОХД № 22/2013 г. по описа на ВнАС, ВНОХД № 2/2014 г. по описа на ВнАС, НД №1746/2012 по описа на ВКС, НД № 1918/2013 г. по описа на ВКС, НД № 98/2015 г. по описа на ВКС).

Общата продължителност на производството е 18 години, 2 месеца и 18 дни.

Разглежданото производство е образувано за престъпление по чл. 199, ал. 2, т. 3 вр. чл. 198, ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Във фазата на досъдебното производство, продължило 5 години и 9 месеца, са се сменили шестима следователи от ССлС и шестима наблюдаващи прокурори от СГП. Делото е връщано шест пъти на разследващите от наблюдаващите прокурори, като в по-голямата си част постановленията не са добре мотивирани, не съдържат конкретни и точни указания към разследващите за извършване на процесуално-следствени действия или повтарят дадените в предходни постановления. По сл.дело №35/1998 г. по описа на ССлС(приключено под №207/1999 г. по описа на ССлС) още към 14.03.2001 г. са съществували достатъчно данни, че единият от обвиняемите е служител на МВР с полицейски правомощия – обстоятелство, което съгласно действащите към онзи момент правила на НПК за определяне на родовата подсъдност по делата сочи, че делото е подсъдно на военните съдилища, респективно повдигането на обвинение е от компетентността на съответната военна прокуратура. Въпреки съществуването на посочените данни, това обстоятелство не е изследвано и не са събрани доказателства за установяването му нито от прокурора, нито по – късно от съда по НОХД №2353/2003 г. по описа на СГС. Едва с определение от 15.09.2006 г. по НОХД №2353/2003 г. съдът е прекратил съдебното производство и е изпратил делото на СВОП по компетентност. Посочените пропуски са причина за забавяне на делото с близо 5 години и 6 месеца, тъй като производството е започнало тепърва от фазата на досъдебното производство.

В съдебната фаза са допуснати редица забавяния, причинени от действия на съдилищата. В производството по НОХД № 98/2007 г. по описа на Военен съд – София, продължило 4 години и 9 месеца, са проведени общо 20 съдебни заседания. На 12 от тях не е даден ход на делото, поради неявяване на подсъдимите и/или техните защитници, като съдът не е предприел своевременно необходимите действия за дисциплинирането им, нито е изисквал доказателства за установяване на причините за неявяване, довели до отлагане на делото.

Постановените в производствата по ВНОХД № 31/2012 г. по описа на ВнАС и ВНОХД № 22/2013 г. по описа на ВнАС решения, потвърждаващи оправдателната присъда по НОХД № 98/2007 г. по описа на Военен съд – София, са били отменени съответно с решения по НД №1746/2012 и по НД № 1918/2013 г. по описа на ВКС, а делото два пъти е връщано на въззивната инстанция за ново разглеждане от друг състав на съда. Това обстоятелство е забавило приключването му с 2 години и 6 месеца. Въпреки двукратното

връщане на делото от касационната на въззивната инстанция, указанията на касационния съд, дадени с отменителните решения, не са били изпълнени и това е наложило провеждане на въззивно следствие по НД №98/2015 г. по описа на ВКС, и на свой ред също е причинило забавяне в окончателното приключване на делото.

- **Заявление с вх. рег. № РС-16-459/24.11.2016 г.**, подадено от заявителя в качеството на подсъдим в проверяваното производство (сл. дело № 643/1994г. по описа на IV РСлС - София, пр. пр. № 5180/1994г. по описа на СРП, сл. дело № I-27/1994г. на СВОП, пр. пр. № 1184/1994г. по описа на СВОП, сл. дело № I-6/1994г. на СВОП, сл. дело № 731 А/1995г. по описа на IV РСлС - София, пр. пр. № 2657/1995г. по описа на СГП, сл. дело № 977-А/1995г. по описа на IV РСлС – София, сл. дело № 394-В/1996г. по описа на IV РСлС – София, сл. дело № 824-Г/1996г. по описа на IV РСлС – София, сл. дело № 450/1997г. по описа на VI РСлС – София, сл. дело № 271/1997г. по описа на ССлС, пр. пр. № НСН 1556/2000г. по описа на СРП, НОХД № 1002/2000 г. по описа на СРС, НОХД № 3054/2000 г. по описа на СРС, НОХД № 15610/2006г. по описа на СРС, НОХД № 10693/2007г. по описа на СРС, НОХД № 15239/2007г. по описа на СРС, НОХД № 3018/2008г. по описа на СРС, ВНОХД № 1057/2015г. по описа на СГС).

Общата продължителност на производството е 22 години, 2 месеца и 28 дни.

Разглежданото производство е образувано за престъпление по чл. 195, ал. 1, т. 3, т. 4 и т. 5 вр. чл. 194, ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Във фазата на досъдебното производство, продължило 13 години и 2 месеца, са констатирани редица пропуски на прокурора и разследващите органи, които съществено са повлияли върху цялостната продължителност на делото. На първо място, делото е връщано от прокуратурата за допълнително разследване 14 пъти, което е причинило общо забавяне на досъдебното производство с 4 години и 3 месеца. На следващо място в хода на делото се наблюдават много на брой периоди на абсолютно бездействие от страна на разследващите органи. Някои от тези периоди, през които не са били извършвани никакви действия по разследването, са с продължителност от 5 до 9 месеца, например: от 26.08.1994г. до 27.1.1995г., от 30.11.1995г. до 15.05.1996г., от 12.11.1996г. до 04.04.1997г., от 24.10.2000г. до 24.7.2001г. и др. На трето място е констатирано системно неизпълнение от страна на прокуратурата (СРП) на дадените от съда указания. По тази причина производствата по НОХД № 1002/2000 г. по описа на СРС, НОХД № 3054/2000 г. по описа на СРС, НОХД № 15610/2006г. по описа на СРС, НОХД № 10693/2007г. по описа на СРС и НОХД № 15239/2007г. по описа на СРС са прекратявани, а делото пет пъти е връщано от СРС на досъдебна фаза за отстраняване на едни и същи съществени процесуални нарушения (основно пропуски и несъответствия в обвинителния акт). Общото забавяне в

движението на делото, причинено от петкратното връщане на делото от съда на прокуратурата е приблизително 7 години.

В съдебната фаза на производството са констатирани забавания при разглеждането на НОХД № 3018/2008г. по описа на СРС, продължило 7 години. Някои от проведените по делото 18 открити съдебни заседания са отлагани по причини, за които отговорност носят органите на съдебната власт като нередовно призоваване на страни по делото. Освен това мотивите към присъдата са изготвени 2 години и 8 месеца след изтичане на законоустановения 30-дневен срок по чл. 308, ал. 2 НПК.

- **Заявление с вх. рег. № РС-17-104/10.03.2017 г.**, подадено от заявителя в качеството подсъдим в проверяваното производство (сл.д. № 242/1997г. по описа на ОСлС-Благоевград, НОХД №257/2004г. по описа на ОС-Благоевград, НОХД №1224/2004г. по описа на ОС – Благоевград, ВНОХД № 233/2011г. по описа на САС, НОХД № 207/2011г. по описа на ОС – Благоевград, НОХД № 355/2011г. по описа на ОС – Благоевград, НОХД № 561/2011г. по описа на ОС – Благоевград, НОХД № 668/2011г. по описа на СОС, ВНОХД № 1006/2014г. по описа на САС, КНД № 865/2016г. по описа на ВКС).

Общата продължителност на производството е 19 години, 2 месеца и 10 дни.

Разглежданото производство е образувано за престъпление по чл. 212, ал. 4 вр. с ал. 1, пр. 1 от НК вр. с чл. 20, ал. 4 вр. с чл. 26, ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Досъдебното производство по делото е продължило 6 години и 2 месеца. Основната причина за голямата продължителност на досъдебното производство е в това, че делото 5 пъти (на 08.09.1998 г., 17.06.2002 г., 18.04.2003 г., 20.08.2003 г. и 29.12.2003 г.) е връщано от прокурора на разследващите органи за извършване на допълнителни процесуално-следствени действия или за отстраняване на допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, ограничаващи правото на защита на обвиняемите. Освен пропуските, обусловили многократното връщане на делото за допълнително разследване, отделните процесуално-следствени действия не са извършвани ритмично, последователно и в установените срокове. Това личи от дългите периоди на разследване преди внасяне на делото в прокуратурата и от указанията на прокурора към разследващите за ускоряване на разследването, като при третото връщане на делото на 18.04.2003 г. прокурорът е указал на разследващите в 10-дневен срок да се представи следствено-оперативен план за провеждане и завършване на предварителното производство, а на 20.08.2003 г. водещият делото следовател е отстранен от разследването, като следственото дело е иззето и е предадено за разследване на директора на ОСлС-Благоевград.

Във фазата на съдебното производство също са допуснати редица забавания. Производство по НОХД 1224/2004г. по описа на ОС – Благоевград е продължило 5 години, 10 месеца и 28 дни, като от насрочените общо 27

съдебни заседания са проведени само 11, а останалите са отложени основно поради неявяване на някои от подсъдимите или от свидетелите по делото. Освен това, постановената в това производство присъда е отменена изцяло с решение по ВНОХД № 233/2011г. по описа на САС и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на първоинстанционния съд, като по този начин съдебната фаза по делото е започнала отначало.

Съдебното производство по НОХД № 668/2011 г. по описа на СОС е образувано след като производството по НОХД № 561/2011г. по описа на ОС – Благоевград е прекратено и делото е изпратено по подсъдност на основание чл. 36, ал.2 от НПК. Това производство е продължило 2 години, 2 месеца и 18 дни, като са насрочени общо 11 съдебни заседания, 8 от които са отложени поради неявяване на подсъдими или защитници, а мотивите към постановената присъда са изготвени 4 месеца след срока по чл. 308, ал. 2 НПК.

В производството по ВНОХД № 1006/2014 г. по описа на САС съдебното решение е постановено 9 месеца след изтичане на установения в чл. 340, ал. 1, пр. 2 НПК срок.

- **Заявление с вх. рег. №РС-17-483/31.10.2017г.**, подадено от заявителя в качеството на подсъдим в проверяваното производство (ДП №137/2000г. по описа на ОСлС – Ямбол, НОХД №1151/2012г. по описа на РС – Ямбол, НОХД №123/2014г. по описа на РС – Ямбол, ВНОХД №11/2015г. по описа на Окръжен съд-Ямбол, НОХД №415/2015 г. по описа на РС – Ямбол, НОХД №204/2016г. по описа на РС – Ямбол, НОХД №768/2016г. по описа на РС – Ямбол).

Общата продължителност на производството е 17 години, 7 месеца и 11 дни.

Разглежданото производство е образувано за престъпление по чл. 211 вр. чл. 209, ал. 1 вр. чл. 26, ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Във фазата на досъдебното производство по делото, продължило около 15 години, са допуснати съществени забавяния, причинени от действията на разследващите органи и прокурора. На първо място за първите три години и два месеца на разследването, са били извършени само част от необходимите действия по разследването (разпокъсано през 2001г. и 2002г.). Това е обусловило отстраняването на разследващия следовател с постановление от 04.06.2003г. и определяне на нов за водещ разследването и до двукратно връщане на делото от прокурора на следователя за извършване на допълнителни действия по разследването. На следващо място в това производство са допуснати периоди с обща продължителност повече от 4 години, през които не са извършвани никакви действия по разследването, а именно: от 01.06.2000 г. до 01.10.2000 г.; от 07.05.2001 г. до 28.09.2001 г.; от 05.07.2002г. до 29.01.2003 г.; от 12.03.2003 г. до 12.11.2003 г.; 28.06.2004 г. до 03.11.2004 г.; от 27.01.2005 г. до 12.04.2006 г.; от 21.04.2006г. до 13.12.2006 г. Не на последно място производствата по НОХД №1151/2012 г. по описа на

РС – Ямбол, ВНОХД №11/2015г. по описа на Окръжен съд-Ямбол (образувано по въззивна жалба срещу присъдата по НОХД №123/2014г. по описа на РС – Ямбол), НОХД 415/2015 г. по описа на РС – Ямбол и НОХД №204/2016г. по описа на РС – Ямбол са били прекратени, тъй като обвинителният акт, с който делото е внасяно в съда, не е отговарял на всички изисквания на чл. 246 НПК и в резултат делото е връщано на прокурора.

В съдебната фаза по делото са допуснати кратки забавяния в производствата по НОХД №1151/2012 г. по описа на РС – Ямбол и НОХД №123/2014 г. по описа на РС – Ямбол, продължили съответно 10 месеца и 11 месеца. Тази продължителност се дължи на това, че тези производства не са били прекратени своевременно от съда на етапа на разпоредителното заседание, а едва в хода на съдебното следствие по НОХД №1151/2012 г. по описа на РС – Ямбол и във въззивното производство по ВНОХД №11/2015г. по описа на Окръжен съд-Ямбол.

В резултат на всички посочени обстоятелства, приключването на делото е забавено с 11 години, а производството е прекратено поради изтичане на абсолютната давност за наказателно преследване по повдигнатите обвинения.

3. Приетите за основателни 208 заявления по граждански, търговски и административни дела, разпределени по апелативни райони са, както следва:

- Апелативен район София – 184 заявления;
- Апелативен район Пловдив – 13 заявления;
- Апелативен район Варна – 5 заявления;
- Апелативен район Велико Търново – 6 заявления.

Разпределение на заявленията с оглед предмета на делото:

- По вещноправни спорове – 43 бр.;
- По облигационни и търговски спорове относно задължения, основани на договори, неправомерно увреждане и неоснователно обогатяване – 93 бр.;
- По семейноправни спорове и спорове относно наследство – 8 бр.;
- По трудови спорове – 27 бр.;
- Административни дела – 31 бр.;
- Други – 6 бр.

Заявленията, по които през 2017 г. е констатирана най-голяма продължителност на производство по граждански, търговски и административни дела са:

- Заявления с вх. рег. № РС-17-16/13.01.2017 г., вх. рег. № РС-17-17/13.01.2017 г. и вх. рег. № РС-17-18/13.01.2017 г., подадени от заявителите в качеството на ищци в проверяваното производство (гр.дело № 8138/1994 г. по описа на Софийски районен съд, гр.дело № 3100/2010 г. по описа на СГС,

гр.дело № 10526/2011 г. по описа на СГС, гр.дело № 2023/2012 г. по описа на СГС, гр.дело № 226/2013 г. по описа на СГС, гр.дело № 1984/2016 г. по описа на ВКС, гр.дело № 10740/1995 г. по описа на СРС, в.гр.дело № 248/1998 г. по описа на СГС, гр.дело № 2663/2001 г. по описа на ВКС).

Общата продължителност на производството е 22 години, 3 месеца и 21 дни.

Разглежданото производство е образувано по искове с правно основание чл. 108 ЗС.

Поведение на компетентните органи:

В проверяваното дело извън общата му продължителност от над 22 години, която е достатъчно основание да се приеме, че не е спазен принципът за разглеждане на делата в разумен срок, са констатирани множество забавяния при разглеждането му пред първоинстанционния и пред въззивния съд. Първоинстанционното производство по гр.дело № 8138/1994 г. по описа на Софийски районен съд е продължило 15 години и 2 месеца. Основната причина за тази продължителност е големият брой насрочени съдебни заседания – 31 открити заседания. 15 от заседанията са отложени, поради нередовна процедура по призоваване на страни, а 13 за събиране на доказателства, като последните са допускани от съда напълно безкритично и без никакви действия за дисциплиниране на страните в тази насока. За период от 8 години, 10 месеца и 11 дни делото е било спряно до приключване на производството по преюдициалното гр.дело № 10740/1995 г. по описа на СРС, като при това е възобновено 1 година и 5 месеца след окончателното приключване на преюдициалния спор. По преюдициалното дело също са констатирани известни забавяния, които са дали отражение върху разумната продължителност на основния спор. Те са свързани с големия брой отложени съдебни заседания във въззивното производство по гр.дело № 248/1998 г. по описа на СГС (4 от общо 8 заседания в това производство са отложени поради нередовна процедура по призоваване на страни), докато в касационното производство по гр.дело № 2663/2001 г. по описа на ВКС съдебното решение е постановено 1 година и 3 месеца след изтичане на законоустановения срок.

По отношение на въззивното производство по делото е установено, че в периода от 04.08.2011 г. до 17.12.2012 г. т.е. преди образуването на в.гр.дело № 226/2013 г. по описа на СГС, въззивната жалба е преразпределяна четири пъти със заповеди на заместника на административния ръководител на СГС, поради премествания на докладчика в друг въззивен състав. Извън този период в производството по в.гр.дело № 226/2013 г. по описа на СГС съдебното решение е постановено 1 година след изтичане на законоустановения срок.

- **Заявление с вх. рег. № РС-17-334/08.08.2017 г.**, подадено от заявителя в качеството на ищец в проверяваното производство (гр.д. №4001/1998 г. по описа на СРС, гр.д. №2470/2001 г. по описа на СГС, гр.д. №2681/2002 г. по описа на ВКС, гр.д. №659/2004 г. по описа на СГС, гр.д. №

449/2011 г. по описа на ВКС, гр.д. №8729/2012 г. по описа на СГС, гр.д.№ 5103/2016 г. по описа на ВКС).

Общата продължителност на производството е 19 години, 1 месец и 27 дни.

Разглежданото производство е образувано по иск с правно основание чл. 108 ЗС.

Поведение на компетентните органи:

При разглеждане на делото от въззивната инстанция са допуснати сериозни забавяния, тъй като постановеното по гр.д. №2470/2001 г. по описа на СГС решение е обезсилено с решение на ВКС от 17.02.2004 г. по гр.д. №2681/2002 г., а постановеното след връщането на делото на СГС решение по гр.д. № 659/2004 г. по описа на същия съд е отменено с решение по гр.д. № 449/2011 г. по описа на ВКС. В резултат и при двете касационни производства, делото е връщано за ново разглеждане от друг състав на СГС. По този начин разглеждането му от въззивната инстанция е започнало за трети път отначало 11 години след подаване на въззивна жалба срещу първоинстанционното решение. Тази голяма продължителност се дължи и на обстоятелството, че при разглеждането на делото от отделните въззивни и касационни състави са допускани забавяния в движението му. На първо място гр.д. № 659/2004 г. по описа на СГС е продължило 7 години и 2 месеца, като в това производство са проведени 9 съдебни заседания, насрочвани през големи интервали от време от 6 до 9 месеца. Към това следва да се добави, че още в началото на това въззивно производство е допуснато забавяне, тъй като разпореждането на съда от 01.03.2004 г. за отстраняване на нередовности по исковата молба е връчено на ищците на 31.10.2005 г. т.е. 1 година и 7 месеца по-късно, защото съобщението на съда неправилно е било адресирано до ответниците по иска. На следващо място, в касационните производства по гр.д. №2681/2002 г. по описа на ВКС и по гр.д. № 449/2011 г. по описа на ВКС съдебните заседания за разглеждане на делото са проведени съответно 1 година и 2 месеца след образуване на делото при първото, и 9 месеца при второто разглеждане на делото.

При третото разглеждане на делото от СГС в производството по гр.д. №8729/2012 г., съдът е постановил решението си почти 2 години след изтичане на установения в чл. 190 ГПК (отм.) 30-дневен срок.

- Заявления с вх. рег. № РС-17-59/09.02.2017 г. и вх. рег. № РС-17-60/09.02.2017 г., подадени от заявителите в качеството на ищци в проверяваното производство (гр.дело № 6750/2001 г. по описа на СРС, гр.дело № 2335/2007 г. по описа на СГС, гр.дело № 6705/2013 г. по описа на СГС, гр.дело № 2482/2016 г. по описа на ВКС).

Общата продължителност на производството е 15 години, 2 месеца и 24 дни.

Разглежданото производство е образувано по искове с правно основание чл. 34 ЗС.

Поведение на компетентните органи:

В проверяваното дело са допуснати множество забавяния при разглеждането му пред първоинстанционния и пред въззивния съд, изразяващи се най – вече в многократното отлагане на съдебните заседания и в насрочването им през големи периоди от време. Производството пред СРС по гр. д. № 6750/2001 г. е продължило 6 години в първа фаза на делбата и 3 години и 8 месеца във втора. В първата фаза на делбата, в която се решават единствено въпросите за кръга на съделителите, имуществените права, включени в делбената маса и квотата на всеки съделител, са проведени 17 съдебни заседания, като те са отлагани основно за събиране на доказателства. Във втората фаза пред първоинстанционния съд са проведени 10 съдебни заседания, като те също са отлагани безкритично от съда за събиране на доказателства.

Въззивното производство в двете фази на делбеното производство по гр.дело № 2335/2007 г. по описа на СГС и гр.дело № 6705/2013 г. по описа на СГС е продължило съответно 2 години и 1 месец, и 3 години, като са проведени по 3 съдебни заседания през интервали от 5 до 12 месеца.

- **Заявление с вх. рег. № РС-17-404/15.09.2017 г.**, подадено от заявителя в качеството на ответник в проверяваното производство (гр.д.№ 8956/2001 г. по описа на СРС, гр.д.№ 4540/2004г. по описа на СГС, ч.гр.д.№ 235/2012г. по описа на ВКС).

Общата продължителност на производството е 15 години, 10 месеца и 10 дни.

Разглежданото производство е образувано по искове с правно основание чл. 108 ЗС.

Поведение на компетентните органи:

В производство по гр.д.№ 8956/2001 г. по описа на СРС е допуснато забавяне от приблизително 1 година, причинено от многократното отлагане на съдебните заседания за събиране на доказателства. По делото са проведени 12 съдебни заседания, като голяма част от тях са отложени, поради това че съдът е допускал безкритично доказателствените искания на страните.

Във въззивното производство по гр.д.№ 4540/2004г. по описа на СГС, продължило 12 години и 6 месеца, са допуснати множество забавяния, причинени от действията на съда. Основната причина за продължителността на това производство е в големия брой на съдебните заседания – 16 на брой и в интервалите, през които са насрочвани те – от 5 до 9 месеца. Дванадесет от всички 15 отлагания на съдебните заседания са обосновани с необходимостта от събиране на доказателства, което показва, че съдът не е използвал никакви дисциплиниращи процесуални средства да стимулира участниците в процеса към по-добра организация и прецизност при предявяване на доказателствените искания и събирането на доказателства. Освен посочените причини, следва да се добави, че в два отделни случая извън организацията на съдебните заседания, съдът е бездействал и по – този начин приключването на делото допълнително е забавено. На първо място, с протоколно определение от 13.02.2006 г. на въззивния съд делото е върнато на СРС за произнасяне по молба на ищците за допълване на решението на основание чл. 193 ГПК (отм.). По тази молба първоинстанционният съд се е

произнесъл с определение от 09.03.2006г. и е изпратил отново делото на СГС за продължаване на съдопроизводствените действия, а следващото съдебно заседание в производството пред СГС е проведено 3 години по – късно, едва на 23.03.2009г. без наличие на основателна причина. На следващо място, администрирането на касационната жалба на един от ответниците срещу решението по делото е продължило 1 година и 3 месеца – от 28.08.2015 г. до 05.12.2016 г., като касационната жалба е върната с определение на съда, поради това, че жалбоподателят не е отстранил допуснатите в нея нередовности. В периода на администриране на касационната жалба се включва и разглеждането на молба от жалбоподателя за предоставяне на правна помощ, по която съдът се е произнесъл със забавяне от 6 месеца.

В резултат на всички посочени обстоятелства приключването на въззивното производство е забавено с 9 години.

4. Основни причини, водещи до нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок

Причините, водещи до прекомерна продължителност на съдебните, прокурорските и следствените дела са определени след анализ на практиката по прилагането на Глава трета „а” ЗСВ от Инспектората към ВСС. По правило те са свързани с процесуалните действия на органите на съдебната власт, тъй като само в тази хипотеза държавата носи отговорност за нарушаване на правото на разглеждане на делата в разумен срок. Те се обуславят от спецификите в законодателната уредба на отделните граждански, наказателни и административни производства. По тази причина имат сравнително устойчив характер, като част от групите причини се отнасят общо за всички производства, а други само за производствата по граждански, търговски и административни дела или само за производствата по наказателни дела. От обхвата на пораждащите отговорността на държавата причини би могло да бъде търсено и нейното ограничаване в разнообразни институционални, законодателни, административни или организационни мерки.

4.1. Недобра подготовка на делата за разглеждане в открито съдебно заседание (общо за всички производства).

В тази група попадат пропуските на съда да извърши всички необходими процесуални действия, определени в приложимия процесуален закон, по подготовка на делото за разглеждане в открито съдебно заседание. Резултатът от тези пропуски най-често се изразява в отлагане на съдебни заседания, за да бъдат извършени пропуснатите действия (примерно, за да се произнесе съда по редовността на исковата молба, по допустимостта на някои доказателства и др.). Проверяващите състави са констатирали следните пропуски в подготовка на делата за разглеждане в съдебно заседание:

- несвоевременно произнасяне на съдията-докладчик по предварителните въпроси и насрочване на първо открито съдебно заседание (заявление с вх. рег. № РС-17-197/16.05.2017 г., заявление с вх. рег. № РС-17-366/28.08.2017г. и др.). Проблемът за несвоевременното произнасяне на съда

по предварителните въпроси и насрочването на делото по отчетливо се наблюдава по граждански дела, тъй като в ГПК липсва изрична уредба на процесуалния срок, в който съдът трябва да се произнесе. По наказателни дела той се изразява най-често в това, че прекратяването на съдебните производства и връщане на делото на прокурора, поради нарушенията в обвинителния акт, не се извършва от съда при подготовката на делото за разглеждане в открито заседание, а на по-късен етап в производството;

- пропуски в разрешаването на всички предварителни въпроси - конституиране на страните, допускане на доказателства, насрочване на открито съдебно заседание. Пример за това как се отразяват пропуските на съда да разреши всички предварителни въпроси по делото преди да го внесе за разглеждане в открито заседание върху продължителността на цялото производство, е резултатът от проверката по Заявление с вх. рег. № РС-17-96/06.03.2017 г. Проверяващият състав на Инспектората към ВСС е констатирал, че производството по гр.д. № 926/2004 г. по описа на ОС – Кюстендил е продължило 8 години и 11 месеца, като са проведени 27 съдебни заседания. Голяма част от заседанията са отложени, поради затруднения в изготвянето на заключения по допуснатите по делото експертизи. При определяне на периода на забавяне по делото, причинен от действията на съда, са отчетени всички обстоятелства по делото, а именно: съдът не е използвал всички допустими процесуални способи за дисциплиниране на страните да изчерпят доказателствените си искания своевременно на по – ранен етап в производството и за дисциплиниране на вещите лица за срочно изготвяне и представяне на заключенията, както и обективните такива, свързани с изготвянето на 8 експертизи, някои от които са включвали сложни задачи;

- формализъм при призоваването на страните по делото. (Заявление с вх. рег. № РС-17-117/20.03.2017 г., Заявление с вх. рег. № РС-16-497/23.12.2016 г.).

4.2. Недостатъчно добра организация на процесуалните действия. Нарушаване на процесуалните срокове за насрочване и разглеждане на делата. Лоша организация на доказателствената дейност (общо за всички производства).

- Неспазване на предвидените от процесуалните закони срокове за насрочване на делата (чл. 252 и чл. 271, ал. 10 НПК, чл. 131 ГПК и чл. 157, ал. 1, изр. 2 АПК) и отлагане на откритите съдебни заседания през големи периоди от време. Масово по разгледаните през 2017 г. основателни заявления, проверяващите състави са установили продължителни периоди между отделните открити съдебни заседания (от 6 месеца до 1 година и 1 месец, констатирани по Заявления с вх. рег. № РС-17-197/16.05.2017 г., вх. рег. № РС-17-300/18.07.2017 г., вх. рег. № РС-17-241/15.02.2017 г. и др.). Като трайна се очертава тенденцията първото открито заседание по касационни дела, образувани пред Върховния административен съд да бъде насрочвано

от 9 месеца до 1 година от образуването на делото (например по Заявления с вх.рег. №РС-17-359/23.08.2017 г., вх.рег. №РС-17-493/06.11.2017 г., вх.рег. №РС-17-405/12.06.2017 г. и др. е констатирано, че основното забавяне в движението на делата пред Върховния административен съд се изразява в това, че първото съдебно заседание е насрочено между 7 месеца и 1 година след образуването на съответното дело).

- Недобра организация на съдебните състави при допускане и събиране на доказателствата. Голям брой открити съдебни заседания са отлагани без да са налице основателни причини. За поредна година е констатирано безкритично уважаване на всички искания на страните за събиране на доказателства (напр. по Заявление с вх. рег. № РС-17-107/13.03.2017 г. е констатирано, че забавянния в движението на делото са допуснати в производството по НОХД № 637/2009г. по описа на ОС – Велико Търново. Общата продължителност на цитираното съдебно производство е 5 години и 7 месеца, като основната причина за неговата продължителност е обстоятелството, че са проведени 79 съдебни заседания. В основната си част те са отложени за събиране на писмени доказателства, поради неявяване на вещи лица или неизготвяне на съдебните експертизи в срок, като съдът в редица случаи не е приложил всички законови способности за дисциплиниране на участниците в процеса. По граждански дела също е установена лоша организация на съдебните състави при събиране на доказателства (напр. по заявление вх. рег. №РС-17-119/21.03.2017 г. е констатирано, че по гр.д. № 1100/2008 г. по описа на СГС са проведени 11 съдебни заседания, отлагани поради безкритично уважаване от съда на всички доказателствени искания на страните, като интервалите между заседанията са между 5 и 6 месеца.

- Продължителни срокове по администриране на подаваните срещу изготвените съдебни актове жалби (Заявление с вх. рег. № РС-17-186/09.05.2017 г., Заявление с вх. рег. № РС-17-138/30.03.2017 г.).

4.3. Насрочване на съдебните заседания през големи периоди от време (общо за всички производства)

През 2017 г. за поредна година проверяващите състави на Инспектората към ВСС са констатирали по разгледаните заявления, че отлагането на съдебните заседания през големи периоди от време се отразява съществено върху общата продължителност на делата (напр. Заявление с вх. рег. № РС-17-120/21.03.2017 г., по което е констатирано, че по гр. дело № 3068/2008 г. по описа на Софийски градски съд, продължило 6 години и 11 месеца, са насрочени 4 съдебни заседания през интервали между 4 и 9 месеца. Такива констатации са направени и при проверките на заявления с вх. рег. № РС-17-63/13.02.2017 г., вх. рег. №РС-17-216/31.05.2017 г. и др.) Почти всички заявления, по които е констатирано, че продължителните периоди между съдебните заседания са основната причина, довела до нарушаване на правото на разглеждане на делата в разумен срок, се отнасят до производства по съдебни дела, разглеждани от Софийски районен съд, Софийски градски съд

и Върховния касационен съд. Ноторно известен факт е, че натовареността на посочените съдилища е изключително висока и това обективно се отразява на бързината на разглеждане и приключване на съдебните дела. Съгласно практиката на ЕСПЧ в такива случаи, това обстоятелство не изключва отговорността на държавата за вреди от бавно правосъдие, тъй като последната е длъжна да организира правосъдната си система по такъв начин, че да гарантира своевременното приключване на делата.

4.4. Неспазване на законоустановените срокове за постановяване на съдебните актове (общо за всички производства).

По редица, разгледани през 2017 г. основателни заявления, основното забавяне в производството, която е повлияло значително и на общата му продължителност, се изразява в бездействие на различните по степени съдилища при обявяване на съдебните актове в предвидените от процесуалните закони срокове. По някои от разгледаните производства тези забавяния са в продължение на години, като по някои заявления, касаещи наказателни производства е констатирано, че те са станали причина за изтичане на абсолютния давностен срок за наказателно преследване.

- По граждански, търговски и административни дела (чл. 235, ал. 5 ГПК и чл. 172, ал. 1 АПК): Заявления с вх. рег. № РС-17-165/20.04.2017 г.и с вх. рег. № РС-17-85/28.02.2017 г., като по второто е констатирано, че съдебното решение на първоинстанционния съд е постановено две години и пет месеца след изтичане на 1-месечния срок по чл. 235, ал. 5 ГПК. По Заявление с вх. рег. № РС-17-83/24.02.2017 г.е констатирано, че съдебното решение по гр.д. № 40389/2011 г. по описа на Софийски районен съд е постановено 3 години, 5 месеца и 16 дни след заседанието, в което делото е обявено за решаване.

- По наказателни дела (чл. 308 и чл.340 от НПК):по Заявление с вх. рег. № РС-17-67/15.02.2017 г. е констатирано, че мотивите към присъдата по НОХД №2650/2013 г. по описа на Софийския районен съд са изготвени две години след изтичане на установения в чл. 308, ал. 1 НПК 15-дневен срок, а по Заявление с вх. рег. № РС-17-177/03.05.2017 г. е констатирано, че мотивите към присъдата по НОХД № 18666/2012 г. по описа на СРС са изготвени 2 години и 5 месеца след изтичане на установения в чл. 308, ал. 1 НПК 15-дневен срок. В резултат на всички забавяния по второто от цитираните дела, производството е прекратено, поради изтекла абсолютна давност за наказателно преследване.

4.5. Непознаване на материалния и процесуалния закон - причина за отмяна на съдебните актове по реда на инстанционния контрол (общо за всички производства).

По част от разгледаните основателни заявления като причина за голямата продължителност на производството е посочено непознаването на материалния и процесуалния закон, което е имало за последица постановяване на неправилни съдебни актове. Отмяната на неправилни

съдебни актове в някои от законовите хипотезите има за последица ново разглеждане на делото от по – ниските по степен съдилища, а това съществено се отразява върху продължителността на делата.

- По граждански, търговски и административни дела: по Заявление с вх. рег. № РС-17-382/05.09.2017 г. е констатирано, че при разглеждане на делото от въззивната инстанция е допуснато забавяне, тъй като постановеното по гр.д. №3387/2012 г. по описа на САС решение е отменено с решение на ВКС от 11.05.2015 г. по т.д. №3612/2013 г., и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на САС. По този начин разглеждането на въззивната жалба е започнало отново 3 години след подаването ѝ. Сходни констатации са направени в Заявление с вх. рег. № РС-17-397/12.09.2017 г. и др.

- По наказателни дела: в тази група като пример за причините за нарушаване на правото на разглеждане на делата в разумен срок могат да бъдат посочени Заявление с вх. рег. № РС-17-363/25.08.2017 г., Заявление с вх. рег. № РС-17-229/08.06.2017 г. и др. По първото от цитираните заявления е констатирано, че основното забавяне на делото е причинено от обстоятелството, че присъдата по НЧХД № 2688/2013г. по описа на СРС, което е продължило 2 години, 4 месеца и 21 дни е отменена с решение по ВНЧХД № 2648/2015г. по описа на СГС и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на СРС. В резултат на това 2 години и 9 месеца след подаването на тъжбата, разглеждането ѝ е започнало отначало.

4.6. Голяма продължителност на наказателното производство във фазата на досъдебното производство (за производства по наказателни дела).

При разглеждане на основателните заявления, съдържащи оплаквания относно продължителността на производства по наказателни дела проверяващите състави многократно са констатирани, че досъдебните производства не се организират, ръководят и провеждат по начин, който да осигури приключване на наказателното производство в разумен срок. Тенденциозно се наблюдават продължителни периоди от време, през които разследващите органи не са извършвали следствени действия или са извършвали епизодични такива (напр. Заявления с вх. рег. № РС-17-106/13.03.2017 г., вх. рег. № РС-17-157/12.04.2017 г. и др.). Констатирани са неоснователни спирания на наказателното производство, както и допуснати от органите на досъдебното производство съществени процесуални нарушения, довели до многократно връщане на делото от съда, при това на едно и също основание (напр. Заявление с вх. рег. № РС-17-199/17.05.2017 г., по което е констатирано, че в досъдебното производство по делото разследващите органи и прокурорът са допуснали съществени процесуални нарушения, които са довели до прекомерната му продължителност. С решение по ВНОХД № 669/12 г. по описа на САС е отменена присъдата по НОХД № 3809/11 г. по описа на СГС и делото е върнато на прокурора с указание да се конкретизира датата на извършване на деянието, така че да няма различия между приетото в досъдебното производство и посоченото в

обвинителния акт. Въпреки изричните указания, дадени на прокурора и разследващите с цитираното съдебно решение, те не са били прецизно изпълнени, като в резултат на това същото нарушение е дало основание за прекратяване на производството по НОХД № 5313/12 г. по описа на СГС, и повторно връщане на делото на прокурора за отстраняване на съществени процесуални нарушения). Отново се констатира проява на пасивност от страна на властите и следствените органи в издирване на свидетели и доказателства (по Заявление с вх. рег. № РС-17-131/27.03.2017 г. е установено, че в досъдебното производство ДП № 3394/2005 г. по описа на 02 РПУ - СДВР са допуснати големи периоди на бездействие от страна на разследващите органи и наблюдаващите прокурори. То е спирано три пъти на основание чл. 244, ал. 1 т. 1 вр. с чл. 25, ал. 1, т. 2 НПК поради невъзможност да се установи местоживеенето на обвиняемите, като по делото няма приложени доказателства за призоваването и издирването им на известните адреси или за обявяването им за общодържавно издирване.). През 2017 г., както и през предходните 4 години са разгледани заявления, по които е установено, че редица дела са продължили дълъг период от време, но са останали на фазата досъдебното производство (заявления с вх. рег. № РС-17-64/14.02.2017 г., Заявление с вх. рег. № РС-17-102/07.03.2017 г. и др.), поради изтичане на абсолютната давност за наказателно преследване.

4.7. Несъобразяване с практиката на Европейския съд по правата на човека по прилагането на чл. 6 КЗПЧОС в частта ѝ за приоритетно разглеждане на дела, представляващи особен интерес за страните (за производства по граждански дела).

Съгласно практиката на ЕСПЧ значимостта на делото за лицето обикновено се извежда от неговия предмет. Дела по трудови спорове (особено ако се отнасят за трудови възнаграждения или незаконно уволнение), дела за пенсии, за упражняване на родителски права, дела на тежко болни хора, на задържани лица и др. трябва да се разглеждат по – бързо и с предимство. През 2017 г. при разглеждане на подадените в ИВСС по реда на глава трета „а” ЗСВ заявления, са установени случаи на дела, по които съдът не е съобразил, че предметът им представлява особен интерес за заявителите и това налага те да бъдат разгледани приоритетно. Тази констатация е направена основно спрямо производства по трудови дела и семейноправни спорове (Заявление с вх. рег. № РС-17-360/24.08.2017 г. – за производство, образувано по иск с правно основание чл. 128, т. 2 КТ – продължило 4 години и 7 месеца; Заявление с рег. № РС-17-386/07.09.2017 г. – за производство, образувано по иск с правно основание чл. 215 КТ – продължило 4 години и 2 месеца и др.).

4.8. Прекомерна продължителност на производства, за които законът е предвидил кратки срокове за разглеждането им (за производства по граждански дела) – бързи производства и заповедни

производства.

За поредна година се установява нарушение на разумния срок по производства, за които законодателят е предвидил кратки процедури и срокове, в отклонение на правилата, приложими в общия исков процес. Причини за установената голяма продължителност на тази категория дела са неспазването от страна на съда на предвидените по - кратки процесуални срокове за подготовка на делата за разглеждане в открито заседание, насрочване на заседанията, обявяване на съдебните актове (Заявление с вх. рег. № РС-17-254/2306.2017 г. – делото е било образувано по реда на Глава тридесет и седма „Заповедно производство” ГПК. Забавянето в процеса се дължи на нарушаване на установения в чл. 411, ал. 2 вр. с ал. 1 ГПК 3-дневен срок за издаване на заповед за изпълнение с 10 месеца, както и на пропуски при връчването ѝ, които допълнително са забавили приключването на производството с 1 година и 1 месец).

След обобщаване и анализ на производствата по Глава трета „а“ ЗСВ, разгледани от ИВСС пред 2017 г., се налагат следните изводи:

1. В почти всички от разгледаните по реда на Глава трета „а” ЗСВ приключили съдебни дела и прокурорски преписки през 2017 г. проверяващите екипи на ИВСС са констатирали по две или повече отделни нарушения на органите на съдебната власт, обусловили краен извод в констативните протоколи за нарушаване на принципа за разглеждане и решаване на делата в разумен срок;

2. През 2017 г. се запазва тенденцията огромният процент от разгледаните заявления, по които е констатирано нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, да са срещу действия на органи на съдебната власт на територията на Софийския апелативен район – 86% от заявленията по наказателни дела и 88% от заявленията по граждански, търговски и административни дела. Почти всички от тези заявления се отнасят до производства по съдебни дела, разглеждани от Софийски районен съд, Софийски градски съд, Върховния касационен съд и Върховния административен съд, като това се дължи главно на високата натовареност на посочените съдилища;

3. За поредна година се установява, че за нарушаването на разумния срок за разглеждане на делата са допринесли или се дължат изцяло на действията на съдии, за които Инспекторатът е отправял предложения за налагане на дисциплинарни наказания (напр. заявления с вх. рег. № РС-17-85/28.02.2017 г., вх. рег. № РС-17-103/19.03.2017 г., вх. рег. № РС-17-244/19.06.2017 г., вх. рег. № РС-17-254/23.06.2017 г. и вх. рег. № РС-17-488/01.11.2017 г. – за съдии от СРС, а заявления с вх. рег. № РС-17-35121.08.2017 г. и вх. рег. № РС-17-413/18.09.2017 г. – за съдии от СГС);

4. Трайно се очертава тенденция първото открито заседание по касационни дела, образувани пред Върховния административен съд да бъде насрочвано от 9 месеца до 1 година от образуването на делото (например по заявления с вх.рег. №РС-17-359/23.08.2017 г., вх.рег. №РС-17-267/11.07.2017

г., вх.рег. №РС-17-438/06.10.2017 г., вх.рег. №РС-17-414/19.09.2017 г. и др. е констатирано, че основното забавяне в движението на делата пред Върховния административен съд се изразява в това, че първото съдебно заседание е насрочено между 1 година и 1 година и 3 месеца след образуване на съответното дело).

IX. ДЕЙНОСТ ПО ПРОВЕРКА НА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ДЕКЛАРАЦИИ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

През отчетната 2017 г. Инспекторатът към Висшия съдебен съвет за пръв път извърши проверка на декларациите за имущество и интереси на съдии, прокурори и следователи, съгласно възложената му, считано от 1 януари 2017 г. компетентност със ЗИД на ЗСВ, ДВ, бр. 62 от 2016 г.

Общият брой на задължените да подадат декларация лица през 2017 г. бе 4292, като само в четири случая декларация не е подадена. От постъпилите 4288 декларации 25 бяха подадени извън установения срок, като в тези случаи бяха образувани административнонаказателни производства. Така, през 2017 г. бяха образувани административнонаказателни производства срещу 25 лица, неподали в срок ежегодна декларация, както и срещу 4 лица, неподали в срок встъпителна декларация. От образуваните общо 29 административнонаказателни производства, 4 от преписките приключиха с предупреждение до нарушителя по реда на чл. 28 ЗАНН, поради маловажност на случая и 3 от АНП бяха прекратени поради установена липса на нарушение. По останалите 22 преписки са издадени наказателни постановления за нарушения – неподадена в срок декларация за имущество и интереси. Към датата на изготвяне на доклада са влезли в сила 10 от наказателните постановления, по които са извършени плащания на глобите, а срещу останалите 12 наказателни постановления са постъпили жалби, които са изпратени по компетентност на Софийски районен съд. Нито едно от съдебните производства не е приключило с влязъл в сила съдебен акт.

Извън административнонаказателната дейност, по постъпилите през 2017 г. 4288 декларации за имущество и интереси са извършени проверки на имуществото на над 10 487 лица – магистратите, техните съпрузи или лица, с които се намират във фактическо съжителство на семейни начала и ненавършили пълнолетие деца. При първоначалната, основна проверка, са установени 666 несъответствия, които са коригирани в законовия срок, 1 несъответствие е отстранено в рамките на допълнителната проверка по чл. 175з, ал. 1 ЗСВ, а в един случай на несъответствие и предвид размерът му – над 20 000 лева, след основната проверка и неотстраняването му до изтичане на срока за това, преписката е изпратена за извършване на имуществена проверка на Националната агенция по приходите. До датата на изготвяне на настоящия доклад няма върната обратна информация от Националната агенция за приходите за резултатите от извършената ревизия.

Основните пречки, които през 2017 г. препятстваха навременното приключване на проверката на декларациите за имущество и интереси, са обусловени от законовата уредба. Най-времеемката процедура, която обуслови и в най-голяма степен просрочието от страна на ИВСС на проверките на декларациите по чл. 175а, ал. 1 ЗСВ и то с над 3 месеца, бе процедурата по разкриване на банкова тайна и изискване на банкова информация от отделните банки. За всички установени слабости на законовата уредба на проверката на имуществените декларации е уведомен Министърът на правосъдието, като същевременно ИВСС е отправил и конкретни предложения за законови изменения, някои от които са възприети, а други са в процес на обсъждане. Така например именно след сигнализиране от ИВСС бе изменен чл. 175д, ал. 1 ЗСВ (ДВ, бр. 7 от 2018 г.), като срокът за извършване на проверките бе удължен от три на шест месеца. Също така, в процес на обсъждане в Народното събрание е и проект на закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (сигнатура 802-01-14 от 19 април 2018 г.), в който са включени и гласувани на първо четене предложения на ИВСС, даващи възможност за по-лесно сдобиване със сведения, съставляващи банкова тайна за целите на проверките – с предоставяне на декларация за съгласие от правоимащото лице – декларатор, както и отстраняване на пропуск в административнонаказателната разпоредба на чл. 408а, ал. 1 ЗСВ, която в настоящата си редакция не може да бъде приложена по отношение на лицата, загубили качеството на съдия, прокурор или следовател, но задължени да подадат декларация за имущество и интереси в сроковете по чл. 175в, ал. 1, т. 3 и т. 4 ЗСВ.

Х. ПРОВЕРКИ ЗА ПОЧТЕНOST И КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ И ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО НАКЪРНЯВАТ ПРЕСТИЖА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ, И ПРОВЕРКИ, СВЪРЗАНИ С НАРУШАВАНЕ НЕЗАВИСИМОСТТА НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

Със Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (ЗИДКРБ), ДВ, бр. 100 от 2015 г. на Инспектората към ВСС бе предоставено правомощието да извършва освен проверките по чл. 54, ал. 1, т. 1-4 ЗСВ и следните проверки:

- за почтеност на съдиите, прокурорите и следователите;
- за конфликт на интереси на съдиите, прокурорите и следователите;
- за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт и
- за установяване на действия, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите.

Посоченото конституционно правомощие на Инспектората бе доразвито в Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ЗИДЗСВ), ДВ, бр. 62 от 2016 г., в сила от 1.01.2017 г., като предметът на

проверките за конкретните видове нарушения бе регламентиран в глава девета, раздел I „б“ ЗСВ (чл. 175к, ал. 1- ал. 4 ЗСВ).

През отчетния период в ИВСС са образувани **общо 79 преписки** по сигнали, съдържащи твърдения за нарушения по чл. 175к, ал. 1-4 ЗСВ, от които **към 31.12.2017 г. не бяха приключили 9 проверки. По 23 от тези общо 79 преписки, е издадена заповед на главния инспектор за извършване на проверка за нарушение по чл. 175к ЗСВ.**

От образуваните 23 проверки със заповед на главния инспектор, 1 е образувана за събиране на достатъчно данни за конфликт на интереси по чл. 175к, ал. 1 ЗСВ; 5 са образувани за установяване на действия, водещи до нарушаване на независимостта на магистрата по чл. 175к, ал. 3 ЗСВ; 11 са образувани за установяване на действия, накърняващи престижа на съдебната власт по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ, а 6 са образувани за повече от едно нарушение по чл. 175к ЗСВ.

Към 31.12.2017 г. три проверки са приключили с мотивиран доклад, съдържащ становище относно наличието на достатъчно данни за извършено нарушение по чл. 175к ЗСВ. По всяка от трите проверки ИВСС е внесъл във ВСС предложение за образуване на дисциплинарно производство срещу проверения съдия, прокурор или следовател. По-конкретно:

- по първата от трите проверки, на свое заседание ИВСС е взел решение да отправи до ВСС предложение за образуване на дисциплинарно производство срещу проверявания прокурор за извършени нарушения по чл. 307, ал. 3, т. 4 във вр. с чл. 175к, ал. 3 ЗСВ и по чл. 307, ал. 3, т. 3 във вр. с чл. 175к, ал. 4 ЗСВ. Прокурорската колегия на ВСС не образува дисциплинарно производство поради изтичане на 6-месечния срок по чл. 310, ал. 1 ЗСВ, въпреки своевременното изпращане на предложението от ИВСС;

- по втората ИВСС е отправил предложение за образуване на дисциплинарно производство срещу проверявания прокурор за извършено нарушение чл. 307, ал. 3, т. 3 във вр. с чл. 175к, ал. 4 ЗСВ. В резултат на предложението на ИВСС, с решение на прокурорската колегия на ВСС срещу проверения прокурор е образувано дисциплинарно дело № 50/2017 г. С определение от 26.09.2017 г. на дисциплинарния състав на ПК към ВСС д.д. № 50/2017 г. е обединено с д.д. № 31/2017 г. по описа на ВСС. Към момента на изготвяне на настоящия отчет дисциплинарното производство не е приключило;

- по третата проверка на свое заседание ИВСС е взел решение да отправи до ВСС предложение за образуване на дисциплинарно производство срещу проверявания прокурор за извършено нарушение чл. 307, ал. 3, т. 3 във вр. с чл. 175к, ал. 4 от ЗСВ. В резултат на предложението на ИВСС, с решение на ПК на ВСС срещу проверения прокурор е образувано д.д. № 1/2018 г. по описа на ВСС. Към момента на изготвяне на настоящия доклад дисциплинарното производство не е приключило.

Останалите двадесет проверки са приключили с мотивиран доклад, съдържащ становище относно липсата на достатъчно данни за конфликт на

интереси, съответно за действия или бездействия, които противоречат на принципите за почтеност, накърняват престижа на съдебната власт или са свързани с нарушаването на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Извън проверките, наредени със заповед на главния инспектор, останалите преписки, образувани по реда на глава девета, раздел I „б“ от ЗСВ са прекратени със становища на проверяващите екипи.

Най-голям е броят на производствата, прекратени със становище поради неотстраняване на нередовност на сигнала – 39. Този резултат е повлиян най-вече от обстоятелството, че в сигналите само са наведени твърдения за извършено нарушение по чл. 175к ЗСВ, но не са били посочени конкретни данни за мястото и периода на извършването му, не е описано нито деянието, нито други обстоятелства, при които е било извършено, и не е имало позоваване на документи или други източници, които съдържат информация, подкрепяща изложеното в сигнала.

Значително по-малък (8 бр.) е дялът на прекратените със становище производства поради недопустимост на сигнала. В посочените случаи сигналите са съдържали данни за наличие на конфликт на интереси, но по висящо производство, или за наличието на вече образувано дисциплинарно дело срещу същото лице, за същото нарушение.

Незначителен е и броят (5 бр.) на преписките, прекратени със становище поради липса на достатъчно данни за извършено нарушение по чл. 175к от ЗСВ, независимо от липсата на законово регламентирана възможност за произнасяне по същество по изложеното в сигнала, преди назначаването на проверка със заповед на главния инспектор на ИВСС.

За обективното интерпретиране на горните данни, сочещи нисък дял на установените нарушения спрямо общо постъпилите сигнали по глава девета, раздел I“б“ ЗСВ, е належащо да се посочат установените причини за това. Основна причина, която предопределя ниската ефективност на проверките по глава девета, раздел I“б“ ЗСВ, е липсата на процесуални инструменти, позволяващи ИВСС да събира необходимите доказателства за установяването на обективната истина. В рамките на проверките за интегритет на съдии, прокурори и следователи по глава девета, раздел I,б“ ЗСВ, следва да бъде установено фактическо положение към изминал момент. Често обаче ИВСС е изправен пред невъзможност да установи дадени релевантни факти и обстоятелства поради липсата на процесуален инструмент за това – например ИВСС не може да събира всички веществени доказателства (напр. рекордери с видеозаписи) или да иска предоставяне на данни за комуникацията на проверяваното лице по реда на Закона за електронните съобщения (напр. за проведените от него разговори). Липсата на подобни правомощия пречатства фактическото установяване на нарушенията, а оттам няма как да се очаква и ефективност на проверките.

Предложение за преодоляване на посочените законови ограничения в дейността на ИВСС – искане на съдействие от Прокуратурата, е обсъдено от Комисията по правни въпроси при XLIV-то Народно събрание, след

гласуване в зала на първо четене на Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт със сигнатура 802-01-14 от 19 април 2018 г. Предложението е оттеглено от вносителите.

XI. ДЕЙНОСТ ПО ЧЛ. 54, АЛ. 1, Т. 6 ЗСВ

За периода 01.01.2017 г. – 31.12.2017 г. ИВСС е отправил следните предложения за налагане на дисциплиниращи мерки и дисциплинарни наказания:

1. До Висшия съдебен съвет:

1.1. Отправени предложения през 2017 г.

Извън описани в раздел X от настоящия доклад три предложения за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание срещу трима прокурори, заради установени достатъчно данни за нарушения по глава девета, раздел I, 6“ ЗСВ, през 2017 г. ИВСС е отправил следните предложения за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание:

1.1.1. ИВСС е отправил предложение през месец март 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Мариян Марков – съдия в СГС** за нарушения по чл. 307, ал. 3, т.1 и т. 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № СС-01-1 от 21.10.2016 г. и Акт за резултати с изх. № Ж-02-26/2016 от 12.12.2016 г. от извършена проверка на ИВСС. С решение по т. 7 от протокол № 12 от заседанието на СК на ВСС от 21.03.2017 г. е **образувано дисциплинарно производство – ДД № 6/2017 г. по описа на ВСС** за налагане на дисциплинарно наказание на Мариян Марков, съдия в СГС, дисциплинарно освободен от длъжност с решение на СК на ВСС по т. 2 от протокол № 2 от 17.01.2017 г. По предложение на дисциплинарния състав производството по **ДД № 6/2017 г. по описа на ВСС е спряно** с решение по т. 3 от протокол № 14 от заседанието на СК на ВСС от 04.04.2017 г. на основание чл. 328 ЗСВ във вр. с чл. 54, ал. 1, т. 5 АПК – поради наличие на висящо производство пред ВАС, образувано по жалба на Марков. С решение по т. 3 от проведеното на 22 май 2018 г. заседание на съдийската колегия на ВСС, **производството по д. д. № 6/2017 г. е прекратено**, поради влязлото в сила решение за налагане на дисциплинарно наказание на Мариан Марков „освобождаване от длъжност“.

1.1.2. ИВСС е отправил предложение през месец май 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Методи Орлинов Лалов – съдия в СРС** за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 4 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати

от извършена контролна проверка на СРС. **Образувано е ДД № 18/2017 г.**, обединено с ДД № 44/2017 г. по описа на ВСС с решение по т. 18 от протокол № 33 от 01.08.2017 г. от заседание на СК на ВСС в едно общо производство по ДД № 18/2017 г. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.1.3. ИВСС е отправил предложение през месец юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Йоана Милчева Генжова**, към този момент **заместник-председател, ръководител на Първо ГО на СРС и председател на 40-ти състав** за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт изх. № Ж-02-18/16.02.2017 г. за резултати от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. **Образувано е ДД № 32/2017 г. по описа на ВСС.** С решение по т. 3 от протокол № 37 от 26.09.2017 г. СК на ВСС е приела, че Йоана Генжова не е извършила дисциплинарни нарушения по смисъла на чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 от ЗСВ и не е наложила дисциплинарно наказание. Решението е влязло в сила.

1.1.4. ИВСС е отправил предложение през месец май 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Иванка Петкова Болгурова – съдия в СРС** за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. **Образувано е ДД № 25/2017 по описа на ВСС.** С решение по т. 2 от протокол № 35 от 19.09.2017 г. СК на ВСС е взела решение за обединяване на ДД № 25/2017 г. и ДД № 33/2017 г. по описа на ВСС, образувани срещу съдия Болгурова, в едно общо производство по ДД № 25/2017 г. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.1.5. ИВСС е отправил предложение през месец май 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Методи Тодоров Шушков – съдия в СРС** за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. **Образувано е ДД № 39/2017 г. по описа на ВСС.** С решение на СК на ВСС по т. 2 от протокол № 35 от 19.09.2017 г. производството по ДД № 39/2017 г. е присъединено към производството по ДД № 29/2017 г. за разглеждане в едно общо производство по ДД № 29/2017 г. по описа на ВСС и което към момента на изготвяне на доклада не е приключило.

1.1.6. ИВСС е отправил предложение през месец май 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Александър Емилов**

Ангелов – съдия в СРС за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. **Образувано е ДД № 37/2017 г. по описа на ВСС.** С решение на СК на ВСС по т. 4 от протокол № 35 от 19.09.2017 г. производството по ДД № 37/2017 г. е присъединено към производството по ДД № 24/2017 г. за разглеждане в едно общо производство по ДД № 24/2017 г. по описа на ВСС. Дисциплинарното производство не е приключило към момента на изготвяне на доклада.

1.1.7. ИВСС е отправил предложение през м.юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Никола Николов Попов – съдия в СРС** за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. **Образувано е ДД № 38/2017 г. по описа на ВСС, спряно** с решение на СК на ВСС по т. 19 от протокол № 33/01.08.2017 г. до решаването с окончателен съдебен акт на дисциплинарното производство по дисциплинарно дело № 1/2016 г. по описа на ВСС – образувано за нарушения на чл. 307, ал. 4, т. 1, т. 2 и т. 5 ЗСВ.

1.1.8. ИВСС е отправил предложение през месец юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Емилиян Любенов Лаков – съдия в СРС** за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. **Образувано е ДД № 40/2017 г. по описа на ВСС.** С решение по т. 20 от протокол № 33 от заседание на СК на ВСС от 01.08.2017 г. производствата по ДД № 40/2017 г. и ДД № 26/2017 г. са обединени в едно общо производство по ДД № 26/2017 г. по описа на ВСС, което към момента на изготвяне на доклада е обявено за решаване, т.е. не е приключило.

1.1.9. ИВСС е отправил предложение през месец юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Йорданка Николова Ваклева – съдия в СРС** за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. **Образувано е ДД № 35/2017 г. по описа на ВСС.** С решение по т. 21 от протокол № 34 от заседание на СК на ВСС от 12.09.2017 г. производствата по ДД № 35/2017 г. и ДД № 28/2017 г. са обединени в едно общо производство, продължило по ДД № 28/2017 г.

по описа на ВСС, което към момента на изготвяне на доклада не е приключило.

1.1.10. ИВСС е отправил предложение през м.юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Мария Иванова Иванова – Ангелова – съдия в СРС** за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. **Образувано е ДД № 41/2017 г. по описа на ВСС**, производството по което към момента на изготвяне на доклада е обявено за решаване, т.е. не е приключило.

1.1.11. ИВСС е отправил предложение през месец юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Любка Емилова Голакова – съдия в СРС** за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. **Образувано е ДД № 36/2017 г. по описа на ВСС.** С решение по т. 22 от протокол № 34 от заседание на СК на ВСС от 12.09.2017 г. производствата по ДД № 36/2017 г. и ДД № 23/2017 г. са обединени в едно общо производство, продължило по ДД № 23/2017 г. по описа на ВСС и което към момента на изготвяне на доклада не е приключило.

1.1.12. ИВСС е отправил предложение през месец юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Таня Георгиева Плахойчева - съдия в СРС** за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № СС-01-1/17/16.05.2017 г. от извършена проверка по сигнали от граждани и адвокати. **Образувано е ДД № 34/2017 г. по описа на ВСС**, производството по което към момента на изготвяне на доклада не е приключило.

1.1.13. ИВСС е отправил предложение през месец юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Даниела Росенова Иванова – изпълняващ функциите „административен ръководител – председател“ на Апелативния специализиран наказателен съд.** Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № СС-01-02 от 11.04.2017 г. от извършена проверка по самосезиране относно спазването на чл. 9 ЗСВ при разпределението на делата с предмет мярка за неотклонение „задържане под стража“ или „домашен арест“ в Апелативния специализиран наказателен съд. **Образувано е ДД № 48/2017 г. по описа на ВСС**, производството по което към момента на изготвяне на доклада не е приключило.

1.1.14. ИВСС е отправил предложение през месец октомври 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу **Ина Георгиева Райчева - Цонева - съдия в Административен съд - Русе** за нарушение по

чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № ПП-01-5 от 18.05.2017 г. от извършена комплексна планова проверка на Административен съд - Русе. **Образувано е ДД № 51/2017 г. по описа на ВСС**, производството по което към момента на изготвяне на доклада не е приключило.

1.2. Отправено предложение през 2016 г., по което е образувано дисциплинарно производство, неприключило към 31 декември 2017 г.

По отправено през м. ноември 2016 г. предложение на ИВСС до ВСС е образувано **дисциплинарно производство срещу Мирослава Тодорова - съдия в СГС - ДД № 17/2016 г.** за нарушения на чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ. Към момента на изготвяне на доклада дисциплинарното дело не е приключило.

1.3. Отправени предложения през 2015 г., по които са образувани дисциплинарни производства, неприключили към 31 декември 2017 г.

1.3.1. По отправено през месец декември 2015 г. предложение на ИВСС до ВСС е образувано **дисциплинарно производство срещу Рени Коджабашева - съдия от СГС - ДД № 52/2015 г.** по описа на ВСС. Производството по ДД № 52/2015 г. е обединено впоследствие за общо разглеждане с това по ДД № 32/2015 г., като с решение по т. 2 от протокол № 11 на СК на ВСС от 5 юли 2016 г. на привлеченото към дисциплинарна отговорност лице е наложено дисциплинарно наказание „забележка”. По жалба на Рени Коджабашева е образувано адм. д. № 8695/2016 г. на ВАС, като с решение № 13579/09.11.2017 г. по цитираното дело, жалбата е отхвърлена. Цитираното решение на съда е потвърдено с окончателно решение № 2877/07.03.2018 г. по адм. д. № 466/2018 г. по описа на ВАС.

1.3.2. По отправено през месец декември 2015 г. предложение на ИВСС до ВСС е образувано **дисциплинарно производство срещу Методи Орлинов Лалов – към този момент председател на Софийски районен съд - ДД № 47/2015 г.** по описа на ВСС, за извършено от него нарушение в качеството му на съдия в СРС, НО. С решение по т. 4 от протокол № 10 от заседанието на СК на ВСС, проведено на 07.03.2017 г. на Методи Лалов - съдия от СРС е **наложено дисциплинарно наказание** по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ – „забележка” за извършени дисциплинарни нарушения по чл. 307, ал. 4, т. 1 и т. 2 ЗСВ. По жалби на ИВСС и на наказаното лице срещу решението на СК на ВСС, в частта на наложеното наказание, е образувано адм. д. № 3976/2017 г. по описа на ВАС. С решение № 248/09.01.2018 г. по цитираното дело жалбите са отхвърлени. По жалба на наказаното лице срещу решението е образувано адм. д. № 3787/2018 г. по описа на ВАС, 5-членен състав, като с решение от 14 май 2018 г. е оставено в сила решението на 3-членния състав.

1.3.3. По отправено през месец декември 2015 г. предложение на ИВСС е образувано **дисциплинарно производство срещу Николай Василев - съдия от СРС - ДД № 50/2015 г. по описа на ВСС.**С решение по допълнителна точка 1 от протокол № 18 от 02.05.2017 г. СК на ВСС приема, че Николай Василев – съдия в СРС не е извършил нарушения по смисъла на чл. 307, ал. 2 и ал. 3 ЗСВ и не му налага наказание. По жалба на ИВСС срещу решението е образувано адм. дело № 6010/2017 г. по описа на ВАС. С решение № 218/08.01.2018 г. жалбата е отхвърлена. Срещу посоченото решение е подадена касационна жалба и е образувано адм.д. № 2798/2018 г. по описа на ВАС, 5-членен състав. Касационното производство е приключило с решение №6421/16.05.2018 г., с което е оставено в сила първоинстанционното решение по адм. дело № 6010/2017 г. по описа на ВАС.

1.3.4. По отправено през м. декември 2015 г. предложение на ИВСС е образувано **дисциплинарно производство срещу Йорданка Ваклева - съдия в СРС**ДД № 38/2015 г. по описа на ВСС. Производството по ДД № 38/2015 г. по описа на ВСС е обединено впоследствие за общо разглеждане с производството по д.д. № 14/2015 г. С решение по т. 3 от протокол № 16 от 18.04.2017 г. на СК на ВСС на Йорданка Ваклева – съдия в СРС, е наложено дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 2 ЗСВ – „намаляване на основното трудово възнаграждение с 20 процента за срок от една година” за извършено дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал.3, т. 1 ЗСВ. По жалба на съдията срещу решението във ВАС е образувано адм.д. № 7920/2017 г., насрочено за разглеждане в открито заседание за 13 юни 2018 г.

2. До ръководителите на съдилищата, прокуратурата и следствието:

2.1. През 2017 г. ИВСС е отправил **3 препоръки до административните ръководители на АССГ, РС – Костинброд и СРС за налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ** на съдия от АССГ, съдия от РС – Костинброд и съдия от СРС, във връзка с констатирано от ИВСС неспазване от страна на предложените магистрати на сроковете, предвидени в процесуалните закони. От постъпила в ИВСС информация от административните ръководители на РС – Костинброд и СРС във връзка с изпълнението на отправените препоръки, се установява, че на предложените съдии от тези съдилища не са наложени дисциплинарни наказания. Административният ръководител на АССГ е уведомил ИВСС, че е издал Заповед № АЗ-41 от 06.04.2017 г., с която е наложил дисциплинарно наказание „забележка” на съдията от АССГ. Заповедта е обжалвана от наказаното лице. С Решение по т. 5.1. и т. 5.2. от Протокол № 32 от проведеното на 12.09.2017 г. заседание на Съдийската колегия на ВСС, не е потвърдено наложеното наказание, а преписката е върната на административния ръководител на АССГ за преценка относно издаване на заповед за налагане на наказание „обръщане на внимание“. По жалба срещу

решението на Съдийската колегия пред ВАС, е постановено Решение № 2752/01.03.2018 г. по адм. д. № 11977/2017 г. , с което решението на СК на ВСС е отменено и делото върнато като преписка на колегията за ново произнасяне по същество. Към момента на изготвяне на доклада няма постъпили в ИВСС данни за произнесено решение от СК на ВСС.

2.2. През 2017 г. ИВСС е отправил 7 сигнала с препоръки до административните ръководители на ОП - Видин, ОП – Плевен, Специализирана прокуратура, РС-Самоков и СРС, за преценка за налагане на дисциплинираща мярка по чл. 327 ЗСВ или налагане на дисциплинарни наказания по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ на административния ръководител – районен прокурор на РП - Белоградчик, прокурор от ОП - Плевен, прокурор от Специализираната прокуратура, съдия от РС – Самоков и петима съдии от СРС, за допуснати от тях нарушения, констатирани при проверки по сигнали.

От постъпилата в ИВСС информация от административните ръководители на ОП – Плевен и РС – Самоков във връзка с изпълнението на отправените препоръки се установява, че на посочените в сигналите на ИВСС съдии и прокурори **е обърнато внимание по чл. 327 ЗСВ за допуснатото нарушение.** Административните ръководители на ОП – Видин и Специализирана прокуратура са уведомили ИВСС, че не следва да се прилагат дисциплиниращи мерки по чл. 327 ЗСВ или да се налагат дисциплинарни наказания на съответните прокурори. От административния ръководител на СРС в ИВСС е постъпила информация, че е издал Заповед № АС-84/24.02.2017 г., с която е наредено за 3-ма от предложените съдии регулярно да се изготвят справки за просрочените актове, а ръководителят на Второ гражданско отделение на СРС е информирал ИВСС за започнала цялостна проверка на работата на друг от предложените съдии.

По останалите сигнали към момента на изготвяне на настоящия доклад в ИВСС не е получена обратна информация.

2.3. През 2017 г. ИВСС е отправил 32 сигнала с препоръки до административните ръководители на СГС, ОС-Велико Търново, ОС-Стара Загора, ОС-Силистра, СРС, РС-Мездра, РП-Девня, РП-Гоце Делчев, СРП, за налагане на дисциплинираща мярка по чл. 327 ЗСВ на шестима съдии от СГС, един съдия от ОС-Велико Търново (за когото ИВСС е отправил 2 предложения), трима съдии от ОС-Стара Загора, един съдия от ОС-Силистра, петнадесет съдии от СРС, един съдия от РС –Мездра, един прокурор от РП-Девня, един прокурор от РП-Гоце Делчев, двама прокурори от СРП, за допуснати от тях нарушения, констатирани при проверки по сигнали и планови проверки.

В ИВСС е постъпила информация, че във връзка с отправените сигнали съответните административни ръководители са обърнали внимание по чл. 327 ЗСВ в 7 от случаите на 2 съдии от СРС, 1 съдия от РС – Мездра, 3 съдии от ОС-Стара Загора, 1 съдия от СГС. Спрямо 1 съдия от СГС

административният ръководител на съда е направил предложение до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство и налагане на дисциплинарно наказание „дисциплинарно освобождаване от длъжност“. Административните ръководители на СГС, ОС – Велико Търново, ОС – Силистра, СРС, РП – Девня и СРП са информирали ИВСС, че спрямо 2 съдии от СГС, 1 съдия от ОС – Велико Търново, 1 съдия от ОС – Силистра, 7 съдии от СРС, 1 прокурор от РП – Девня и 1 прокурор от СРП е направена преценка, че не следва да се предприемат дисциплиниращи мерки по чл. 327 ЗСВ. ИВСС е информиран от административните ръководители на СРС и РП – Гоце Делчев за предприети организационни мерки относно работата на 4 съдии от СРС и 1 прокурор от посочената прокуратура.

По останалите сигнали към момента на изготвяне на настоящия доклад в ИВСС не е получена обратна информация.

ХІІ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Инспекторатът към ВСС създаде и поддържа база данни с информация за извършените проверки на магистрати. Информацията се предоставя своевременно на ВСС във връзка с процедурите по атестиране и кариерно израстване на магистратите.

През 2017 г. Инспекторатът към ВСС изготви четири тримесечни отчета по Глава трета „а“ от Закона за съдебната власт за установените нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, които са изпратени на Министерството на правосъдието. Въз основа на тях се преценява сключването на споразумения и изплащането на обезщетения за бавно правосъдие.

Главният инспектор и инспектори от Инспектората към ВСС проведоха две съвместни срещи с членовете на комисиите „Дисциплинарна дейност и взаимодействие с ИВСС“ към Съдийската и Прокурорската колегии на ВСС, на 28 юни и на 23 ноември. На тях бяха обсъдени формите на взаимодействие между двете институции в областта на дисциплинарната практика след промените в Закона за съдебната власт, както и във връзка с дейността по Глава трета „а“ ЗСВ.

ХІІІ. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

През 2017 г. продължи обмена на информация, опит и добри практики между Инспектората към ВСС и чуждестранни съдебни инспекторати. В края на май са проведени три срещи на инспектори и експерти от Инспектората към ВСС с инспектори от Инспектората на съдебната система на Република Албания и албански магистрати. Продължи взаимодействието с Инспектората на съдебната система в Република Румъния въз основа на подписаното през 2016 г. двустранно споразумение.

През отчетната година главният инспектор, инспектори и експерти от Инспектората към ВСС участваха в редовните срещи с мисиите на Европейската комисия по Механизма за сътрудничество и оценка в периодите от 14 до 16 юни и от 26 до 28 септември.

Проведена беше работна среща между двама от инспекторите в Инспектората към ВСС с 8 съдии и прокурори от Унгария, Германия, Естония, Полша и Испания, в рамките на която представителите на гостуващата делегация се запознаха с работата и ролята на институцията в българската съдебна система. Срещата бе в рамките на Обменната програма на Европейската мрежа за съдебно обучение.

XIV. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА ИВСС

1. Организационна структура

С обнародван в ДВ, бр. 103 от 27.12.2016 г., в сила от 1.01.2017 г. Правилник за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите, администрацията на Инспектората е обособена в обща и специализирана. Общата администрация подпомага осъществяването на ръководството от главния инспектор на администрацията на ИВСС, създава условия за осъществяване на дейността на специализираната администрация и извършва техническите дейности по административно обслужване. Специализираната администрация – експерти, подпомага осъществяването на правомощията на ИВСС.

Общата администрация включва следните звена:

- Дирекция „Административна дейност“;
- Дирекция „Правно обслужване, връзки с обществеността и човешки ресурси“;
- Дирекция „Бюджет и финанси“;
- отдел „Компютърно-информационна сигурност“.

Съгласно чл. 41 от Правилника за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите, специализираната администрация се състои от експерти с юридическо образование и експерти с висше икономическо или друго подходящо образование. Същите са разпределени функционално в пет звена – за извършване на проверките по чл. 54, ал. 1, т. 1 и 2 ЗСВ, за извършване на проверките по глава трета „а“ ЗСВ, за извършване на проверките по глава девета, раздел I „а“ ЗСВ, за извършване на проверките по глава девета, раздел I „б“ ЗСВ и звено „Аналитично“.

Щатната численост на ИВСС към 31.12.2017 г. е 116 щатни бройки, вкл. главен инспектор и 10 инспектори. Съгласно чл. 55, ал. 1 ЗСВ числеността на общата администрация е ограничена до четири пъти броя на инспекторите, вкл. и главния инспектор, т.е. съществуващите към 31.12.2017

г. 44 щатни бройки в общата администрация съответстват на законовото ограничение. Специализираната администрация включва 61 щатни бройки за експерти.

2. Публичност и прозрачност на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет

Един от основните приоритети в Концепцията за работа на главния инспектор на ИВСС Теодора Точкова е повишаване на отчетността, публичността и прозрачността на институцията.

В изпълнение на посочения приоритет, със Заповед №3-25/12.05.2015 г. на главния инспектор е наредено публикуването на всички актове с резултати от проверки, извършени от екипи на ИВСС от 2008 г., по които е изтекъл срокът за подаване на възражение и няма неприключили дисциплинарни производства. Публикуването на актовете от проверки, съгласно посочената заповед, продължава и през отчетната 2017 г.

Продължава и установената практика главният инспектор да приема граждани след предварително записване. В интернет страницата на ИВСС са публикувани снимки и професионалните биографии на главния инспектор и встъпилите в длъжност през м. март 2016 г. инспектори, като регулярно на страницата се публикуват и новини, свързани с дейността на ИВСС или събития, в които представители на Инспектората са взели участие.

Съществена стъпка за дейността на органа, макар и непряко свързана с публичността и прозрачността, но основаваща ги, е осигуреният достъп за подаване на сигнали, жалби, молби, заявления и др. от граждани в регистратурата на Инспектората от 09:00 ч. до 17:00 ч. през работните дни, без прекъсване. За по-голямо удобство, считано от 18.06.2015 г. приемането на входящата кореспонденция се осъществява в изнесено работно място (регистратура) на деловодството на ИВСС на партерния етаж на сградата, ползвана от Инспектората.

XV. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАПРЕДЪКА НА ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ 2014 – 2020

През отчетната 2017 г. Инспекторатът предприе действия по всички десет основни цели, заложи в плана за действие за изпълнение на Комуникационната стратегия на съдебната власт 2014 – 2020 г. Отчита се ръст при изпълнението на целевите индикатори, измерващи напредъка по комуникационния план, като бяха реализирани редица ефективни мерки, водещи до подобряване на комуникацията с всички целеви групи и повишаване на общественото доверие в съдебната система.

1. Повишено присъствие в медиите

През 2017 г., след назначаването на втори главен експерт „Връзки с обществеността”, е постигнат очаквания резултат за повишено присъствие в медиите, провокирано от Инспектората към ВСС, чрез използване на разнообразен инструментариум за осъществяване на комуникация с медии. Медийните изяви са се увеличили 440% в сравнение с 2016 г.

През отчетния период на интернет страницата на Инспектората към ВСС са публикувани общо 40 съобщения. Прессъобщения за тях са изпратени до медии и ресорни журналисти, които са ги разработили в общо 485 журналистически материала.

Предоставени са отговори на постъпили 12 запитвания от медии и журналисти, които въз основа на получената информация са разработили журналистически материали – два в телевизии и 10 в печатни издания (книжно тяло и сайт). Три от отговорите са по теми с голям обществен интерес и разработените по тях материали от конкретни медии са препечатани от други медии – общо 68.

Проведени са две интервюта с главния инспектор, публикувани във в. „24 часа” на 9 февруари и 13 октомври 2017 г.

На интернет страницата на Инспектората към ВСС са публикувани позициите на главния инспектор по двата доклада през 2017 г. на Европейската комисия за напредъка на България по Механизма за сътрудничество и проверка – от 25 януари и 15 ноември. Разпространени са прессъобщения.

Публикувани са съобщения за Годишната програма на Инспектората към ВСС за 2017 г. и за Доклада за дейността на Инспектората към ВСС за 2016 г. с най-важните теми и акценти в тях. Разпространени са прессъобщения.

Публикувани са съобщения за всеки от четирите тримесечни отчета през 2017 г. по Глава III „а” от Закона за съдебната власт за установените нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок - с подробности за най-продължителните производства, установени при проверките, както и съобщения за конкретни случаи на забавено правосъдие – общо 18. Изпратени са прессъобщения до медии и ресорни журналисти, които са разработени в журналистически материали.

2. Популяризиране на новите правомощия на Инспектората към ВСС

Популяризира се дейността на Инспектората към ВСС след промените в Конституцията и Закона за съдебната власт, с които от 1 януари 2017 г. са му възложени две нови правомощия – проверките на имуществото и интегритета на магистратите. На интернет страницата на институцията са публикувани общо 6 съобщения за новите правомощия. Прессъобщения са

изпратени до медии и ресорни журналисти, които са разработили журналистически материали по тях.

За да улесни съдиите, прокурорите и следователите при подаването на декларациите за имущество и интереси в Инспектората към ВСС, на интернет страницата на институцията са публикувани образци на декларациите и указания за подаването им. Публикувани са и отговорите на въпроси, които магистрати задават във връзка с попълването на декларациите. Указанията и отговорите са послужили не само през 2017 г. – първата, през която магистратите подаваха декларации за имущество и интереси в Инспектората към ВСС, но ще са от полза и през следващите години.

Въпросите за подаването и попълването на декларациите за имущество и интереси са разяснени и на срещи на инспектор и експерт от Инспектората към ВСС със съдии от Софийския градски съд, Окръжен съд – София, Софийския апелативен съд и Върховния касационен съд.

На интернет страницата на Инспектората към ВСС в специален раздел са публикувани декларациите за имущество и интереси на съдиите, прокурорите и следователите, подадени през 2017 г., списък на магистратите, неподали в срок декларации за имущество и интереси, и списък на влезлите в сила наказателни постановления за това нарушение.

3. Комуникация в извънредни и кризисни ситуации

Главните експерти „Връзки с обществеността“ участваха в обсъждането на унифициран кризисен план за комуникация на съдебната система и след утвърждаването му от ВСС той се прилага от Инспектората към ВСС.

През отчетния период Инспекторатът към ВСС разреши две кризисни ситуации – подготвени са отговори до два правни информационни сайта във връзка с проверки, данните и резултатите от които са класифицирана информация, като и двата са предоставени във възможно най-кратки срокове.

4. Подобряване на комуникацията с гражданското общество

През 2017 г. Инспекторатът към ВСС предприе различни действия с цел подобряване на комуникацията с неправителствените организации, професионалните и съсловни организации и гражданското общество, която е предпоставка за подобряване на имиджа на органите на съдебната власт.

Главният инспектор, инспектори или експерти от Инспектората към ВСС участваха в общо пет публични дискусии и кръгли маси, организирани от неправителствени организации по важни за обществото и съдебната власт теми и проблеми.

През отчетния период в Инспектората към ВСС са постъпили 21 заявления по Закона за достъп до обществена информация – с 40% повече в сравнение с предходната година.

През 2017 г. бе организирана среща със студенти по право от СУ „Св. Климент Охридски“, на която инспектор обясни подробно функциите и ролята на Инспектората към ВСС.

5. Комуникация с държавни органи и институции

На проведени през 2017 г. редица срещи с представители на законодателната и изпълнителната власт главният инспектор и инспектори от Инспектората към ВСС поставиха за обсъждане теми, засягащи дейността на институцията, както и от интерес за съдебната власт.

Сред тези срещи се откроява разговора на главния инспектор и президента Румен Радев за съдебната реформа и промените в конституционния статут на Инспектората към ВСС, за да се гарантират независимостта на институцията, нейната законосъобразна и ефективна дейност.

От изключително значение за цялата съдебна система са и проведените координационни срещи на главния инспектор и инспектор от Инспектората към ВСС с министъра на правосъдието по повод предстоящи мисии на Европейската комисия по Механизма за сътрудничество и оценка.

Главният инспектор и инспектори от Инспектората към ВСС присъстваха на официалните чествания на 10-годишнината от създаването на административните съдилища в България – на общото честване в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и в отделни административни съдилища.

XVI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През отчетния период, на първо място бе изпълнена Програмата за дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет за 2017 г. В резултат на извършените проверки бяха установени както системни проблеми (напр. липсата на действащ механизъм за реален контрол върху случаите на масово отвеждане на съдиите в отделни органи на съдебната власт), така и оформили се през годините неправилни практики (напр. изписването на съдебни актове ръкописно, без да съдържат необходимото съдържание, постановяване на немотивирани отводи). Бяха установени и редица пропуски в работата на конкретни съдии. За всички тези проблеми ИВСС е предприел мерки за преодоляването им, както и при наличие на основанията за това, е предложил на съответната колегия към Висшия съдебен съвет или съответния административен ръководител да образува дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание.

Разбира се, не трябва да бъдат подминавани и немалкото положителни практики, установени при проверките на органите на съдебната власт –

например създадените, без наличие на нормативно задължение, регистри на обжалваните съдебни актове и обсъждането между съдиите от съответния съд на обезсилените и отменени решения с цел правилното прилагане на закона занапред. Не трябва да бъдат подминавани и положените от отделни съдии, прокурори и усилия за образцово изпълнение на служебните им задължения – напр. административния ръководител на РП – Айтос и прокурори от посочената прокуратура.

По отношение дейността по разглеждане на заявленията срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок и през отчетната 2017 г. не бяха установени проблеми при осъществяване ѝ. Предвид това, че във всички случаи на разгледано заявление, министърът на правосъдието е възприел изцяло констатациите и изводите на ИВСС, следва извод за ефективността на работата по проверка на заявленията.

От 1 януари 2017 г., ИВСС започна да осъществява т. нар. „нови“ правомощия по проверка на имуществените декларации на съдии, прокурори и следователи и проверките за почтеност и конфликт на интереси и за установяване на действия, с които накърняват престижа на съдебната власт, и проверки, свързани с нарушаване независимостта на съдиите, прокурорите и следователи. В организационно отношение бяха осигурени всички необходими предпоставки за ефективно упражняване на дейността, вкл. са предприети мерки за преодоляване на констатираните нормативни пречки и пропуски в уредбата на посочените проверки. Въпреки това обаче, поради липсата на практически опит, както и невъзможността такъв да бъде почерпен на национално ниво, ИВСС няма база, на която да сравни ефективността на изпълнението на тези проверки. Ето защо, а и отчитайки препоръка в тази насока в мониторинговия доклад от м. януари 2017 г. по Механизма за сътрудничество и оценка, бе заявена експертна помощ по Програмата за подкрепа на структурни реформи. В резултат, бе одобрено за финансиране проектното предложение на ИВСС в края на 2017 г. В рамките на проекта се очаква изготвянето на задълбочено проучване (по метода на сравнителния анализ) за свързаните с интегритета правомощия на водещи съдебни инспекторати на държавите членки – напр. съдебните инспекторати на Република Франция и Кралство Испания, фактическото осъществяване на тези правомощия, срещаните трудности и начините за преодоляването им. На база проучването, ИВСС ще прецени кои решения биха били подходящи за оптимизиране на дейността му, като при нужда ще бъдат поискани и нормативни промени. Очаква се проекта да стартира през м. септември 2018 г.

На основание изводите за резултатите от отделните направления на дейността на ИВСС за 2017 г. следва да се приеме, че съществува както необходимост, така и възможност дейността на Инспектората и особено дейността по изпълнение на т. нар. „нови“ правомощия, да бъде оптимизирана. Най-удачното средство за това би било засилването на сътрудничеството с водещите съдебни инспекторати в държавите членки,

както и при възможност – придобиването на членство на ИВСС в създадената през м. март 2018 г. Мрежа на съдебните инспекторати в страните членки на ЕС.

Също от висок приоритет е задълбочаване през 2018 г. на сътрудничеството между ИВСС и ВСС във връзка с подобряване на функционирането на системата на органите на съдебната власт, ефективност на производствата по реализиране на дисциплинарна отговорност и предоставяне на структурирана информация за производствата по атестиране на съдии, прокурори и следователи информация.

Трети приоритет в дейността на ИВСС през 2018 г. ще бъде да повиши информираността както на професионалната общност, така и на широкото общество, за резултатите от дейността си и то не като статистически данни, а като конкретни действия, довели до повишаване бързината, качеството и предвидимостта в работата на органите на съдебната власт.

На база всичко гореизложено, като краен извод се налага, че ИВСС е изградил необходимия в организационно и административно отношение капацитет. Необходимо е да се положат обаче още усилия за повишаване на административни капацитет, особено във връзка с правомощията по проверки за интегритет на съдии, прокурори и следователи, така че Инспекторатът да може ефективно да изпълнява ролята си на основен гарант за функциониране на съдебната власт при спазване на принципа за върховенството на правото.

**ГЛАВЕН ИНСПЕКТОР
ТЕОДОРА ТОЧКОВА**

